lenin

rusya'da sosyal demokrasinin tutumu

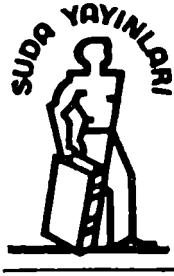

17

Birinci baskı : Suda Yayınları, 1975

Dizgi - baskı Arpaz Matbaacılık
Kapak baskısı : Kelebek Matbaası
Baskı tarihi : Kasım 1975

Lenin

Rusya'da Sosyal Demokrasinin Tutumu

Türkçesi : Orhan Suda

SUDA YAYINLARI
P. K. 1, Sirkeci - İstanbul
Salkım Söğüt Sok. 20/9
Yerebatan İstanbul

ÖNSÖZ

Devrim döneminde, olayları izlemek zordur; bu olaylar devrimci partilerin taktik şiarlarını değerlendirmemize [yarayan] bir miktarda yeni materyal sağlar. Bu broşür Odesa (1a) olaylarından önce yazılmıştır. Proletari'*nin (3) dokuzuncu sayısındaki* «devrim eğitir» *adlı yazımızda bu olayların, süreç -olarak- ayaklanma (devrim) teorisini yaratmış olan ve geçici devrimci bir hükümet lehindeki propagandayı reddeden Sosyal-Demokratları bile, gerçekte, hasımlarının (muarızlarının) safına geçmek zorunda bıraktığını ya da geçmeye başlamalarına yol açtığını belirtmiştik. Devrimin, barışçı siyasî evrim dönemlerinde inanılmaz gibi görünen bir hızla ve köklü bir şekilde eğittiğine hiç şüphe yoktur. Ve asıl önemli olanı da, sadece yöneticileri değil kitleleri de eğitmesidir.*

Hiç şüphesiz ki, devrim Rusya'nın işçi kitlelerine Sosyal-Demokratizmi öğretecektir. Devrim, çeşitli sosyal sınıfların hakiki mahiyetini, demokrasimizin burjuva karakterini ve burjuva demokratik anlamda devrimci olan ve sadece «sosyalizasyon» fikrinin değil, köy burjuvazisi ile köy proletaryası arasındaki yeni bir mücadelenin taşıyıcısı da olan köylülüğün gerçek özlemlerini ortaya koyarak, Sosyal-Demokrasi'nin programını ve taktiğini pratikte [pratik alanda] doğrula-

yacaktır. Meselâ, «devrimci sosyalist Parti»nin (4) program tasarısında Rusya'da kapitalizmin gelişmesi konusunda olduğu kadar, «toplumumuzun» demokratik mahiyeti ve köylü ayaklanmasının tam bir zaferle [sonuçlanmasının] kapsamı konusunda da bu kadar açık bir şekilde görünen eski popülizmin eski hayallerine devrim tarafından amansızca ve kesin bir şekilde son verilecektir. Devrim, farklı sınıflara, ilk, hakiki siyasî damgalarını vuracaktır. Bu sınıflar, devrimden, sadece ideologlarının programları ve taktik şiarları ile değil, kitlelerin doğrudan doğruya siyasî eylemleri ile de açıklığa kavuşturulmuş tamamen belirgin bir siyasî bir çehreyle çıkacaklardır.

Devrimin bizi eğiteceği, halk kitlelerini eğiteceği kesindir. Fakat mücadeleye atılmış siyasî bir parti için söz konusu olan şey, devrime bir şey katıp katamıyacağımızı (öğretip öğretemeyeceğimizi), bilmektir. Devrime proletaryanın damgasını vurmak, onu, sözde degil, fiiliyatta kesin bir zafere ulaştırmak için, demokratik burjuvazinin istikrarsızlığını, ve hainliğini felce uğratmak için Sosyal-Demokrat düşüncemizin doğruluğundan ve sonuna kadar devrimci olan proletarya ile [kurduğumuz] ilişkiden yararlanabilecek miyiz?

Bütün çabalarımızı bu hedefe yöneltmeliyiz. Başarımız, bir yandan, siyasî durumu doğru değerlendirmemize, taktik şiarlarımızın doğruluğuna; öte yandan, bu şiarlara gerçek savaşçı güçlerin: işçi kitlelerinin sağlayacağı desteğe bağlıdır. Partimizin bütün örgütlerinin ve bütün

gruplarının hergünkü ve düzenli çalışmaları - propaganda, ajitasyon ve örgütlenme - kitlelerle bağların sağlamlaştırılmasına ve geliştirilmesine yönelmiştir. Bu çalışma her zaman için gereklidir ama devrim sırasında, asla yeterli görülmemelidir. Böyle anlarda, işçi sınıfı, o büyük günün devrimci eylemini kendiliğinden özler ve biz bu eylemin hedeflerini, daha sonra onlara mümkün en geniş şekilde anlatıp öğretmek için, doğru bir şekilde tanımlamayı bilmek zorundayız. Kitlelerle bağlarımız konusunda hüküm süren kötümserliğin altında devrimde proletaryanın rolü hakkındaki burjuva fikirler yatmaktadır. İşçi sınıfını eğitmek ve örgütlemek için, şüphesiz, daha pek çok şey yapmalıyız, ama bugün için aslolan şey, bu eğitimin ve bu örgütlemenin ağırlık merkezinin nerede olduğunu bilmektir. Sendikalarda, legal derneklerde mi yoksa silâhlı ayaklanmada, devrimci bir ordunun ve devrimci bir hükümetin kurulmasında mıdır? Her iki durumda da işçi sınıfı kendi kendini eğitip örgütler. İkisi de gerçekten gereklidir. Bununla beraber, esas mesele, bugünkü devrimde, [devrim döneminde] işçi sınıfının eğitiminin ve organizasyonunun ağırlık merkezinin nerede olacağını bilmektir. Ağırlık merkezi sendikalar ve legal dernekler mi yoksa ayaklanma mıdır?

Devrimin başarıyla ulaşması (kaderi) şuna bağlıdır: İşçi sınıfı, burjuvazinin, otokrasiye karşı giriştiği mücadele ([den dolayı] güçlü ama siyasî bakımdan güçsüz bir yardımcısı rolünü mü oynayacaktır, yoksa halk devriminin yöneticisi rolünü mü? Burjuvazinin bilinçli temsilcileri bunun

tamamen farkındadırlar. Osvobojdenie'*nin (5) Sosyal-Demokrasi'de Akimov'un fikirlerini ve* şimdi *sendikalarla legal-dernekleri ön plâna çıkaran «ekonomizmi» övmesi bundandır. Bundan dolayıdır ki Struve (*Osvobojdenie'*nin 72. sayısında), Akimov'un yeni-*İskra'*daki doktriner eğilimlerini kutlamakta ve Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresi'nin kararlarındaki lânetlik devrimci dar görüşlülüğüne ateş püskürmektedir.*

Sosyal-Demokrasi'nin doğru taktik şiarlarının, şimdi, kitlelerin yönetimi bakımından özel bir önemi vardır. Devrim zamanında, ilkelere tastamam uygun taktik şiarların devrimci kapsamını daraltmayı istemekten daha tehlikeli bir şey olamaz. Böylece, İskra *(6), 104. sayısında, gerçekte, Sosyal-Demokrasi içindeki muarızlarından yana çıkıyor, fakat aynı zamanda da, başarıları ve başarısızlıkları ile birlikte, hareketin izleyeceği yolu gösteren taktik şiarlarının ve kararlarının kapsamından küçümseyerek bahsediyor. Oysa, doğru taktik kararların hazırlanmasının, proletaryayı, olayların rüzgârına kapılmaksızın, tamamen marksist bir anlayışla yönetmek isteyen bir parti için muazzam bir önemi vardır. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresinin ve Parti'nin muhalif (hizipçi) fraksiyonunun (6a) kararları, herhangi bir yazarın çiziktirdiği görüşleri değil, sosyal-demokrat proletaryanın sorumlu temsilcileri tarafından kabul edilen görüşler gibi, taktik konusundaki en doğru, en tam, en derin görüşleri bize sunmaktadır. Bütün üyeleri tarafından kabul edilen kesin programı ile partimiz, diğer*

bütün partilerden öndedir. Osvobojdenie'nin demokrat[ik] burjuvazisinin oportünizmin ve bir program «tasarısı» hazırlamak ve gerçekten bir burjuva devrimine tanık olup olmadıklarını ilk defa kendi kendilerine sormak için devrimi beklemiş olan sosyalist-devrimcilerin devrimci gevezeliklerinin aksine, partimiz kendi taktik kararlarına kesinlikle uyduğunu [saygılı olduğunu] göstererek diğer partilere örnek olmalıdır.

İşte bunun için biz ,Rusya sosyal-Demokrat Partisi'nin III. Kongresinin ve Konferansının taktik [konusundaki] kararlarını dikkatle incelemiyi; kararlarda marksizmin ilkelerinden mümkün sapmaları ortaya koymayı ve demokratik devrimde, sosyal-demokrat proletaryanın somut hedeflerin bilincine varmasını devrimci Sosyal-Demokrasi'nin en acil görevi olarak kabul ediyoruz. Elinizdeki bu broşürün [kitapçığın] amacı budur. Nihayet, taktiğimizin marksizmin ilkeleri ve devrimin öğrettikleri açısından doğrulanması, taktik [konusundaki] birliği Rusya Sosyal-Demokrat Partisi'nin tümünün gelecekteki mükemmel birliğinin temeli olarak, öğütlerle [teşviklerle] yetinmeyip gerçekten hazırlamak isteyen herkes için gereklidir.

Temmuz 1905 N. Lenin

1. ACİL BİR SİYASÎ MESELE

Millî bir kurucu Meclis'in toplanması meselesi, içinde bulunduğumuz bu devrim döneminde günün meselesidir. Bu mesele nasıl halledilmelidir ? Bu konuda farklı görüşler var. [Başlıca] üç siyasî eğilim görülmektedir : Çar hükümeti, halkın temsilcilerinin toplantıya çağrılması zaruretini kabul etmekte fakat Meclis'in bütün halk tarafından seçilmesine ve bunun bir kurucu meclis olmasına hiçbir şekilde yanaşmamaktadır. Buligin (7) komisyonunun çalışmaları hakkında basında yer alan haberlere inanılacak olursa, Çar hükümeti, seçmenlerin harç yatırmalarını gerektiren ya da sınıf imtiyazlarının son derece ağır bastığı bir seçim sistemi [ne göre] ve propaganda hürriyeti olmaksızın, seçilmiş bir istişarî Meclis'e yanaşmaktadır. Sosyal-Demokrasinin yönetimindeki

devrimci proletarya, İktidar'ın tamamen kurucu Meclis'e devredilmesini istemekte ve bu maksatla, sadece genel oy'u ve tam bir propaganda hürriyetini değil, Çar hükümetinin hemen devrilmesini ve yerine geçici bir devrimci hükümetin kurulmasını gerekli görmektedir. Nihayet, istekleri «demokrat-anayasacı» Parti (8) şeflerince dile getirilen liberal burjuvazi ise, Çar hükümetinin devrilmesini istememekte, geçici hükümet şiarını ortaya atmamakta, temsilciler meclisinin halkı gerçekten temsil edebilmesi ve gerçekten kurucu bir meclis olabilmesi için seçimlerin tam bir serbesti ve düzen içinde yapılmasını sağlayan hakiki garantiler üzerinde ısrar etmemektedir. Aslında, *Osvobojdenie* eğiliminin tek ciddi sosyal desteği olan liberal burjuvazi, Çar ile devrimci halk arasında mümkün olduğu kadar barışçı bir uzlaşmanın; burjuvazinin iktidardan en büyük payı, devrimci halkın yani, proletarya ile köylünün ise en küçük payı alacağı bir uzlaşmanın gerçekleşmesi için çalışmaktadır.

Şu anda siyasî durum budur. Bugünkü Rusya'nın başlıca üç sosyal kuvvetine tekabül eden belli başlı üç siyasî eğilim bunlardır. *Osvobojdenie* taraftarlarının kaypak politikalarını, daha doğrusu devrim aleyhindeki ihanet politikalarını sözde demokratik cümlelerle gizlemeye çalıştıklarını *Proletari*'de (3., 4. ve 5. sayılar) defalarca belirtmiştik. Şimdi de şu andaki hedefleri sosyal-demokratların nasıl hesaba kattıklarını görelim. Bu yakınlarda biri P.O.S.D.R.'nin (Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin) III. Kongresinde, diğeri de partiden ayrılanların düzenledikleri «konferansta» kabul edilen iki karar, bu bakımdan, bizim için mükemmel bir kay-

naktır. Siyasî durumu, bu kararlardan hangisinin daha iyi değerlendirdiği ve devrimci proletaryanın taktiğini daha doğru tanımladığı meselesi büyük bir önem kazanmaktadır. Propaganda, ajitasyon ve organizasyon görevlerini bilinçli bir şekilde yerine getirmek isteyen her sosyal-demokrat, problemin esası ile ilgisi bulunmayan görüşleri tamamen bir yana bırakarak bu meseleyi gereken dikkatle incelemelidir.

Bir partinin taktiği denince siyasî davranışı, yani siyasî faaliyetinin karakteri, yönelimi ve metotları anlaşılır. Parti kongresi, yeni problemler ya da yeni bir siyasî durum karşısında partinin siyasî davranışını bir bütün olarak doğru bir şekilde belirlemek amacıyla taktik kararlar alır. Rusya'da başlayan devrim yani, halkın büyük çoğunluğu ile Çar hükümeti arasındaki tam, kesin ve açık çatışma yeni bir durum yaratmıştır. Yeni mesele, halkı hakikaten temsil eden ve gerçekten kurucu olan bir meclis teşkil etmenin pratik yollarının neler olduğunu bilmektir (teorik planda bu mesele,, diğer bütün partilerden önce, sosyal demokrat partinin programında resmen [hem de çoktan] halledilmiştir.) Eğer halk, hükümetle anlaşmazlık (uyuşmazlık) halinde ise ve kitleler yeni bir düzen kurma zaruretinin bilincine varmışlarsa, hükümeti devirmeyi amaç edinen parti, eskisinin yani, devrilmesi sözkonusu olanın yerine hangi hükümeti getireceğini mutlaka kararlaştırmış olmalıdır. *Yeni* bir mesele: geçici devrimci hükümet meselesi ortaya çıkmaktadır. Bilinçli proletaryanın partisi bu meseleyi tam bir şekilde cevaplandırmak için şu noktaları açıklığa kavuşturmalıdır: 1) oluş halindeki devrimde ve genellikle

proletaryanın bütün mücadelesi içinde geçici devrimci hükümetin *önemi*; 2) partinin geçici devrimci hükümet karşısındaki *tutumu*; 3) sosyal demokrasinin bu hükümete *katılmasının* kesin şartları; 4) sosyal demokrasi temsil edilmediği takdirde bu hükümete *aşağıdan* (tabandan) yapılacak bir baskının şartları. Bu bakımdan, partinin siyasî davranışı ancak bütün bu meseleler aydınlatıldığı takdirde açık, kesin ve prensiplerine uygun olacaktır.

O halde, P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi'nin kararında bu meselelerin nasıl halledildiğini görelim. İşte kararın tam metni:

«*Geçici devrimci hükümet hakkında karar:*

1. *Proletaryanın kısa vadeli menfaatlerinin, tıpkı sosyalizmin nihaî amaçları uğruna yaptığı mücadelenin menfaatleri gibi, mümkün olduğu kadar tam bir siyasî hürriyeti, bundan dolayı da, otokratik hükümet yerine demokratik cumhuriyetin kurulmasını gerektirdiğini;*
2. *Rusya'da demokratik cumhuriyetin ancak muzaffer bir halk ayaklanması neticesinde kurutabileceğini ve geçici devrimci hükümetin bu ayaklanmanın organı olacağını, seçim propagandası yapmak hürriyetini tam olarak sadece bu organın sağlayabileceğini ve genel oy'la, [yani], eşit, doğrudan doğruya ve gizli oyla seçilmiş ve halkın iradesini gerçkten temsil eden bir kurucu Meclis'i gerçekleştirebileceğini;*
3. *Rosyada'ki bu demokratik devrimin, bugünkü ekonomik ve sosyal rejimden dolayı burjuvazinin [yani], belli bir anda, bütün engellere rağmen, Rus proletaryasının elinden devrim döneminde sağladığı kazançların mümkün en büyük kısmını*

mutlaka almaya kalkışacak olan burjuvazinin hakimiyetini zayıflatmak şöyle dursun büsbütün güçlendireceğini gözönünde tutan,

P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi2şu karara varmıştır:

a) Devrimin hangi yolu izleyeceği ve programımızda (asgarî program) [belirtilen] kısa vadeli bütün siyasî ve ekonomik tolepleri yerine getirmesi proletarya tarafından istenecek olan geçici devrimci hükümetin kurulması zarureti işçi sınıfına somut olarak anlatılmalıdır;

b) Kuvvetler ilişkisine ve önceden kesinlikle belirlenmesi mümkün olmayan diğer faktörlere bağlı olarak, bütün karşı-devrimci teşebbüslerle amansızca mücadele etmek ve işçi sınıfının kendi menfaatlerini savunmak amacıyla, partimizin temsilcilerinin geçici bir devrimci hükümete katılmaları kabul edilebilir [hale getirilmelidir];

c) Geçici devrimci hükümete katılmanın gerekli şartları: Parti'nin kendi temsilcileri üzerinde sıkı bir kontrol kurması ve tam bir sosyalist devrimi özleyen, bundan dolayı da, bütün burjuva partilerine kesinlikle karşı olan sosyal demokrasinin bağımsızlığının kıskançlıkla korunmasıdır;

d) Sosyal-demokrâsi tarafından yönetilen silahlı proletaryanın, devrimin sağladığı başarıları koruması, sağlamlaştırması ve yaygınlaştırması amacıyla, geçici hükümet üzerinde devamlı bir baskı kurması gerektiği fikri, sosyal-demokrasinin geçici devrimci hükümete katılmasına bağlı kalmaksızın, proletaryanın en geniş tabakaları arasında yayılmalıdır.»

2. P.O.S.D.R.'NİN III. KONGRESİNİN GEÇİCİ DEVRİMCİ HÜKÜMET HAKKINDAKİ KARARI BİZE NE GETİRMEKTEDİR?

P.O.S.D.R.'nin III. Kongresinde alınan bu karar, başlığından da anlaşıldığı gibi, tamamen ve özellikle (münhasıran) geçici devrimci hükümet meselesi ile ilgilidir yani, sosyal-demokratların geçici hükümete katılmaları bu kararda meselenin bir kısmı olarak görünmektedir. Öte yandan, sadece ve sadece geçici devrimci hükümet söz konusudur yani, meselâ, genel olarak «iktidarın ele geçirilmesi» söz konusu değildir. Kongre bu son mesele ve bu tür diğer meseleler üzerinde durmamakta haklı mıydı? elbette haklıydı. Çünkü Rusya'nın siyasî durumundan dolayı, bu meseleler günün konusu haline gelmemiştir. Aksine, halk otokrasinin devrilmesini ve kurucu meclisin toplantıya çağrılmasını istemektedir. Parti kongreleri herhangi bir yazarın, yerli yersiz incelediği meseleleri değil, mevcut şartlar ve

objektif sosyal gelişme neticesinde önemli bir siyasî muhtevaya bürünen meseleleri halletmeye çalışmak zorundadır. Devrimin bu anında ve proletaryanın genel mücadelesi içinde geçici devrimci hükümet deyince ne anlaşılır? Kongre kararı bunu daha ilk satırlardan itibaren, proletaryanın kısa vadeli menfaatleri bakımından olduğu kadar «sosyalizmin nihaî amaçları» bakımından da, mutlak (eksiksiz) siyasî hürriyetin zaruretine işaret ederek, açıklamaktadır. Mutlak siyasî hürriyet, otokratik rejimin devrilmesini ve onun yerine demokratik cumhuriyetin kurulmasını gerektirmektedir ki bu da zaten partimizin programında yer almaktadır. Aslında, prensip ve mantık açısından, demokratik cumhuriyet şiarının kongre kararında belirtilmesi gerekiyordu. Çünkü demokrasinin öncü savaşçısı olan proletarya tam bir hürriyet istemektedir. Monarşistlerin, özellikle de «Demokratik-anayasacı» (meşrutiyetçi) Parti'nin ya da *Osvobojdenie*'nin «demokrasi bayrağına» sarıldıkları şu sırada bunu özellikle belirtmek gerekiyordu. Cumhuriyetin kurulması, halk tarafından eşit şartlar içinde, doğrudan doğruya, genel ve gizli oy'la seçilmiş bir meclisi ve bu meclisin de kurucu bir meclis olmasını mutlaka gerektirmektedir. Kongre kararı bunu kabul etmekte, fakat bununla yetinmemektedir. «Halkın iradesini gerçekten ifade (temsil) eden» yeni rejimin kurulması için temsilciler meclisinin kurucu meclis diye nitelendirilmesi yetmez. Bu meclisin, bunu «kurmak» iktidarına ve gücüne de sahip olması gerekir. Bunun bilincine varmış olan Kongre, kararında «kurucu meclis» şiarını formüle etmekle yetinmemiş, bu meclisin görevini yerine getirmesini mümkün kılacak olan maddî şart-

ları da belirtmiştir. Kurucu denilen meclisin, gerçekte, hangi şartlar içinde kurucu olabileceğini belirtmek mutlaka gerekliydi. Çünkü monarşist meşrutiyetçi Parti'nin temsil ettiği liberal burjuvazi defalarca belirttiğimiz gibi, bütün halk tarafından [seçilecek] kurucu Meclis şiarını kasten tahrif etmekte ve bunu boş, anlamsız bir cümle haline getirmektedir.

Kongrenin kararı, muzaffer halk ayaklanmasının organı olacak geçici bir devrimci hükümetin, *ancak* böyle bir hükümetin, seçim kampanyasının tam bir hürriyet (serbesti) içinde yürütülmesini sağlayabileceğini ve halkın iradesini gerçekten temsil eden bir meclisin toplanmasını mümkün kılabileceğini belirtiyor. Bu tez doğru mudur? Bunun doğru olmadığını söylemeye kalkışacak bir kimsenin, Çar hükümetinin irticaı yardıma çağırmayabileceğini, seçimler süresince tarafsız kalabileceğini ve halkın idaresinin gerçekten dile gelmesini kendisine dert edinebileceğini ileri sürmesi gerekecektir. Bu iddialar o kadar saçmadır ki hiç kimse bunları açıkça desteklemeye kalkışmayacaktır. Ama bizim *Osvobojdenie*'nin taraftarları, liberalizm bayrağı [kisvesi] altında, gizliden gizliye bu iddiaları yaymaktadırlar. Kurucu Meclisi birisinin toplantıya çağırması gerek, seçimlerin serbesti içinde ve tarafsız bir şekilde yapılmasını sağlaması gerek, birisinin bu meclisi tam yetkili ve güçlü kılması gerek. Böyle bir şeyi, ancak, isyanın organı olan devrimci bir hükümet içtenlikle isteyebilir ve bunu gerçekleştirmek için herşeyi yapabileceğini gösterebilir. Çarlık hükümeti buna mutlaka karşı koyacaktır. Çar'la anlaşmış olan ve halkın isyanına bel bağlamayan liberal bir hükü-

met böyle bir şeyi içtenlikle isteyemez, hatta, büyük bir içtenlikle istese bile, gerçekleştiremez. Böylece, kongrenin kararı, biricik doğru ve son derece tutarlı demokratik şiarı ortaya atmıştır.

Fakat, demokratik devrimin sınıf karakteri gözönünde tutulmasaydı, geçici devrimci hükümetin öneminin değerlendirilmesi eksik ve yanlış olurdu. Bundan dolayı, Kongrenin kararı, devrim, burjuvazinin hâkimiyetini sağlamlaştıracaktır diye belirtmektedir. Bu, hali hazır (bugünkü) ekonomik ve sosyal rejimde yani kapitalist rejimde kaçınılmaz bir şeydir. Ve bazı siyasî hürriyetler elde etmiş bir proletarya üzerinde burjuvazinin hâkimiyetinin perçinlenmesi, «devrim döneminde proletaryanın sağladığı kazançları elinden almak için» umutsuz teşebbüslerde bulunan burjuvazi ile proletarya arasında, iktidar uğruna amansız bir mücadeleyi kaçınılmaz hale getirir. Bundan dolayıdır ki, demokrasi mücadelesinde başı çeken ve en önde savaşan proletarya, burjuva demokrasisinin bağrındaki yeni çelişkileri ve yeni mücadeleyi bir an bile unutmamalıdır.

Demek ki, geçici devrimci hükümetin önemi, kararın yukarda incelediğimiz kısmında: hürriyet ve Cumhuriyet için mücadele ile ilgili raporunda; Kurucu Meclis ile ilgili raporunda ve yeni bir sınıf mücadelesinin yolunu aydınlatan demokratik devrim ile ilgili raporunda tastamam belirtilmiştir (anlatılmıştır).

Bundan sonraki soru, proletaryanın, geçici devrimci hükümet hakkında genellikle, ne gibi bir tutum takınacağı meselesidir. Buna Kongre kararının herşeyden önce verdiği cevap şudur: Parti, işçi sınıfını, özellikle, devrimci bir hükümetin zaruretine

inandırmaya çalışmalıdır. İşçi sınıfı bu zaruretin bilincine varmalıdır. «Demokrat[ik]» burjuvazi her ne kadar, Çar hükümetinin devrilmesi meselesini ikinci plana atmaktaysa da biz bunu ön plana çıkarmalıyız ve geçici devrimci bir hükümetin [kurulması] zarureti üzerinde ısrar etmeliyiz. Ayrıca, bu hükümetin, objektif (somut) tarihî duruma ve proletarya demokrasisinin görevlerine uygun eylem programını açıklayıp anlatmalıyız. Burada söz konusu olan şey, partimizin asgarî programının *tümü*'dür [yani], bir yandan, bugünkü sosyo-ekonomik ilişkiler alanında tamamen gerçekleşebilecek, öte yandan, sosyalizmi gerçekleştirme yolunda yeni bir adım atmak için gerekli olan doğrudan doğruya siyasî ve ekonomik dönüşümleri [kapsayan] programdır.

Böylece, karar, geçici devrimci hükümetin karakterini (mahiyetini) ve hedefini tamamen aydınlığa kavuşturmaktadır. Kökenleri ve temel karakteri itibariyle, bu hükümet halk ayaklanmasının organı olmalıdır. Şeklî bakımdan onun rolü, kurucu bir Millî Meclisin toplanmasını sağlamaktan ibarettir. Faaliyet ise, esas itibariyle, proletarya demokrasisinin asgarî programını [yani] otograsiye karşı ayaklanan halkın menfaatlerini koruyabilecek biricik programı gerçekleştirmekten ibarettir.

Belki de, geçici hükümetin, sırf geçici bir hükümet olduğu için, bütün halk tarafından henüz tasvip edilmemiş böyle olumlu bir programı uygulayamıyacağı şeklinde bir itirazda bulunulacaktır. Böyle bir itiraz, gerici ve «otokrasi düşkünü» bir sofizmden başka bir şey değildir. Olumlu hiçbir program uygulamamak, çürümüş bir otokrasinin feodal rejimine gözyummaktır. Böyle bir rejime, halk ayak-

lanmasının organı olan bu hükümet değil, ancak, devrime ihanet edenlerden [kurulmuş] bir hükümet gözyumabilir. Toplantı hürriyet Kurucu Meclis tarafından tanınmadı diye, Kurucu Meclis'in bu hürriyeti tanımayacağı bahanesiyle, toplantı hürriyetinin bilfiil uygulanmasından vazgeçmeyi teklif etmek herkesle alay etmek olur. Asgarî programın geçici hükümet tarafından derhal uygulanmasına karşı çıkmak da, herkesle alay etmek demektir.

Nihayet belirtelim ki, karar geçici devrimci hükümete bu asgarî programı uygulaması görevini yüklemekle, azamî programın derhal uygulanması, ve sosyalist devrimi [gerçekleştirmek] için iktidarın ele geçirilmesi yolundaki saçma ve anarşistçe bir düşünceyi, böylece, bir kenara itmiş olmaktadır. Rusya'nın ekonomik gelişme derecesi (objektif şart) ve geniş proletarya kitlelerinin bilinç ve örgütlenme derecesi (objektif şarta sıkısıkıya bağlı sübjektif şart) işçi sınıfının derhal ve tamamen kurtulmasını imkansız kılmaktadır. Ancak en cahil insanlar, şu andaki demokratik devrimin burjuva karakterini (mahiyetini) görmeyebilirler. Ancak en safdil iyimserler sosyalizmin hedefleri ve bunu gerçekleştirmenin yolları hakkında işçi kitlelerinin henüz pek az şey bildiklerini unutabilirler. Oysa, hepimiz inanıyoruz ki işçilerin kurtuluşunu ancak işçilerin kendileri gerçekleştirecektir. Kitleler bilinçlenmeden ve örgütlenmeden, kitleler, tüm burjuvaziye karşı açıkça (amansız) bir sınıf mücadelesiyle yetiştirilmeden ve eğitilmeden sosyalist devrim söz konusu olamaz. Sosyalist devrimi ertelediğimiz yolundaki anarşist iddialara cevabımız şu olacaktır: biz sosyalist devrimi ertelemiyoruz, biz biricik mümkün ve güvenilir yoldan,

yani, demokratik cumhuriyet yolundan sosyalist devrime doğru ilk adımı atıyoruz. Sosyalizme, siyasî demokrasi yolundan gayri bir yoldan varmak isteyen kimse, kelimenin iktisadî ve siyasî anlamıyla, kaçınılmaz olarak saçma ve gerici sonuçlara varır. Gerektiği anda, bize gelip, azamî programı niçin uygulamadığımızı soracak olan işçilere, demokratik zihniyetli halk kitlelerinin sosyalizme henüz ne kadar kapalı (yabancı) olduklarını, sınıf antagonizmalarının henüz pek az gelişmiş bulunduğunu, proleterlerin henüz ne kadar örgütsüz olduğunu hatırlatacağız. O halde, bütün Rusya'daki yüzbinlerce işçiyi örgütleyiniz, milyonlarca işçiye programınızı benimsetiniz. Anarşist, tumturaklı ama içi boş sözlerle yetinmeksizin bunu yapmayı deneyin. Ve hemen göreceksiniz ki bu örgütlenme işinin başarısı, bu sosyalist eğitimin genelleşmesi demokratik dönüşümlerin mümkün olduğu kadar tam bir şekilde gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Devam edelim. Geçici devrimci hükümetin önemi, ve proletaryanın bu hükümete karşı tutumu açıklığa kavuşturulunca şu sorular ortaya çıkar:

Bu hükümete katılmamız (yukardan eylem) kabul edilebilir mi ve hangi şartlar içinde katılmalıyız. Tabandan [gelen] eylemimiz ne olmalıdır? Karar, bu iki soruya kesin cevaplar getiriyor: Karar açıkça beyan etmektedir ki Sosyal-demokrasi'nin (Sosyal-Demokratlar'ın) geçici devrimci hükümete (demokratik devrim döneminde, Cumhuriyet için mücadele döneminde) katılması prensip olarak *kabul edilebilir.* Böylece (bu beyandan dolayı), hem prensip olarak bu soruya olumsuz cevap veren anarşistlerden, hem de iktidara katılmak zorunda kalabileceğimizi [söy-

leyerek] bizi *yıldıracağını* sanan Sosyal-Demokrasi'nin kuyrukçularından (Martinow'dan ve yeni *İskra*'nın adamlarından) kesin olarak ayrılıyoruz. P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi, bu beyanıyla, Sosyal-demokratların geçici devrimci hükümete katılmalarının Millerandizm'in (9) bir türü olduğunu, bunun prensip bakımından kabul edilemiyeceğini, çünkü böyle yapmakla, burjuva rejimini kabullenmiş olacağımızı iddia eden yeni İskra'nın tezini kesinlikle reddetmektedir.

Fakat Sosyal-Demokrasi'nin, geçici devrimci hükümete katılmasını, prensip olarak, kabul etmek, şüphesiz, böyle bir katılmanın uygun olup olmadığı meselesini gene de halletmiyor. Mücadelenin bu yeni veçhesi, [yani] Parti kongresince kabul edilen «yukardan eylem yoluyla» mücadele, hangi şartlarda uygun görülebilir? Anlaşılacağı gibi, kuvvetler ilişkisi (oranı) gibi somut şartlardan, şimdiden söz etmek mümkün değildir. Aklı başında hiç kimse, bizi ilgilendiren bu konuda, şu anda hiçbir kehanette bulunamaz. [Geçici devrimci hükümete] katılmamızın amacı (hedefi) ve mahiyeti tanımlanabilir ve tanımlanmalıdır da. Kongre kararında yapılan da budur; karar, bu katılmanın iki hedefini tesbit ediyor: 1) karşı-devrimci teşebbüslerle amansız mücadele, ve 2) işçi sınıfının kendi öz menfaatlerinin savunulması. Liberal burjuvaların, devrimci halkı yıldırmaya çalışarak ve otokrasi ile uzlaşmaya teşvik ederek irticaın psikolojisinden hararetle bahsetmeye koyulduğu bir sırada (*Osvobəjdenie*'nin) 71. sayısında Struve'nin çok öğretici «açık mektubu»na bakınız) proletaryanın partisinin karşı-devrime gerçek bir savaş açmanın zaruretini hatırlatması elbette ki

yerindedir. Siyasî hürriyet ve sınıf mücadelesi [gibi] önemli meseleler, son tahlilde, ancak kuvvet kullanılarak halledilir ve biz kuvveti hazırlayıp örgütlemeye ve bunu aktif bir şekilde kullanmaya itina göstermeliyiz, bunu sadece savunma için değil, taarruza [geçmek] için de yapmalıyız. Paris Komünü'nden beri Avrupa'da hemen hemen kesintisiz bir şekilde hüküm süren uzun irtica dönemi, bizi, sadece «aşağıdan» eylemi gözönünde tutmaya, ve sadece savunucu bir mücadeleye aşırı bir şekilde alıştırmıştır. Hiç şüphe yok ki, bugün yeni bir döneme girdik; bir siyasî sarsıntılar ve ihtilâller dönemi başladı. Rusya'nın geçirmekte olduğu dönem gibi bir dönemde eski donmuş kalıplarla yetinemeyiz Yukardan eylem fikrini yaymak, en enerjik eylemlere, taarruzlara hazırlanmak; bu eylemlerin şartlarını ve tarzlarını incelemek gerek. Kongrenin kararı bu şartlardan ikisini belirtmektedir: biri, Sosyal-Demokrasi'nin, geçici devrimci hükümete katılmasının şeklî yanı (Partinin, temsilcileri üzerinde sıkı kontrolü); diğeri de, bu katılmanın mahiyetidir (tam bir sosyalist hedefi bir an bile gözden uzak tutmamak)

Böylece, kongre kararı, partimizin «yukardan» eyleminin (şimdiye kadar hemen hemen hiç bilinmeyen bu yeni mücadele tarzının) bütün siyasî veçhelerini belirttikten sonra, «yukardan» eylemde bulunmanın mümkün olmadığı durumu da öngörmektedir. Her durumda, geçici devrimci hükümet üzerinde aşağıdan etkide bulunabilmeliyiz. Aşağıdan baskıda bulunmak için proletarya silahlanmalı — çünkü [bir] devrim durumunda, olaylar hızla açık bir iç savaşa yolaçar — ve Sosyal-Demokrasi tarafından yönetilmelidir.

Proletaryanın silahlı baskısının amacı devrimin [elde ettiği] başarıları, yani proletaryanın kendi menfaatleri açısından, asgarî programımızın tümünü gerçekleştirmekten ibaret olması gereken başarıları «korumak, sağlamlaştırmak ve genişletmektir».

III. Kongre'nin geçici devrimci hükümet hakkındaki kararını kısaca incelemiş olduk. Okurun da gördüğü gibi, bu karar bu yeni meselenin önemini, [yani] proletaryanın partisinin bu mesele karşısındaki tutumunu, Parti'nin, geçici devrimci hükümetin hem içindeki hem de dışındaki siyasetini ortaya çıkarmaktadır.

Şimdi de «Konferansın» bu konudaki kararını görelim.

3. «DEVRİMİN ÇARLIĞA KARŞI KESİN ZAFERİ» NE DEMEKTİR?

«Kongerans»ın kararı «iktidarın ele geçirilmesi ve geçici hükümete katılma» meselesine hasredilmiştir (9a). Daha önce de işaret ettiğimiz gibi, meseleyi bu şekilde koymak karışıklığa (yanıltmaya) yol açmaktadır. Her şeyden önce, mesele dar görüşlülükle ortaya konmuştur. Partimizin, genellikle, geçici devrimci hükümete karşı görevleri değil, sadece geçici hükümete katılmamız gözönünde tutuluyor. Öte yandan, mahiyeti bakımından, tamamen ayrı iki mesele, [yani] *demokratik* devrimin safhalarından birine katılmamız ile *sosyalist* devrim birbirine karıştırılmaktadır. Gerçekte, iktidarın Sosyal-Demokrasi tarafından «ele geçirilmesi», özellikle, sosyalist devrimdir ve bu kelimeler asıl ve alışılmış anlamda kullanılıyorsa, bundan başka bir şey değildir. Ve eğer bu kelimeler, iktidarın sosyalist bir devrim için değil

de, demokratik bir devrim için ele geçirilmesi şeklinde yorumlanıyorsa, o zaman, sadece geçici devrimci hükümete katılmaktan değil, fakat, genellikle «iktidarın ele geçirilmesi»nden söz etmek neye yarar? Hiç şüphe yok ki, «konferansa katılanların kendileri» de gerçekte neden bahsetmeleri gerektiğini [yani] demokratik devrimden mi yoksa sosyalist devrimden mi bahsetmeleri gerektiğini pek iyi bilmiyorlardı. Bu konuyu incelemiş olanlar bilmektedirler ki, bu fikir karışıklığına, *iki diktatörlük* adlı o ünlü yazısıyla ilkin Martynov yoldaş sebep olmuştur: yeni-İskra'cılar, Martynov'un «kuyrukçuluğun» bir örneği olan bu yazısında (9 Ocak öncesinden (10) itibaren) meselenin ne şekilde ortaya konduğunu pek hatırlamak istemezler; bununla beraber, onun konferans üzerindeki ideolojik etkisinden şüphe edilemez.

Ama biz kararın başlağını bir yana bırakalım. Kararın muntevası, çok daha derin ve vahim hataları ihtıva etmektedir. İşte kararın ilk kısmı:

«Devrimin Çarlık üzerindeki kesin zaferi, ya muzaffer bir halk ayaklanmasından doğan geçici bir hükümetin kurulması şeklinde, ya da halkın doğrudan doğruya devrimci baskısı altında millî bir kurucu Meclisi sağlamaya karar verecek olan herhangi bir temsilî kurumun devrimci teşebbüsü şeklinde tezahür edebilir.»

Böylece, bize deniliyor ki devrimin çarlık üzerindeki kesin zaferi ya muzaffer bir ayaklanma [şeklinde] ya da... temsilî bir kurumun kurucu bir Meclisi toplantıya çağırmaya karar vermesi şeklinde tezahür edebilir. Ne demektir bu? Biz bunu nasıl anlamalıyız? Kesin zafer, kurucu bir Meclis'in

toplanmasını sağlamaya karar vermek seklinde tezahür edebilir?? Ve bu «zafer», «muzaffer bir halk ayaklanmasından doğan» geçici hükümetin kurulmasının yanısıra yer almaktadır!! Konferans, *muzaffer* halk ayaklanmasının ve geçici bir hükümet *kurulmasının,* devrimin *bilfiil* zaferi [demek olduğunu], oysa kurucu bir Meclis'in toplanmasını sağlamaya karar vermenin, devrimin, sadece *sözden ibaret* bir zaferi anlamına geldiğini farketmemiştir.

Yeni-*İskra*'cı Menşeviklerin Konferansı, liberal *Osvobojdenie*'cilerin mütemadiyen düştükleri hataya düşmüştür. Bu sonuncular (*Osvobojdenie*'ciler) Kurucu Meclis'in lafını edip duruyorlar ama iktidarın ve otoritenin Çar'ın elinde olduğu gerçeğine kızara bozara göz yumuyorlar, ve «kurmak» için kuracak *güce* sahip olmak gerektiğini unutuyorlar. Konferans, kimlerden meydana gelmiş olursa olsun, temsilcileri tarafından kabul edilmiş bir «karar» ile bu kararın uygulanması arasında büyük bir fark olduğunu da unutmuştur. Konferans, Çar iktidara hâkim olduğu sürece, temsilcileri tarafından alınacak bütün kararların (bu temsilciler kimler olursa olsun), 1848 Alman devrimi sırasındaki ünlü Frankfurt parlamentosunun «Kararları» gibi, bir yığın gevezelikten başka bir şey olmayacağını da unutmuştur. Devrimci proletaryanın temsilcisi Marx, *Neue Rheinische Zeitung*'da (11), *Osvobojdenie*'ciler tipindeki Frankfurt liberallerini alaycı bir dille kıyasıya eleştiriyordu, çünkü onlar parlak sözler ettikleri, her türlü demokratik «kararları» aldıkları, hürriyetlerin her türlüsünü ilân ettikleri halde, gerçekte, iktidarı kıralın eline bırakıyorlar ve kralın emrindeki askerî kuvvetlere karşı silâhlı mücadeleyi örgütlemiyorlardı.

Ve Frankfurtlu liberal *Osvobojdenie*'ciler, nutuk atarlarken, kıral uygun zamanı kolluyor, askerî kuvvetlerini artırıyordu, o kadar ki, gerçek bir kuvvete dayanan karşı-devrim, bütün güzel «kararlarına» rağmen, demokratları tam bir yenilgiye ugrattı.

Konferans, kesin bir zafer ile, zaferi [sağlayacak] kesin şartın bulunmadığı bir durumu aynı şey olarak görmektedir. Partimizin cumhuriyetçi programını kabul eden sosyal demokratlar, nasıl oldu da, böyle bir hataya düşebildiler? Bu garip durumu anlamak için, III Kongre'nin Parti'nin hizipçi kanadı hakkındaki kararını gözönünde tutmamız gerekiyor. Bu kararın tam metni şöyle:

«Kongre, ekonomizme karşı girişilen mücadeleden beri, P.O.S.D.R.'nin bağrında, genellikle proletaryanın mücadelesindeki sınıf bilinci unsurunun önemini azaltmak (küçümsemek) ve bunu spontane unsuru tâbi kılmak olan çeşitli derecelerde ve çeşitli veçhelerdeki ekonomizm eğilimlerinin görüldüğünü tespit etmiştir. Bu eğilimlerin temsilcileri, örgütlenme konusunda, teorik bakımdan, Parti'nin metotlu eylemine tekabül etmeyen süreç - olarak - örgütlenme ilkesini formüle ediyorlar; pratikte ise, çoğu durumlarda, parti disiplinini sistemli bir şekilde ihlâl ediyorlar. Bazı durumlarda da, Partinin en az bilinçli unsurlarına hitap ederek, seçme (seçim) ilkesinin geniş ölçüde uygulanması yolunda propaganda yapıyorlar ve Rusya'daki hayatın objektif şartlarını hesaba katmaksızın, Parti'nin örgütleri arasında, halihazırdaki mümkün biricik irtibat temellerini tahrip etmeye çalışıyorlar. Taktik meselelerde, şartlar ne olursa olsun, liberal burjuva

partilere karşı son derece bağımsız bir taktik [uygulamasına], Partimizin, halk ayaklanmasında örgütleyici rol oynamak imkânından yararlanmasına ve Parti'nin geçici demokratik devrimci hükümete katılmasına karşı çıkarak, parti'nin faaliyet alanını daraltmak arzusunda olduklarını gösteriyorlar

Kongre, Parti'nin bütün üyelerini, devrimci Sosyal-Demokrasi'nin ilkelerinden bu kısmî sapmalara karşı, her yerde yoğun bir ideolojik mücadele vermeye çağırır; aynı zamanda, bu görüşleri şu ya da bu ölçüde paylaşan kişilerin, Parti'nin kongrelerini ve Parti'nin tüzüklerini kabul etmeleri, ve Parti disiplinine mutlak br şekilde uymaları şartiyle, Parti'nin örgütlerine katılabileceklerini belirtir» (Lenin'in 1907 basımına eklediği not).

Bu karar, partimizde «ekonomizmle bağıntılı» çeşitli akımların (eğilimlerin) bulunduğu olgusu üzerinde durmaktadır. Konferansa katılan «beylerimiz» (ki gerçekte, Martynov'un ideolojik etkisi altında boşuna kalmamışlardır), vaktiyle ekonomistler siyasî mücadele ya da sekiz saatlik işgünü konusunda nasıl davrandılarsa, devrim konusunda aynı şekilde davranıyolar (tartışıyorlar). Ekonomistler, hemen «Safhalar teorisi»ni ileri sürüyorlardı: 1) haklar uğruna mücadele; 2) siyasî ajitasyon; 3) siyasî mücadele ya da (a) on saatlik işgünü, (b) dokuz saatlik işgünü (c) sekiz saatlik işgünü. Bu «süreç -olarak-taktiğin» ne sonuçlar verdiği yeterince bilinmektedir. Şimdi, devrimi de, önceden, büyük bir dikkatle, üç safhaya ayırmamız teklif ediliyor; 1) Çar, temsilî bir kurumu toplantıya çağırıyor; 2) bu

temsilî kurum, «halkın» baskısıyla, bir kurucu Meclis'i teşkil etmeye karar veriyor; 3) ... üçüncü safha konusunda Menşevikler henüz kendi aralarında anlaşamamışlardır. Menşevikler, halkın devrimci baskısının, Çarlığın karşı-devrimci baskısı ile karşılaştığını böylece, «kararın» uygulanamadığını, ya da meselenin, bir kere daha, halk ayaklanmasının zaferine ya da yenilgisine bağlı olduğunu unuttular. Konferansın kararı, aynen ekonomistlerin şu düşünme tarzını hatırlatmaktadır: İşçilerin kesin zaferi ya sekiz saatlik işgününün devrimci yoldan elde edilmesi ya da on saatlik işgününün kabul edilmesi ve dokuz saatlik işgününe geçilmesi şeklinde tezahür edebilir... (Değişen hiçbir şey yok) tamamen aynı şey.

Belki de, kararı kaleme alanların ayaklanmanın zaferi ile, Çar tarafından toplantıya çağrılan temsili bir kurumun «kararını» *aynı şey saymadıkları* (bir tutmadıkları); her iki durumda da sadece Parti'nin taktiğini öngördükleri ileri sürülerek bize itiraz edilecektir. Buna cebabımız şudur: 1) Kararın metni, temsilî bir kurumun *kararını*, «devrimin Çarlık üzerinde kesin zaferi» diye açıkça nitelendiriyor. Belki de bu, kararın yanlış bir şekilde formüle edilmesinden ileri geliyordur? Belki de bunu tutanaklara göre tashih etmek gerekecektir ama tashih edilmediği sürece, bunun sadece bir tek anlamı olabilir, o da *Osvobojdenie*'nin anlayışından başka bir şey değildir. 2) Kararı kaleme alanların da katıldıkları *Osvobojdenie*'nin teşebbüsü (görüşü), yeni - *Iskra*'cıların diğer yazılarındakinden son derece daha belirgin bir şekilde tezahür etmektedir. Böylece, Tiflis komitesinin organı olan (ve Gürcü

dilinde yayımlanan, üstelik de *Iskra*'nın 100. sayısında göklere çıkarılan) *Sosyal - Demokrat* (12) «Zemski Sobor ve bizim taktiğimiz» adlı bir makalede, Zemski Sobor'u (13) eylemimizin merkezî noktası haline getiren «taktik» (kendi payımıza hemen hatırlatalım ki, onun toplantıya çağrılması konusunda henüz kesin hiçbir şey bilmiyoruz) silâhlı ayaklanma ve geçici bir devrimci hükümetin kurulması «taktiğinden» *bizim için daha yararlıdır* [deniliyor]. ilerde bu makale üzerinde gene duracağız. 3) Devrimin zaferle sonuçlanması halinde olduğu gibi, başarısızlığa uğraması halinde de; ve ayaklanma ciddi bir güç haline gelemediği takdirde. Parti'nin taktiğinin önceden gözden geçirilmesine karşı hiçbir itirazda bulunulamaz. Çar hükümetinin, liberal burjuvazi ile uzlaşmak (pazarlığa girişmek) amacıyla temsilî bir meclisi toplantıya çağırmayı başarması mümkündür. Bu ihtimali gözönünde bulunduran III. Kongre'nin kararı, «ikiyüzlü siyaset» den, «sözde demokrasi»den ve Zemski Sobor türünden [temsilî] bir halk [Meclisi'nin] gülünç şekillerinden açıkça bahsetmektedir (13a) Ama kararda, geçici hükümet hakkında böyle şeyler söylenmediğini çünkü bununla bir ilişkisi bulunmadığını belirtelim. Sözünü ettiğimiz durum, ayaklanma meselesini ve geçici devrimci bir hükümetin kurulması meselesini bir kenara bırakıyor ve bunu değiştiriyor. Söz konusu olan şey, devrimin [izleyeceği] doğru yol meselesinde işçilerin kafalarını karıştırmanın, ve *Osvobojdenie*'nin yaptığı gibi, zaferin temel şartının bulunmadığı bir duruma kesin zafer demenin bir Sosyal-Demokrat için asla kabul edilemiyeceğidir. Belki, sekiz saatlik işgününü bir hamle-

de sağlamayacağız, belki de buna ulaşmamız için uzun ve dolambaçlı bir yoldan geçmemiz gerekecektir ama proletaryayı, kendisine karşı girişilen oyalamalara, pazarlıklara, ihanete ve gericiliğe karşı koyamıyacak hale getiren bir güçsüzlüğü ve zaafı, işçilerin zaferi diye nitelendiren kimseye ne diyeceğiz? Belki de Rus devrimi, bir gün *Vperiod*'un (14a) dediği gibi, «ölü doğmuş bir anayasa» ile sonuçlanacaktır. Ama kesin mücadelenin arifesinde, ölü doğan bu çocuğu, «Çarlığa karşı kesin zafer» diye nitelendiren Sosyal - Demokrat'ı haklı gösterir mi bu? İşler sarpa sararsa, cumhuriyeti ele geçirmeyi başaramamamız ve hatta sadece «Çipov» vari (15) bir anayasa, [yani] bir anayasa hayaleti elde etmemiz mümkündür; ama bundan, bizim cumhuriyet şiarımızı ihmal eden Sosyal - Demokrat'ı mazur görmemiz sonucu çıkar mı?

Hiç şüphe yok ki, yeni-*Iskra*'cılar henüz bu kadar azıtmadılar. Fakat devrimci ruhu ne dereceye kadar yitirdiklerini, kısır bir lâf ebeliğinin mücadelenin bugünkü hedeflerini onların gözlerinden ne dereceye kadar sakladığını açıkça gösteren şey, kararlarında Cumhuriyet'in sözünü etmeyi *unutmuş* olmalarıdır. İnanılamıyacak ama gerçek bir şey bu. Konferansın aldığı çeşitli kararlar, fabrika yetkililerinin ve delegelerin işçiler tarafından seçilmesini unutmaksızın, Sosyal - Demokrasi'nin bütün şiarlarını doğruluyor, tekrarlıyor, yorumluyor, ayrıntılı olarak inceliyor da, geçici devrimci hükümetle ilgili kararda Cumhuriyet'in adı bile anılmıyor! Bu «tedbirler», bu eylemler ile Cumhuriyet'in ele geçirilmesi arasındaki ilişkiye değinmeksizin, halk ayaklanmasının zaferinden ve geçici bir hükümetin ku-

rulmasından söz etmek, proletaryanın mücadelesini yönetmek için değil, proleter hareketinin peşinden sürüklenmek için kararlar yazmak demektir.

Özetleyelim. Kararın ilk kısmı: 1) Cumhuriyet uğruna mücadelede, bütün halkı gerçekten temsil eden ve gerçekten kurucu bir Meclis'in toplanmasının garanti [edilmesinde] geçici devrimci hükümetin [taşıdığı] önem konusunda ışık getirmemiş; 2) devrimin Çarlık üzerinde kesin zaferini, hakiki bir zaferin temel şartının bulunmadığı bir durum ile özdeş kılarak proletaryanın demokratik bilincinde gerçek bir karışıklığa yol açmıştır.

4. MONARŞİNİN TASVİYESİ VE CUMHURİYET

Bu kararın bir sonraki kısmına geçelim :

«Her iki durumda da bu zafer, devrim döneminin yeni bir safhasının başlangıcı olacaktır.

Sosyal gelişmenin objektif şartlarının bu yeni safhaya kendiliğinden yüklediği görev, burjuva toplumunun siyasî bakımdan hürriyetine kavuşmuş unsurlarının, kendi sosyal menfaatleri uğruna ve iktidarı doğrudan doğruya ele geçirmek için giriştikleri mücadele boyunca monarşik kastlar rejimini kesinlikle tasviye etmektir.

Bundan dolayı, tarihî karakteri bakımından burjuva olan bu devrimin görevlerini yerine getirmeyi üzerine alan geçici hükümetin, kurtuluş yolundaki milletin antagonist sınıfları arasındaki mücadelede nâzım bsir rol oynayarak, sadece devrimi ilerletmesi değil, kapitalist rejimin temellerini tehdit eden faktörlerle mücadele etmesi de gerekmektedir.»

Kararın ayrı bir kısmını teşkil eden bu pasaj üzerinde duralım. Yukarda belirttiğimiz pasajlardaki ana fikir Kongre kararının 3. noktasında açıklanan ana fikre uymaktadır. Ama iki kararın ihtiva ettiği bu pasajların karşılaştırılması, aralarındaki temel farkı hemen ortaya çıkarır, Devrimin ekonomik ve sosyal temelini kısaca tanımlayan Kongre kararı, dikkatleri sınıfların kesin başarılar elde etmek için yaptıkları belirli mücadele üzerinde toplamakta ve proletaryanın mücadele hedeflerini ön plâna koymaktadır. Konferans kararı ise, devrimin ekonomik ve sosyal temelini karma-karışık bir şekilde ve uzun uzun anlatmakta, kesin başarılar elde etmek için [yapılan] mücadeleden pek belirsiz bir dille söz etmekte ve proletarya tarafından yürütülen mücadelenin hedeflerini mutlak bir karanlık içinde bırakmaktadır. Konferans kararı, eski rejimin, toplumun çeşitli unsurları arasındaki mücadele boyunca ortadan kaldırılmasından söz etmektedir. Kongre kararı, bizim, proletaryanın partisi [olarak] bu tasviyeyi gerçekleştirmemizi; demokratik bir cumhuriyetin kurulması için tek [çarenin] eski rejimi gerçekten tasviye etmek olduğunu; bu cumhuriyeti kurmamız gerektiğini, bu uğurda ve tam bir hürriyete kavuşmak için sadece otokrasiye karşı değil, bunları gerçekleştirmemizi engellemeye kalkıştığı takdirde (ki bunu mutlaka yapacaktır) burjuvaziye karşı da savaşacağımızı söylemektedir. Kongre kararı, belirli bir sınıfı, hemen erişilecek ve apaçık bir hedef göstererek, mücadeleye çağırmaktadır. Konferans kararı [ise] çeşitli kuvvetler arasındaki bir mücadeleden söz etmektedir. İki karardan biri aktif mücadele psiko-

lojisini, diğeri ise olaylara seyirci kalma psikolojisini dile getirmektedir. Biri sonuna kadar mücadeleye (faaliyete) çağırmakta, diğeri bir söz ebeliğinden (ukalâlıktan) öteye gitmemektedir. Her iki karar da, şu anda oluşan devrimin, bizim için sadece bir ilk safha olduğunu, bunu bir ikinci safhanın izleyeceğini ilân etmekte; fakat biri, bundan, bu ilk safhayı daha çabuk atlatmamız, daha çabuk tasviye etmemiz, cumhuriyeti gerçekleştirmemiz, ve karşı-devrimi amansızca ezerek bir sonraki safhaya yol açmamız gerektiği sonucunu çıkarıyor. Diğer karar, bu ilk safhayı uzun uzun tasvir ediyor ve fikrini söylemeksizin lâfı geveleyip duruyor (böyle bir deyim kullandığım için hoşgörün beni). Kongrenin kararı, (demokratik devrimin burjuva karakteri [mahiyeti] hakkındaki) daima güncel olan eski marksist görüşlerden hareket ederek, aynı zamanda hem demokratik devrim, hem de sosyalist devrim için mücadele eden öncü sınıfın ilerici görevlerini ortaya koyuyor. Konferansın kararı [ise] bu konuda dönüp dolaşıp aynı lâfları tekrarlıyor.

Bu farklılık, rus marksistlerini, uzun zamandan beri iki kanada (kampa) ayıran farklılıktır: «Legal Marksizm» günlerinin [meseleleri üzerinde] kafa yoranlar ile militanlar kanadı (bu uğurda mücadele edenler) yani kitle hareketinin başlangıç döneminin ekonomistleri ile siyasîler kanadı. Marksizmin, genel olarak sınıf mücadelesinin ve özellikle de siyasî mücadelenin derin ekonomik kökleri hakkındaki reddedilemiyen önermesinden ekonomistler, siyasî mücadeleye sırt çevirmek, bunun gelişmesini frenlemek, kapsamını daraltmak ve hedeflerini sınırlandırmak gerektiği [yolunda] orijinal bir sonuç çıka-

rıyorlardı. Buna karşılık, siyasiler ise aynı önermelerden farklı bir sonuç çıkarıyorlardı, yani bugün mücadelemizin kökleri daha derindedir ve bu mücadele daha geniş, daha cüretli, daha kararlı ve daha enerjik olmalıdır [diyorlardı]. Bizden önceki aynı tartışmayla şimdi karşı karşıyayız, ama bu sefer yeni şartlar içinde ve bir başka şekilde karşımıza çıkmaktadır. Demokratik devrimin henüz sosyalist devrim olmadığı, bu devrimin sadece «mülksüzleri» ilgilendirmediği, köklerinin burjuva toplumun tümünün zarurî ve hayatî ihtiyaçlarında olduğu önermelerinden biz şu sonucu çıkarıyoruz: Öncü sınıf, demokratik hedeflerini daha büyük bir cesaretle ortaya koymalı, bunları sonuna kadar daha büyük bir açıklıkla formüle etmeli, doğrudan doğruya cumhuriyet şiarını ortaya atmalı, geçici bir devrimci hükümetin, ve karşı-devrimi amansızca ezmenin bir zaruret haline geldiğini daha çok kişiye kabul ettirmelidir. Oysa muhaliflerimiz, yani yeni *-Iskra*'cılar, bu aynı önermelerden demokratik istekleri (talepleri) sonuna kadar formüle etmek gerekmediği; «cumhuriyet» [kelimesinin] pratik şiarlar arasında yer almaması gerektiği, geçici bir devrimci hükümetin kaçınılmaz hale geldiğini iddia etmek gerekmediği; Kurucu Meclisi toplantıya çağırma kararının [sadece bu kararın bile] kesin bir zafer olarak adlandırılabileceği; karşı-devrim ile mücadeleyi acil bir görev olarak formüle etmek yerine, bunu «karşılıklı bir mücadele süreci» gibi üstü kapalı bir şekilde formüle etmek (ki bunun yanlış bir nitelendirme olduğunu birazdan göreceğiz) gerektiği sonucunu çıkarıyorlar. Bu, siyasîlerin dili değil, kimbilir hangi evrak memurlarının dilidir.

Yeni-*Iskra*'nın kararındaki bazı formüllendirmeleri [nitelemeleri, deyişleri] ne kadar dikkatle incelerseniz, belirttiğimiz temel özellikleri o kadar iyi göreceksiniz. Meselâ, bize, «siyasî bakımdan kurtuluşuna kavuşmuş burjuva toplumunun unsurları arasındaki karşılıklı bir mücadele sürecinden» söz edilmektedir. Kararın konusunu (geçici devrimci hükümet konusunu) hatırlayarak hayretle soruyoruz: Karşılıklı bir mücadele sürecinden bahsedildiğine göre, burjuva toplumunu siyasî bakımdan *köleleştiren* unsurları nasıl olur da sessizce geçiştirebilir? «Konferanscılar», devrimin zafer [eulaşacağını] umdukları için bu unsurların ortadan yok olduklarını mı sanıyorlar? Böyle bir düşünce, genellikle saçma, özellikle de, siyasî saflık ve siyasî miyopluk olur. Devrim tarafından yenilgiye uğratılmış karşı-devrim ortadan kalkmıyacaktır; aksine, kaçınılmaz olarak, daha amansız yeni bir mücadeleye başlayacaktır. Kararımızda, devrimin zaferinin bize yükleyeceği görevlerin tahlilini yaparken, karşı-devrimci hücumları püskürtmenin zarureti üzerinde büyük bir dikkatle durmalıyız (Kongre'nin kararında yaptığımız da budur) ve mücadeleci bir partinin hemen yerine getirilmesi gereken bu çok acil görevlerini, bugünkü devrimci dönemi ne gibi bir durumun izleyeceği ve «siyasî bakımdan *kurtulmuş* bir toplum» gerçekleşince ne olacağı hakkındaki genel düşünceler içinde boğmaktan kaçınmalıyız. Nasıl «ekonomistler» en acil siyasî görevleri anlayamamış olmalarını örtbas etmek için, siyasetin ekonomiye tâbi olduğu yolundaki beylik hakikatleri ileri sürüyorlardıysa, tıpkı bunun gibi, yeni-Iskra'cılar da, bu toplumun siyasî *kurtuluşunun* bize

yüklediği en acil devrimci görevleri anlayamamış olmalarını örtbas etmek için siyasî bakımdan *kurtulmuş* bir toplumun bağrında [girişilecek] mücadele ile ilgili beylik hakikatleri tekrarlayıp duruyorlar.

Şu söze bakın: «Monarşik kastlar düzenini kesin olarak tasviye etmek (ortadan kaldırmak)». Monarşinin kesin olarak tasviye edilmesi (ortadan kaldırılması) demek, düpedüz, demokratik cumhuriyetin kurulması demektir. Ama bu deyiş, bizim eşsiz Martynov'umuza ve hayranlarına son derece basit ve açık görünmektedir. Onlar [bunu] mutlaka daha derin bir şekilde ve «daha zekice» söylemek istiyorlar. [Böylece], bir yandan, daha «entellektüel» olmaya çalıştıkları [için] gülünç hale düşüyorlar, öte yandan, bir şiar ortaya atacakları yerde tariflere (tasvirlere) gömülüyorlar; ileriye doğru yürünmesi için yürekli bir çağrıda bulunacaklarına geçmişe bakıp hüzünleniyorlar. Âdeta, karşımızdakiler, cumhuriyet uğruna bir an önce savaşmak isteyen canlı insanlar değil de, *ölümsüzlük (ebediyet) açısından* meseleyi *geçmiş zaman içinde* inceleyen taşlaşmış mumyalardır.

Devam edelim : «... geçici hükümet, bu ... burjuva devriminin [gerektirdiği] görevleri yerine getirmeyi üstlenecektir». Açıkça görülmektedir ki, «konferans'cılarımız» proletaryanın siyasî yöneticilerinin karşısına çıkan somut meseleyi teğet geçmişlerdir. Geçici devrimci hükümet [meselesi gibi] somut bir meseleyi, anlar, genellikle, burjuva devriminin görevlerini yerine getirecek olan ve birbiri ardısıra gelen hükümetler meselesi olarak görmektedirler. Meseleyi «tarihî» açıdan incelemek istediğinizde, herhangi bir Avrupa ülkesi örneği size, burjuva devriminin tarihî görevlerini, hiç de «ge-

çici olmayan» bir dizi hükümetin yerine getirdiğini; ve devrimi yenilgiye uğratmış hükümetlerin, yenik düşmüş devrimin tarihî görevlerini, gene de yerine getirmek zorunda kaldıklarını gösterecektir. Ama «geçici devrimci hükümet» denilen şey, sizin bahsettiğiniz hükümet değildir. «Geçici devrimci hükümet» devrilen hükümetin yerine o saat geçen ve halktan doğan temsilî kurumlara değil, halk ayaklanmasına dayanan, devrimci bir dönemin hükümetidir. Geçici devrimci hükümet, devrimin hemen zafere ulaşması için; karşı devrimci teşebbüslerin bastırılması için [girişilen] bir mücadele[nin] organıdır. Geçici devrimci hükümet, genel olarak burjuva devriminin tarihî görevlerini yerine getirecek bir hükümet değildir asla. Baylar, sizin ve bizim ya da şu veya bu hükümetin burjuva devriminin hangi görevlerini yerine getireceği [meselesini] tayin etmeyi müstakbel Ruska'ya Starina'nın (16) müstakbel tarihçilerine bırakalım; otuz yıl içinde elbette ki bu meseleyi tayin etmeye vakit olacaktır. Oysa bugün biz, cumhuriyet uğruna mücadele ve proletaryanın bu mücadeleye daha enerjik bir şekilde katılması konusunda şiarlar atmak, pratik yollar (hal çareleri) göstermek zorundayız.

Kararın sözkonusu kısmının son hükümleri de aynı sebeplerden dolayı yetersizdir. Geçici hükümetin antagonist sınıflar arasındaki karşılıklı mücadelede «hakemlik etmesi» gerektiğini söylemek çok kötü ya da en azından çok beceriksizce bir sözdür: marksistler, sınıf mücadelesinde, bu mücadelenin [bir] aracı olacağı yerde «hakemlik» edecek hükümetlerin bulunabileceğini düşündüren *Osvobojdenie* tarzındaki böylesine liberal bir formülden (görüş-

ten) yararlanmamalıdırlar. Hükümet, «sadece devrimi ilerletmekle yetinmemeli, kapitalist rejimin temellerini tehdit eden bu faktörlerle de mücadele etmelidir». Bu «faktör» proletaryanın ta kendisidir ve kararda «sözde» onun adına konuşulmaktadır. Proletaryanın, şu anda «devrimi nasıl ilerleteceğinden» (meşrutiyetçi burjuvazinin devrime çizdiği sınırın ötesine nasıl geçileceğinden) bahsedileceği ve burjuvazi devrimin elde ettiklerine karşı çıkınca (sırt çevirince) onunla mücadeleye hazırlanılması [yolunda] bir metod önerileceği yerde, *faaliyetimizin* somut hedefleri hakkında hiçbirşey söylemeksizin, bize sürecin genel bir tasviri yapılmaktadır. Yeni-*Iskra*'cıların düşüncelerini açıklayış tarzları bize, Marx'ın (Feuerbach hakkındaki ünlü «tezleri»nde) diyalektiğe yabancı eski materyalizm konusundaki değerlendirmeyi hatırlatıyor. Filozoflar diyordu Marx, dünyayı çeşitli tarzlarda *yorumlamaktan* başka bir şey yapmıyorlardı: oysa asıl söz konusu olan şey dünyayı *değiştirmektir* (17). Yeni-*Iskra'cılar* da gözleriyle gördükleri mücadeleyi oldukça iyi bir şekilde anlatıp açıklayabiliyorlar ama bu mücadele içinde doğru bir şiar ortaya atamıyorlar. Yürümeye çalışıyorlar ama yönetimi gerçekleştiremiyorlar ve devrimin maddî [objektif] şartlarının bilincine varmış ve öncü sınıfların başına geçmiş olan partilerin tarihte oynayabilecekleri ve oynamaları gerekli aktif, ve yönetici rolü kavrayamadıkları için materyalist tarih görüşünü gözden düşürüyorlar.

5. DEVRİMİ NASIL İLERLETMELİ?

İşte karardan bir başka pasaj:

«Bu şartlar içinde, Sosyal-Demokrasi, devrimi ilerletme imkânını en iyi şekilde sağlayacak, onu, burjuva partilerinin tutarsız ve çıkarcı şiarlarına karşı eli kolu bağlı bırakmıyacak ve burjuva demokrasisi içinde boğulmaktan koruyacak bir tutumu bütün bir devrim süresi boyunca devam ettirmeye çalışmalıdır.

Bundan dolayıdır ki, Sosyal-Demokrasi, iktidarı ele geçirmeyi ya da geçici hükümette iktidarı paylaşmayı amaç edinmemelidir. Sosyal-Demokrasi, devrimci muhalefet partisi olarak kalmalıdır.»

Devrimi ilerletmek imkânını en iyi şekilde sağlayan bir tutumu benimsemeyi öğütlemek son derece hoşumuza gitmektedir. Ancak bu güzel öğütün yanısıra, Sosyal-Demokrasi'nin şu anda, [yani] mevcut

siyasî durum içinde, millî bir [kurucu] meclisin toplanması hakkında yorumlar yapıldığı, tahminlerde bulunulduğu, konuşulduğu, tasarılar hazırlandığı bu dönemde devrimi ilerletme tarzı hakkında kesin birşey söylemesi çok daha iyi olurdu. *Osvobojdenie*'nin, halk ile Çar'ın «uzlaşmasını» sağlık veren teorinin tehlikesini anlamayan kurucu meclisi toplantıya çağırmak kararını, [özellikle] bu kararını bir zafer olarak niteleyen kimse, geçici bir devrimci hükümet kurulması lehinde aktif bir propaganda yapmayan ve demokratik cumhuriyet şiarını ortaya atmayan (karanlıkta bırakan) kimse bugün devrimi ilerletebilir mi? Gerçekte, böyleleri, *pratik politika*'da «Osvobojdenie»nin *tutumu* seviyesinde kaldıkları için *devrimi geriletmektedir.* Devrim döneminde Parti'nin güncel ve yakın hedeflerini tanımlayan taktik kararda cumhuriyet uğruna mücadele şiarı yer almadıktan sonra, böylelerinin otokrasinin yerine bir cumhuriyet kurulmasını gerekli gören bir programı kabul etmeleri neye yarar. Bugün *Osvobojdenie* taraftarlarının, meşrutiyetçi burjuvazinin tutumunu karakterize eden şey, millî bir kurucu meclisin toplanması kararını kesin bir zafer olarak telâkki ettikleri [halde], geçici devrimci hükümet ve cumhuriyet sözünü ağza almaktan dikkatle kaçınmalarıdır. Devrimi ilerletmek için, yani onu monarşist burjuvazinin çizdiği sınırın ötesine geçirmek için, burjuva demokrasisinin «tutarsızlığını»*saf dışı eden* şiarları faal olarak desteklemek, belirtmek, ön plâna çıkarmak gerektir. Bu anda, bu şiarlar *sadece iki* tanedir: 1) geçici devrimci hükümet ve 2) cumhuriyet. Çünkü millî kurucu meclis şiarı monarşist burjuvazi tarafından (Osvobojdenie

Birliği'nin programına bakınız), özellikle de, tam zaferi önlemek ve burjuvazi ile Çarlık arasında bir anlaşma sağlayabilmek için devrimi baltalamak amacıyla tekrar ele alınmıştır. Konferans, devrimi ilerletebilecek bu iki şiardan birincisini yani cumhuriyet şiarını tamamen unutmakta ve geçici devrimci hükümet şiarını Osvobojdenie'nin formüle ettiği millî kurucu meclis şiarı ile bir tutarak her ikisini de «devrimin kesin zaferi» diye nitelemektedir.

Evet rus Sosyal-Demokrasisi'nin müstakbel tarihçisinin nirengi noktası olarak alacağından emin bulunduğumuz ve tartışma götürmez durum budur. Sosyal-Demokrat bir konfeans, mayıs 1905'de demokratik devrimi ilerletmenin zarureti hakkında mükemmel şeyler söyleyen, fakat gerçekte, onu gerileten ve monarşist burjuvazinin demokratik şiarlarının ötesine geçmeyen bir karar kabul etmiştir.

Yeni-*Iskra*'cılar, proletaryanın, burjuva demokrasisi içinde erimek tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu kabul etmeyişimizi boyuna kınıyorlar. P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi'nce kabul edilen kararların metnine dayanarak bu kınamayı haklı göstermeye kalkışacak kim var ise görmek isterdik. Muarızlarımıza verilecek cevabımız şudur: burjuva toplumunun bağrında hareket eden Sosyal-Demokrasi, şu ya da bu özel durum içinde, burjuva demokrasisinin *yanında* yürümeksizin [yürümedikçe] politik hayata katılamaz. Ama aramızdaki fark şudur: biz, devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazinin yanında [fakat] onunla kaynaşmaksızın (onun içinde erimeksizin) yüzüyoruz, oysa siz, *liberal ve mo-*

narşist burjuvazinin yanında, onlara karışmasanız da, yürüyorsunuz. *Durum budur* (gerçek budur).

Konferans adına formüle ettiğiniz taktik şiarlarınız «demokrat-meşrutiyetçi (anayasacı)» partinin, yani monarşist *burjuvazinin partisinin* taktik şiarlarına tıpa tıp uymaktadır. Ama siz bu uygunluğun farkında değilsiniz. Bunu anlamıyorsunuz, yani aslında *Osvobojdenie*'cilerin kuyruğundan gidiyorsunuz.

P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi adına formüle ettiğimiz taktik şiarlarımız ise, devrimci, demokratik ve cumhuriyetçi burjuvazi) nin taktik şiarları ile çakışmaktadır. Bu burjuvazi, [yani] küçük burjuvazi Rusya'da henüz halkın büyük çoğunluğunun partisi değildir (17a). Fakat bu partinin unsurlarının mevcudiyetinden şüphe etmek için, bugün Rusya'da olup bitenlerden hiçbir şey anlamamak gerektir. Niyetimiz (büyük rus devrimi başarıyla geliştiği takdirde) sadece, Sosyal- Demokrat parti tarafından örgütlenen proletaryayı değil, bizimle beraber gelebilecek olan bu küçük burjuvaziyi de yönetmektir.

Konferans, [böyle bir] karar almakla, bilincine varmaksızın [farkında olmaksızın] liberal ve monarişt burjuvazinin *seviyesine düşmektedir*. Parti Kongresi ise, aldığı kararla, devrimci demokrasinin pazarlığa (uzlaşmaya) yanaşmayan mücadeleci unsurlarını *bilinçli bir şekilde* kendi seviyesine *yükseltmektedir*.

Bu unsurlar, özellikle, köylüler arasında çoktur. Önemli sosyal grupların siyasî eğilimlerine göre dağılımı [sınıflandırılması] yapılırken devrimci ve cumhuriyetçi demokrasiyi, vahim bir hataya düşmeksin, köylü kitlesi ile özdeşleştirebiliriz, tabiî

bunu, Sosyal-Demokrasi'nin işçi sınıfıyla özdeşleştirebilmesi anlamında söylüyoruz. Başka bir deyişle, vardığımız sonuçları şu şekilde formüle edebiliriz. Konferans, *bütün milletle ilgili siyasî* şiarlarıyla (17b) devrim anında, farkında olmaksızın, *büyük toprak sahipleri kitlesinin seviyesine düşmektedir.* Part Kongresi [ise], bütün milleti ilgilendiren siyasî şiarlarıyla, *köylü kitlelerini devrim seviyesine yükseltmektedir.* [Vardığımız] bu sonuçlardan dolayı, bizi garip sözler söylemek eğiliminde olduğumuzu söyleyerek suçlamaya kalkışacak olanlara, cevabımız şudur: şu tezi çürütün öyleyse: eğer devrimi sonuna kadar yapacak (götürecek) gücümüz yoksa, eğer devrim, *Osvobojdenie*'nin anladığı tarzda «kesin bir zaferle» sonuçlanacaksa yani Çar'ın çağrısı üzerine toplanan ve sırf alay olsun diye adına kurucu meclis denilecek temsilî meclisin toplanması şeklinde «bir kesin zafer»le sonuçlanacaksa bu, *toprak sahiplerinin ve büyük burjuvazinin* ağır bastığı [üstünlük sağladığı] bir devrim olacaktır. Buna karşılık, gerçekten büyük bir devrim[i] yaşayacaksak, eğer *Tarih* bu sefer «ölü doğmuş» bir çocuğun dünyaya gelmesine müsaade etmeyecekse, eğer devrimi sonuna kadar götürecek gücümüz olacaksa, eğer *Osvobojdenie*'nin ve Yeni-*Iskra*'nın anladıklarından bambaşka bir kesin zafere [ulaşacak kadar] güç bulacaksak, o zaman, [böyle bir] devrimde köylü ve proleter unsurlar ağır basacaktır [üstün gelecektir].

Belki de, bazıları bu üstünlük (ağır basma) fikrini kabul etme olgusuna [bakıp] yaklaşmakta olan devrimin burjuva karakterinin inkâr edildiği

görüşüne kapılacaklardır. *Iskra bir burjuva devrimi* fikrini kötüye kullandığı için bu pekâlâ mümkündür. Bundan dolayı, bu mesele üzerinde durmak hiç de gereksiz değildir.

6. TUTARSIZ BURJUVAZİYE KARŞI MÜCADELEDE PROLETARYANIN ELİ KOLU BAĞLI KALMASI TEHLİKESİ NEREDEN GELİYOR?

Marksistler, Rus devriminin burjuva karakterde [olacağına] kesinlikle inanmışlardır. Bu ne demektir? Bu, Rusya için bir zaruret haline gelen sosyo-ekonomik dönüşümler (reformlar) ile siyasî rejimdeki demokratik dönüşümler, kapitalizmi ve burjuvazinin hâkimiyetini kendiliğinden sarsmak şöyle dursun, aksine, Rusya'da, ilk defa olarak, Asya tipi değil, Avrupa tipi bir kapitalizmin geniş ölçüde ve hızla gelişmesine yol açacak ve bu ülkede burjuvazinin sınıf olarak hâkimiyetini ilk defa mümkün kılacak demektir. Devrimci sosyalistler bunu anlayamıyorlar, çünkü: emtia üretiminin ve kapitalist üretimin gelişme kanunları hakkında hiçbir şey bilmiyorlar ve köylü ayaklanmasının tam zaferinin ve bütün toprakların köylülüğün menfaatlerine ve arzularına uygun bir şekilde yeniden da-

ğılımının bile («Kara-bölüşüm» ya da buna benzer bir şey) kapitalizmi ortadan kaldırmak şöyle dursun, aksine, kapitalizmin gelişmesine yeni bir itilim vereceğini ve köylülülük içinde sınıf farklılaşmasını hızlandıracağını görmüyorlar. Bu hakikati anlıyamamaları, devrimci sosyalistleri küçük burjuvazinin bilinçsiz ideologları haline getirmektedir. Sosyal-demokrasi, hem teorik hem de pratik siyaset bakımından büyük bir önem taşıyan bu hakikat üzerinde ısrarla durmalıdır, çünkü: günümüzün «genel demokratik» hareketi içinde proletarya partisinin sınıf bağımsızlığını tam anlamıyla korumak zarureti buna bağlıdır.

Fakat bu, (ekonomik ve sosyal muhtevası bakımından burjuva-karakterde olan) *demokratik* devrime proletaryanın büyük bir ilgi duymadığı anlamına gelmez. Bundan, demokratik devrimin, özellikle büyük kapitalistler, büyük maliyeciler ve «uyanık» büyük toprak sahipleri için olduğu kadar köylüler ve işçiler için de elverişli bir şekle bürünmesinin mümkün olmadığı gibi bir sonuç çıkarmamak gerektir.

Yeni-*Iskra*'cılar, burjuva devrimi kavramının ifade ettiği şeyi ve kapsamını tamamen yanlış anlıyorlar. Burjuva devriminin ancak burjuvazinin işine yarayan bir sonuç verecek bir devrim olduğu düşüncesini kafalarından bir türlü atamıyorlar. Oysa, bundan daha yanlış bir düşünce olamaz. Burjuva devrimi, burjuva ekonomik ve sosyal rejiminin, yani kapitalist rejimin sınırları içinde kalan [bunun dışına çıkamıyan] bir devrimdir. Burjuva devrimi, gelişme halindeki kapitalizmin ihtiyaçlarını dile getirir, kapitalizmin temellerini yıkmak şöyle dursun,

bunları genişletip sağlamlaştırır. Bundan dolayı, bu devrim sadece işçi sınıfının menfaatlerini değil, bütün burjuvazinin çıkarlarını da ifade eder; kapitalist rejimde burjuvazinin işçi sınıfı üzerindeki hakimiyeti kaçınılmaz olduğundan, burjuva devriminin, proletaryanın menfaatlerinden çok burjuvazinin çıkarlarını dile getirdiği haklı olarak söylenebilir. Fakat proletaryanın menfaatlerini hiçbir şekilde ifade etmediği fikri tamamen saçmadır. Bu saçma fikir, burjuva devrimi, proletaryanın menfaatlerine aykırı olduğundan, burjuva siyasî hürriyetine ihtiyacımız yoktur şeklindeki eski popülist teoride, ya da burjuva siyasetine, burjuva devrime, burjuva parlamentoculuğuna proletaryanın katılmasını kesinlikle reddeden anarşizmde ifadesini bulur. Teorik plânda bu, marksizmin, kapitalizmin gelişmesinin emtia üretimine dayandığı hakkındaki temel ilkelerini unutmaktır. Marksizm bize, emtia üretimi üzerine kurulmuş ve medenî kapitalist milletlerle mübadelelerde bulunan bir toplumun, gelişmesinin belirli bir safhasında, kapitalizm yolunu tutacağını öğretir. Marksizm, Rusya'nın kapitalist gelişmeye yan çizebileceği, kapitalizmin dışına çıkabileceği ya da kapitalist alanda ve kapitalizmin sınırları içinde [yapılması gereken] sınıf mücadelesinden apayrı bir yola başvurarak kapitalizmi aşabileceki hakkında popülistlerin ya da anarşistlerin ileri sürdükleri saçma görüşlere son vermiştir.

Marksizmin bütün bu tezleri, genel bir şekilde, özellikle de Rusya konusunda, en ufak ayrıntılarına varıncaya dek tekrar tekrar ispat edilmiştir. Bu tezler, işçi sınıfının kurtuluşunu kapitalizmin gelişmesi dışında, başka bir yerde aramak fikrinin

gerici bir fikir olduğunu göstermektedir. Rusya gibi ülkelerde işçi sınıfı kapitalizmden çok, kapitalizmin gelişmesindeki yetersizliklerden ıstırap çekmektedir. Demek ki, kapitalizmin en geniş, en hür, ve en hızlı bir şekilde gelişmesinde işçi sınıfının *kesin çıkarı* vardır. Kapitalizmin en geniş, en hür ve en hızlı bir şekilde gelişmesini köstekleyen bütün kalıntıları ortadan kaldırmak, kesinlikle işçi sınıfının kendi yararınadır. Burjuva devrimi, geçmişin kalıntılarını, feodalitenin (sadece otokrasiyi değil, monarşiyi de ihtiva eden) kalıntılarını kesinlikle ortadan kaldıran ve kapitalizmin en geniş, en hür ve en hızlı şekilde gelişmesini sağlayan bir devrimdir.

Burjuva *devriminin proletaryaya en büyük avantajları* sağlaması bundandır. Burjuva devrimi, proletaryanın menfaati için *mutlaka* gereklidir. Bu devrim ne kadar tam, ne kadar kesin olursa, o kadar tutarlı olacak ve proletaryanın sosyalizm uğruna burjuvaziye karşı mücadele etmesini o kadar mümkün kılacaktır. Bu sonuç ancak bilimsel sosyalizmin cahili olan kimselere yeni, garip ya da aykırı bir düşünce gibi görünebilir. Demek ki bu sonuç, burjuva devriminin *belirli bir anlamda* burjuvaziden çok proletaryanın işine yaradığını göstermektedir. Bu iddia şu anlamda kesinlikle doğrudur: proletaryaya karşı [mücadelede] geçmişin bazı kalıntılarına, meselâ, monarşiye, muvazzaf (daimî) orduya dayanmak burjuvazinin yararınadır. Burjuva devriminin geçmişin bütün kalıntılarını tamamen ortadan kaldırmaması, kalıntılarından bazılarını olduğu gibi bırakması, başka bir deyişle, devrimin tam tutarlı olmaması, sonuna kadar gitmemesi, kararlı ve

amansız olmaması, burjuvazinin işine gelir. Sosyal demokratlar, burjuvazinin kendi davasına, hürriyet davasına ihanet ettiğini, burjuvazinin, tutarlı bir demokratlığı sürdüremediğini söylemekle, bu fikri çoğu zaman biraz farklı bir şekilde ifade ederler. Burjuva demokrasisi yönündeki dönüşümlerin daha yavaş, daha tedrici, daha az azimli olması, devrimle değil, reformlar yoluyla gerçekleşmesi; bu dönüşümlerin, feodalitenin «muteber» kurumlarına (mesela monarşiye) karşı mümkün olduğu kadar saygılı olması; devrimci inisiyatife ve halkın, yani köylülüğün ve bilhassa işçinin enerjisine mümkün olduğu kadar az yer vermesi, burjuvazi için daha yararlıdır. Çünkü, aksi halde, Fransızların dediği gibi, işçilerin silâhlarını «bir omuzdan bir omuza geçirmeleri» yani burjuva devriminin kendilerine sağlayacağı silâhları, getireceği hürriyetleri, feodaliteden temizlenmiş topraklar üzerinde doğacak demokratik kurumları burjuvaziye karşı çevirmeleri daha kolay olacaktır.

Buna karşılık, burjuva demokrasisi yönündeki zaruri dönüşümlerin reformlar yoluyla değil de, bilhassa, devrim yoluyla gerçekleştirilmesi (elde edilmesi) işçi sınıfı için daha yararlıdır, çünkü: reform yolu oyalama yoludur, dolambaçlı yoldur, millî organizmanın kangrenli uzuvlarının yavaş yavaş ve ıstırap çekerek ölmesidir. Bu kangrenden ilkin ve en çok ıstırap çekenler proleterler ile köylülerdir. Devrimci yol, proletarya için, en kestirme, en az ıstıraplı yoldur, kangrene olmuş uzuvların ameliyat edilmesidir, monarşiye, onun aşağılık, iğrenç, kokuşmuş ve kangrenli kurumlarına karşı en az taviz verdiği en az ihtiyatlı [davrandığı] yoldur.

Demek ki, liberal burjuva basınımızın, bir devrim ihtimalinden hoşlanmaması, devrimden dehşete düşmesi ve devrim bostan korkuluğunu sallayarak Çar'ı korkutması, devrimi savuşturmaya uğraşması, önemsiz [birkaç] reform sağlamak umuduyla alçalması, yerlere kadar eğilmesi sadece sansürden çekindiği, mahkemeye düşmekten korktuğu için değildir. Bu, sadece *Ruskiye Viedomosti*'nin (18), *Sin Otoçestvo*'nun (19), *Naşa Jizni*'nin (20), *Naşi Dni*'nin (21) değil, hem gizli hem de serbestçe yayınlanan *Osvobojdenie*'nin görüşüdür. Burjuvazinin, sınıf olarak, kapitalist toplumda işgal ettiği yer, demokratik devrimde daima tutarsız davranmasına yol açmaktadır. Oysa, proletarya, kapitalist toplumdaki pozisyonundan dolayı, sonuna kadar tutarlı olmak zorundadır. Demokratik ilerlemenin, proletaryayı güçlendireceğinden korkan burjuvazi, geçmişe bel bağlar. Proletaryanın zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi yoktur. [Buna karşılık], demokrasi sayesinde fethedeceği bütün bir dünya vardır. Bundan dolayıdır ki, burjuva devrimi, demokratik dönüşümlerinde ne kadar çok tutarlı olursa, sadece burjuvazi için yararlı olan demokratik dönüşümlerle o kadar az yetinir. Burjuva devrimi ne kadar tutarlı olursa, demokratik devrim de proletarya ve köylülük için o kadar yararlı olacaktır.

Marksizm, proletere [proletaryaya] burjuva devriminden uzak durmayı, bu devrime kayıtsız kalmayı ve burjuva devriminin yönetimini burjuvaziye bırakmayı değil, aksine, bu devrime en enerjik bir şekilde katılmayı, tutarlı bir proleter demokrasisi için, devrimin tamamlanması için, sonuna kadar mücadele etmeyi öğretir. Burjuva demokratik dev-

rimin çerçevesi dışına çıkamayız fakat bu çerçeveyi büyük ölçüde genişletebiliriz. Bu çerçeve içinde [kalarak] proletaryanın menfaatleri için, onun kısa vadeli ihtiyaçları için, kendini kesin zafere hazırlayabileceği şartları sağlamak için mücadele edebiliriz ve etmeliyiz de. Burjuva demokrasisinden, burjuva demokrasisine fark vardır. Bir yüksek Meclis'in kurulmasından yana olan ve bir yandan düzmece bir anayasa için Çar'la gizlice pazarlığa girişirken, öte yandan «genel oy [un ihdasını] talep eden» Zemstvo'ların bu monarşisti de bir burjuva demokrattır. Toprak sahiplerine ve devlet memurlarına karşı silah elde yürüyen ve «Çar'ın» alaşağı edilmesini isteyen «safdil cumhuriyetçi köylü de bir demokrattır. Burjuva demokrasisi, Almanya'daki İngiltere'deki, Avusturya'daki ve Birleşik Devletler'deki, ya da İsviçre'deki gibi bir burjuva demokrasisi olabilir. Demokrasiler arasındaki derece ve şekil farklarını göremiyen ve bir «burjuva devrimi»nin ve bu devrimin meyvelerini devşirmenin söz konusu olduğunu ispatlamak için «akıl yürütmekle» yetinen marksist pek yaman bir marksist olsa gerektir.

Yeni-*İskra*'cılar, miyopluklarıyla övünen bu akıldanelerin bize güzel bir örneğini vermektedirler. Onlar, demokrasiyi, yani: cumhuriyetçi devrimci burjuva demokrasisi ile monarşist liberal burjuva demokrasisini ve tutarsız burjuva demokrasisi ile tutarlı proleter demokrasisini birbirinden ayırd etmeleri gerektiği bir anda devrimin burjuva karakteri hakkında tartışmakla yetiniyorlar. Şu andaki devrime demokratik bir yön vermek, bay Struve ve şürekâsının aldatıcı şiarlarının aksine *ilerici demokratik şiarlar* ortaya atmak; toprak sahiplerinin

ve fabrikatörlerin liberal lafazanlığına karşılık proletaryanın ve köylülüğün hakikaten devrimci mücadelesinin kısa vadeli görevlerini (hedeflerini) açıkça ve dosdoğru göstermek söz konusu iken, onları tıpkı Çehov'un «Atkılı Adam»ı (22) gibi, ömürlerini «antagonist sınıflar arasındaki mücadele süreci» hakkında melankolik sözler söylemekle geçiriyorlar. Devrimimiz gerçekten büyük bir zaferle mi yoksa sefil bir uzlaşma ile mi sonuçlanacaktır? Proletarya ile köylülüğün demokratik devrimci diktatörlüğüne mi yol açacaktır ya da Çipov vari liberal bir anayasada «gücünü yitirecek midir?» işte meselenin sizin göremediğiniz özü budur beyler.

Bu meseleyi ortaya atmakla, ilk bakışta, konumuzun tamamen dışına çıktığımız sanılabilir. Fakat gerçekte, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresi'nin sosyal demokrat taktiği ile yeni-*İskra*'cıların konferansında tesbit edilen taktik arasında şimdiden açıkça ortaya çıkan prensip ayrılığının derin sebebi buradadır. Yeni-*İskra*'cılar şimdi iki adım değil üç adım geri gitmiş oluyorlar. İşçi Partisi'nin son derece daha karmaşık, daha önemli ve daha hayatî meselelerinde, yani bu partinin devrim sırasındaki taktiği ile ilgili meselelerinde ekonomizmin hatalarını yeniden ihta etmişlerdir. Bunun içindir ki bu meselenin tahlilinde son derece dikkatli olmalıyız.

Yeni-*İskra*'cıların kararından aktardığımız pasajda, burjuvazinin tutarsız siyasetine karşı mücadelede, sosyal-demokrasinin eli kolu bağlı kalması ve burjuva demokrasisi içinde erimesi tehlikesine değinilmektedir. Bu tehlike fikri, yeni-*İskra*'cılığın etkisinde kalan bütün yazılarda (eserlerde) bilhassa

görülmektedir, ve hakikatte, partimizin içindeki bölünmede prensip ayrılıklarının mihveridir (bu bölünmede ekonomizme dönülmesi meselesi, şahsî anlaşmazlıklardan ağır bastığından beri bu böyledir.) Biz de bu tehlikenin gerçek bir tehlike olduğunu ve bilhassa, rus devriminin son derece yoğunlaştığı şu sırada, özellikle vahim bir hal aldığını açıkça kabul ediyoruz. Bu tehlikenin gerçekte *hangi yandan* geldiğini araştırmak gibi acil ve büyük sorumlulukları gerektiren bir görev, biz sosyal demokrasinin teorisyenlerine ya da yazarlarına (ben, kendi payıma, ikinci sıfatı tercih ederim) düşmektedir. Çünkü, görüş ayrılıklarımızın kaynağı bu tehlikenin mevcut olup olmadığını bilmek meselesi değil, bunun azınlığın» kuyrukculuğundan mı, yoksa «çoğunluğun» devrimciliğinden mi ileri geldiğini bilmek [meselesi] dir.

Her hangi bir yanlış yoruma ve yanlış anlamaya meydan vermemek için, bahsettiğimiz tehlikenin sübjektif değil, objektif olduğunu; sosyal demokrasinin mücadele boyunca takınacağı şeklî tutuma değil, şu andaki devrimin maddî sonucuna bağlı bulunduğunu hemen belirtelim. Mesele, sosyal-demokrat gruplarından herhangi birinin burjuva demokrasisi içinde eriyip erimeyeceğini ve bu eriyişin farkına varıp varmadığını bilmek meselesi değildir. Bu mesele söz konusu bile olamaz. Hiçbir sosyal-demokratın böyle bir arzu beslediğini sanmıyoruz. Zaten burada, arzular hiç de söz konusu değildir. Şu ya da bu sosyal-demokrat grubun bütün bir devrim boyunca burjuva demokrasisi karşısında şeklî bağımsızlığını, kişiliğini, muhtariyetini koruyup koruyamayacağını bilmek de söz konusu değildir. Bu sosyal de-

mokrat gruplar, sadece bağımsızlıklarını ilân etmekle kalmazlar, bunu şeklen de [olsa] koruyabilirler, ama burjuvazinin tutarsızlığına karşı mücadelede gene de eli kolu bağlı kalabilirler. Devrim siyasî bakımdan öyle sonuçlanabilir ki sosyal-demokrasi, hem şeklî «bağımsızlığını» hem de ayrı bir parti, ayrı bir teşkilât olarak kişiliğini korumuş olmasına rağmen, gerçekte olaylara kendi proleter bağımsızlığının damgasını vuramaz, bağımlı olur; ve o kadar güçsüz görnebilir ki, genellikle, son tahlilde, burjuva demokrasisi içinde «eriyip kaybolması» tarihî bir vakıa haline gelir.

Asıl tehlike budur. Şimdi, bizi tehdit eden bu tehlikenin nereden geldiğini görelim: bizim zannettiğimiz gibi, sosyal-demokrasi'nin, yeni-*İskra* tarafından temsil edilen sağ-sapma'sı mı yoksa yeni-*İskra*'cıların zannettikleri gibi, *Vperiod* tarafından temsil edilen sol-sapma mı bizi tehdit eden tehlikedir?

Bu meselenin çözümünü, yukarda da işaret ettiğimiz gibi, çeşitli sosyal güçlerin etkisinin objektif bileşimi belirler. Bu güçlerin mahiyeti, teorik bakımdan, Rusya gerçeğinin [Rus toplumunun] marksist tahlili ve, pratik bakımdan da, grupların ve sınıfların, devrim boyunca giriştikleri açık eylemi tarafından belirlenir. İçinde bulunduğumuz dönemden çok önceleri, marksistler tarafından yapılmış olan bütün teorik tahliller ve devrim olaylarının gelişmesi ilgili bütün pratik gözlemler bize, objektif şartlardan dolayı, Rusya'da devrim için iki yolun, ve iki sonucun mümkün olduğunu göstermektedir: Rusya'nın ekonomik ve siyasî sisteminin burjuva demokratik [yönde] bir değişime uğraması

kaçınılmazdır. Dünyada hiçbir kuvvet bu dönüşümü önleyemez. Fakat bu dönüşümü sağlayan gerçek [mevcut] güçlerin birlikte hareketi iki ayrı sonuç verebilir ya da iki ayrı şekle bürünebilir: 1) ya her şey devrimin Çarlık üzerinde kesin bir zaferi ile son bulacaktır»; 2) ya da bu güçler kesin bir zafer sağlayamayacaklar ve her şey burjuvazinin en «tutarsız», en «bencil» unsurları ile Çarlık arasında bir uzlaşmayla son bulacaktır. Hiç kimsenin önceden tahmin edemiyeceği sonsuz çeşitli ayrıntılar ve kombinezonlar, netice itibariyle, bu iki sonuçtan birine indirgenir.

O halde, bu sonuçları önce sosyal anlamları bakımından, sonra da sosyal demokrasinin durumu bakımından (yani her iki halde «burjuva demokrasisi içinde eriyip erimiyeceği» ya da «eli kolu bağlı kalıp kalmıyacağı» yönünden) inceleyelim.

«Devrimin Çarlık üzerinde kesin zaferi» ne demektir. Yeni-*İskra*'cıların, bu deyimi, kısa vadeli siyasî kapsamını bile kavramaksızın kullandıklarını gördük. Bu deyimin sosyal muhtevasını ise hiç kavramamaktadırlar. Şüphesiz, biz marksistler, şimdi, Gapon vari birçok devrimci demokratın yaptığı gibi, kendimizi «devrim» ya da «büyük rus devrimi» tarzındaki sözlere hiçbir şekilde kaptırmamalıyız. (Herkesin tam anlamıyla gerçek bir güç olarak kabul ettiği) «Çarlığın» karşısına dikilen ve ona karşı «kesin bir zafer» sağlayabilecek olan gerçek sosyal güçler hakkında tam bir fikir sahibi olmalıyız. Bu güçler, ne büyük burjuvazidir, ne büyük toprak sahipleridir, ne fabrikatörlerdir ne de *Osvobojdenie*'nin peşinden giden «sosyete»dir. Bunların, bu kesin zaferi istemedikleri açıkça görülmektedir. Bu güç-

lerin, sınıfî durumlarından dolayı, Çarlık'a karşı kesin bir mücadeleyi detekleyemiyeceklerini biliyoruz. Özel mülkiyet, sermaye ve toprak onların ayaklarında, kesin bir mücadeleye girmelerini köstekleyen, çok ağır bir prangadır. Proletaryaya ve köylülüğe karşı, çarlığa, onun polislerine, bürokratik cihazına, ve askerî kuvvetlerine öylesine muhtaçtırlar ki Çarlığı devirmeyi düşünmezler bile. Hayır, Çarlık üzerinde kesin bir zafer sağlayabilecek güç ancak ve ancak *halk*tır, yani — temel büyük güçler ele alındığı ve (halkın bir kısmını teşkil eden) köy ve şehir küçük burjuvazisi de bu güçler arasında dağıtıldığı takdirde — proletarya ve köylülüktür. «Devrimin Çarlık üzerindeki kesin zaferi», *proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğüdür. Vperiod*'un uzun zamandan beri belirttiği bu sonuçtan yeni-*İskra*'cılar kaçınamıyacaklardır. Başka hiç kimse Çarlık üzerinde kesin bir zafer kazanamaz.

Ve böyle bir zafer, özellikle diktatörlük olacaktır, yani «barışçı yolla», «legal olarak» meydana getirilmiş kurumlara değil, silâha, kitlelerin silâhlanmasına, halk ayaklanmasına dayanmak zorunda kalacaktır. Bu ancak, bir diktatörlük olabilir çünkü proletarya ve köylülük için hemen [gerçekleşmesi] mutlak bir zaruret haline gelen dönüşümler, toprak sahiplerinin, büyük burjuvaların ve Çarlığın umutsuz bir direnişine sebep olacaktır. Diktatörlük olmaksızın (diktatörlüğe baş vurmaksızın) bu direnci kırmak, karşı-devrimci teşebbüsleri başarısızlığa uğratmak imkânsızdır. Bununla beraber, bu, sosyalist bir diktatörlük değil, demokratik bir diktatörlük ola-

cak ve (devrim çeşitli ara safhalarından geçmeden önce) kapitalizmin temellerine dokunamıyacaktır.

Bu diktatörlük, olsa olsa, köylünün yararına köklü bir toprak dağıtımı yapabilecek, Cumhuriyetin ilân edilmesi de dahil olmak üzere, tam ve tutarlı bir demokrasi uygulayabilecek, sadece köy hayatından değil, şehir hayatından da, asya despotizminin kalıntılarını söküp atabilecek; işçilerin hayat şartlarını gerçekten düzeltmeye ve onların hayat seviyelerini yükseltmeye başlayabilecek ve nihayet, *eninde sonunda,* devrimci yangını (devrim yangınını) Avrupa'ya yayabilecektir. Bu zafer, henüz, bizim burjuva [demokratik] devrimimizi asla bir sosyalist devrim yapmayacaktır. Demokratik devrim, burjuva sosyo-ekonomik ilişkiler çerçevesi dışına çıkmayacaktır. Fakat gene de, Rusya'nın ve bütün dünyanın gelecekteki gelişmesi bakımından büyük bir önem taşıyacaktır. Hiçbir şey, Rusya'da başlamış bulunan devrimin kesin zaferi kadar dünya proletaryasının devrimci enerjisini kamçılayamaz ve dünya proletaryasının tam zafere giden yolunu, hiçbir şey, Rusya'da başlamış bulunan devrimin bu kesin zaferi kadar, kısaltamaz.

Bu zaferin muhtemel [mümkün] olup olmadığı (ne ölçüde muhtemel olduğu) başka bir meseledir. Bu bakımdan, hiç de akılsızca bir iyimserliğe kapılacak değiliz. Bu görevin büyük güçlüklerle dolu olduğunu hiçbir şekilde unutmuyoruz. Fakat savaşa giderken amacımız zafer olmalı ve zafere giden doğru yolu göstermesini bilmeliyiz. Bizi bu zafere ulaştıracak eğilimlerin belirdiği (varolduğu) şüphesizdir. Etkimizin, proletarya kitlesi üzerindeki sosyal demokrat etkimizin henüz çok yetersiz olduğu doğ-

rudur; köylü kitleleri üzerindeki devrimci etki de son derece azdır. Proletarya, özellikle de köylülük, korkunç bir dağınıklık, kültürsüzlük, cahillik içindedir. Fakat devrim, eğitici ve toparlayıcıdır. Devrimin her ilerleyişi kitleleri uyandırır ve onları, gerçek menfaatlerini, hayatî menfaatlerini tam ve tutarlı bir şekilde dile getiren devrimci programa doğru karşı konulmaz bir kuvvetle çeker.

Mekaniğin bir kanunu etkinin tepkiyle eşit olduğunu gösterir. Tarihte bir devrimin yıkıcı gücü de, büyük ölçüde, hürriyet özlemleri üzerindeki baskının gücüne ve müddetine; toplumun köhnemiş «üst yapısı» ile zamanımızın canlı güçleri [emekçileri] arasındaki antagonizmanın derinliğine bağlıdır. Milletlerarası siyasî durumun birçok bakımdan, rus devrimi için son derece elverişli olduğu görülmektedir. İşçiler ve köylüler şimdiden ayaklanmaya başlamıştır. Dağınık, güçsüz ve kendiliğinden bir ayaklanmadır bu, ama kesin bir mücadeleye girişebilmek ve kesin bir zafere doğru ilerleyen güçlerin varolduğunu hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde göstermektedir.

Bu güçlerin yetersiz olduğu ortaya çıkarsa, Çarlık, hem bay Buligin'in, hem de Struve'nin çoktan hazırlamış oldukları pazarlığı [uzlaşmayı] sonuçlandıracak vakit bulacaktır. O zaman kuşa çevrilmiş bir anayasa ile ya da, en kötü bir ihtimalle, bir anayasa komedisi ile sonuçlanacaktır. Bu da bir «burjuva devrimi» olacaktır ama, sakat, piç, bodur bir devrim olarak kalacaktır. Sosyal-demokrasi, kendini hayallere kaptırmıyor, burjuvazinin hainliğini bilmektedir. Umutsuzluğa kapılmıyarak, Çipov vari bir burjuva anayasasının [sağladığı] refahın (!) en

kötü günlerinde bile, proletaryayı sınıf bilinciyle eğitmek için inatla, sabırla çalışmaya devam edecektir. Böyle bir sonuç, 19. yüzyıl Avrupası'nın hemen hemen bütün demokratik devrimlerinin sonucuna az-çok benzeyecek ve partimizin gelişmesi o zaman çetin, yorucu, uzun bir yolu, ama bilinen ve daha önceden geçilmiş bir yolu izleyecektir.

Şimdi de tutarsız ve çıkarcı bir burjuvazinin karşısında, Sosyal-demokrasinin, bu iki sonucun (ihtimalin) hangisinde eli kolu bağlı kalacağını ve hangisinde burjuva demokrasisi içinde gerçekten «eriyip ortadan silineceğini» ya da hemen hemen buna benzer bir duruma düşeceğini görelim.

En ufak bir güçlük çekmeden cevap vermek için bu soruyu açıkça ortaya atmak yeter.

Burjuvazi, Çarlık'la bir uzlaşmaya vararak rus ihtilâlini başarısızlığa uğrattığı takdirde, Sosyal-demokrasi, tutarsız burjuvazi karşısında eli kolu bağlı kalacak, bundan dolayı da, burjuva demokrasisi içinde eriyecektir, yani proletarya, devrime kendi damgasını iyice vurmayı, ve Çarlığın hesabını proleterce ya da Marx'ın deyimiyle, «*pleb*'ce» görmeyi başaramıyacaktır.

Devrim kesin bir başarıya ulaştığı takdirde, Çarlığın hesabını «*Jakonben*'ce» ya da isterseniz, *pleb*'ce göreceğiz. Marx 1848'de ünlü *Die Neue Rheinische Zeitung*'da, «Fransa'daki terörizm, burjuvazinin düşmanlarının, [yani] mutlakiyetçiliğin, feodalizmin ve küçük burjuva zihniyetinin hesabını «*pleb*'ce» görmekten başka bir şey değildi» diye yazıyordu. (Marx, *Nochlass*, Mehring basımı, cilt III, s. 211) (23). Demokratik devrim devrinde rus sosyal-demokrat işçi-

lerini «Jakobencilik» bostan korkuluğu ile korkutmak isteyenler Marx'ın bu sözlerini hiç düşündüler mi?

Çağdaş rus Sosyal-demokrasisi'nin Jirondenleri Yeni *İskracı*'lar, *Osvobojdenie*'cilerle kaynaşmıyorlar fakat ortaya attıkları şiarlardan dolayı onların peşinden gidiyorlar. Liberal burjuvazinin temsilcileri olan *Osvobojdenie*'ciler ise, otokrasiye usulca, [yani] reformlar yaparak ,tavizler vererek; aristokrasiye, asillere, saray erkânına dokunmadan, ihtiyatlıca, kırıp dökmeden, güleryüzle, kibarca (tıpkı Kanlı Nikola tarafından huzura kabul edilen «halkın temsilcileri»nden Petronkoviç'in bir başıbozuktan ödünç aldığı eldivenler gibi) beyaz eldivenler giyen asillere yaraşırcasına son vermek istiyorlar *(Proletari*'nin 5. sayısına bakınız: Lenin, *toplu eserleri,* cilt 8, s. 533-538).

Çağdaş Sosyal-demokrasi'nin Jakobenleri bolşevikler, *Vperoid* taraftarları, *Kongre* ya da *Proletari* taraftarları, —daha başka nasıl tanımlanır bilemiyorum—, devrimci ve cumhuriyetçi küçük burjuvaziyi, özellikle de köylülüğü; bağımsız sınıf olma niteliğini tam olarak muhafaza eden proletaryanın tutarlı demokratik görüşü [seviyesine] kendi şiarları ile yükseltmek istiyorlar. Halkın yani proletarya ile köylülüğün; monarşinin ve aristokrasinin hesabını «*pleb*'ce» görmelerini [yani] hürriyet düşmanlarını hiç acımadan ortadan kaldırmalarını, onların direncini, köleliğin, asya barbarlığının ve insan onurunu ayaklar altına alanların lânetli mirascılarına hiçbir taviz vermeksizin, kuvvete başvurarak kırmasını istiyorlar.

Bu, ne pahasına olursa olsun, 1793 Jakobenlerini taklit edeceğiz, onların fikirlerini, programla-

rını, şiarlarını, eylem yöntemlerini benimseyeceğiz anlamına gelmez. Bizim programımız eski değil, yeni bir programdır. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin asgarî programıdır. Bizim yeni şiarımız: *proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğüdür*. Devrimin gerçekten zafere ulaştığını görecek kadar yaşarsak, tam bir sosyalist devrimi özleyen işçi sınıfının partisinin karakterine ve hedeflerine [amaçlarına] uygun yeni eylem metotlarımız da olacaktır. Bu kıyaslamayı yapmakla, sadece şunu açıklamak istiyoruz: tıpkı 18. yüzyılın ilerici sınıf burjuvazinin temsilcilerinin, Jirondenler ve Jakobenler diye ikiye bölünmesi gibi, 20. yüzyılın [en] ilerici sınıfı proletaryanın temsilcileri yani Sosyal-Demokratlar da oportünistler ve devrimciler diye ikiye bölünmüştür.

Proletarya, ancak demokratik devrimin tam bir zaferle sonuçlanması halinde, tutarsız burjuvaziye karşı mücadelesinde eli kolu bağlı kalmayacak, «burjuva demokrasisi» içinde erimeyecektir; aksine, devrimin tümüne kendi proleter damgasını ya da daha doğrusu, proleter ve köylü damgasını vuracaktır.

Tek kelimeyle, proletaryanın, tutarsız burjuva demokrasisine karşı verdigi mücadelede eli kolu bağlı kalmaması için, köylülüğü devrimci bilince yükseltecek, onun taarruzunu yönetecek ve böylece, kendi başına, tutarlı bir proletarya demokrasisi uygulayacak kadar güçlü ve bilinçli olması gerektir.

Tutarsız burjuvaziye karşı mücadelede hiç bir şey yapamıyacak durumda kalmamız tehlikesi (meselesi) —Yeni *İskra*'cıların bu kadar kötü bir şekilde halletikleri bu mesele— ortaya böyle konulma-

lıdır. Burjuvazi daima tutarsız olacaktır. Gerçekleştiği takdirde, burjuva demokrasisinin halkın gerçek bir dostuymuş gibi kabul edilmesine yol açacak şartları ya da maddeleri (23 a) bir bir açıklamayı istemekten daha safdil ve kısır bir şey yoktur. Demokrasi uğruna, tutarlı bir şekilde, ancak proletarya mücadele edebilir. Ama proletarya, köylü kitleleri onun devrimci mücadelesine katıldıkları takdirde bu mücadelede galip gelebilir. Fakat proletarya yeteri kadar güçlü değilse, demokratik devrimin başına burjuvazi geçecek ve ona tutarsız, bencil bir nitelik verecektir. Bunu önleyebilecek tek şey, proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğüdür.

Böylece, şu inkâr edilemez sonuca varmış oluyoruz: özellikle, Yeni İskra'nın taktiğidir ki, objektif anlamı bakımından [yani gerçekte] burjuva demokrasisinin (burjuva demokratların) *işine* gelmektedir.

İşte, plebisiti, uzlaşmaları kabul etmeye ve Parti'yi, parti yayınlarından koparmaya kadar vardıran bilinçsiz örgüt şekilleri önerilince, ayaklanmanın (isyanın) amaçları (hedefleri) küçümsenince, devrimci proletaryanın genel (halka malolmuş) siyasî şiarlarıyla, monarşist burjuvazinin şiarları birbirine karıştırılınca, devrimin «çarlık üzerindeki kesin zaferinin» şartları tahrif edilince, ister istemez, kuyrukculuk politikasına varılmış olur ki bu da, biricik zafer yolunu göstereceği, halkın bütün devrimci ve cumhuriyetçi unsurlarını proletaryanın şiarı etrafında birleştireceği yerde, devrimin şu anında, proletaryayı yönünden saptırmaktan, aklını karıştırmaktan, Sos-

yal-demokrasinin taktiğini alçaltmaktan başka bir şey değildir.

Kararın tahlili yoluyla ulaştığımız bu sonucu doğrulamak (pekiştirmek) için, aynı meseleye başka açılardan yanaşalım. Önce, Gürcistan Sosyal-Demokrasisi'nde safdil ama açık sözlü bir menşevikin, Yeni İskra'nın taktiğini nasıl dile getirdiğini görelim. Sonra da, gerçekte, Yeni İskra'nın şiarlarından, bugünkü ortamda kimin yararlandığını görelim.

7. «HÜKÜMETTEKİ MUHAFAZAKÂRLARIN TASFİYESİ» [KONUSUNDAKİ] TAKTİK

Tiflis menşevik «komitesi»nin organı Sosyal-Demokrat'ın 1. sayısında yayınlanan yukarda sözünü ettiğimiz yazı, «*Zemski Sobor ve Taktiğimiz*» başlıklı yazıdır. Yazar, programımızı henüz tamamen unutmamış, Cumhuriyet şiarını ortaya atıyor ama taktik konusunda şu fikirleri ileri sürmekten de [geri kalmıyor]:

«*Bu hedefe (Cumhuriyete) ulaşmak için iki yol gösterilebilir: ya hükümet tarafından toplantıya çağrılan* Zemski Sobor *hiç umursanmaz ve hükümet silâh yoluyla yenilgiye uğratılıp devrimci bir hükümet kurulur ve kurucu Meclis toplantıya çağrılır; ya da* Zemski Sobor'*un eylemimizin merkezi olduğu ilân edilir, onu teşkil edenler ve eylemi üzerinde silâhlı baskı yapılarak kendisini Kurucu Meclis ilân etsin diye zorlanır ya da Kurucu Meclis,* Zemski Sobor

aracılığı ile toplantıya çağrılır. Bu iki taktik birbirinden tamamen farklıdır. Bizim için hangisinin daha elverişli olduğunu görelim.»

İşte bu tahlil etmiş olduğumuz kararda dile getirilen fikirleri Rusya'nın Yeni-*İskracılar*'ı böyle açıklıyorlar. Bu satırların, Tsu-Şima (25) danönce, henüz Buligin «tasarısı» ortaya atılmadığı bir sırada yazılmış olduğuna dikkatinizi çekeriz. Liberaller bile sabırsızlanıyorlar ve legal basın aracılığı ile güvensizliklerini belirtiyorlardı. Oysa, Yeni-*İskracı* Sosyal-Demokrat [ın biri], liberallerden daha çok güven [beslediğini] göstererek: *Zemski Sobor* «toplanmak üzeredir» diyor ve Çar'a o kadar büyük bir güven duyuyor ki, henüz mevcut olmayan bu *Zemski Sobor*'un (belki de bir. «devlet Dumasının», ya da istişari bir teşrii Meclis'in) eylemimizin merkezi haline getirilmesini teklif ediyor. «Konferans» tarafından kabul edilen kararı kaleme alanlardan daha tok sözlü ve daha dürüst olan Tiflisli militanımız erişilmez bir safdillikle açıkladığı iki «taktiği» özdeş olarak kabul etmiyor fakat ikincisinin «daha da yararlı (elverişli)» olduğunu söylüyor. Dinleyiniz:

«Birinci taktik. Bildiğiniz gibi, yaklaşmakta olan devrim bir burjuva devrimidir, yani bugünkü rejimde gerçekleştirmeye çalıştığı değişiklik, sadece proletarya tarafından değil, bütün burjuva toplumu tarafından da arzu edilmektedir. Kapitalistlerin kendileri de dahil olmak üzere bütün sınıflar hükümete karşıdırlar. Bir bakıma, militan proletarya ile militan burjuvazi birlikte yürüyorlar ve otokrasiye karşı, çeşitli yönlerden birlikte hücuma geçiyorlar. Hükümet, tamamen tecrid edilmiştir ve toplumun sempatisini tamamen yitirmiştir. Bundan dolayı, onu de-

virmek çok kolaydır. Rusya proletaryası, devrimi henüz tek başına yapacak kadar bilinçli ve örgütlü değildir. Zaten yapabilecek olsaydı, bir burjuva devdimi değil, bir proletarya devrimi (sosyalist devrim) yapardı. Demek ki, hükümetin müttefiksiz kalması, muhalefeti bölememesi, burjuvaziyi kendi tarafına çekerek proletaryayı tecrid edememesi bizim yararımızadır...»

Böylece, Çar hükümetinin proletaryayı burjuvaziden koparamaması, proletaryanın yararınadır. Bu gürcü gazetesinin, kendine *Osvobojdenie* diyeceği yerde *Sosyal-Demokrat* demesinde bir yanlışlık yok mudur? Şu eşsiz demokratik devrim felsefesine bakınız. Bu zavallı Tiflisli militanın, «burjuva devrimi kavramının ukalâca ve kuyrukçu bir yorumunu [yapmakla] iyice sapıttığını görmüyor musunuz? Demokratik devrimde proletaryanın tecrid edilmesi ihtimali meselesini tartışırken, bir ayrıntıyı: köylülüğü unutuveriyor. Proletaryanın mümkün müttefikleri arasında Zemstvo'ların [sevgili] toprak sahiplerini katıyor da köylüleri katmıyor. Ve bunu Kafkasya'da yapıyor. O halde, yeni-*İskra*, devrimci köylüleri müttefiklerimiz seviyesine yükselteceği yerde, monarşist burjuvazinin seviyesine düşüyor demekte haklı değil miyiz?

«... *Aksi halde, proletaryanın yenilgisi ve hükümetin zaferi kaçınılmazdır. Ve otokrasinin varmak istediği sonuç da budur. Zemski Sobor*'una *asillerin temsilcilerini, şehir[li]leri, üniversiteleri ve diğer burjuva kurumları kendi safına çekeceği şüphesizdir. Ufak tefek tavizlerle bunları yatıştırmaya, ve onlarla kaynaşmaya çalışacaktır. Ve böylece, durumunu sağlamlaştırmış olan otokrasi, bütün darbele-*

rini, tecrid edilmiş işçi kitlelerine yöneltecektir. Görevimiz böyle felâketli bir sonucu önlemektir. Ama böyle bir şey, birinci metodla başarılabilir mi? Zemski Sobor'*u hiç umursamadığımızı, isyana kendi başımıza hazırlanmaya başladığımızı ve günün birinde silâhlanıp sokaklara döküldüğümüzü farzedelim. O zaman, karşımıza, bir yerine iki düşman çıkacaktır; hükümet ve* Zemski Sobor. *Biz hazırlanırken, onlar kendi aralarında bir anlaşma imzalayacak, kendi işlerine gelen bir anayasa hazırlayacak ve iktidarı paylaşacak vakit bulacaklardır. Bundan dolayı, açıkça hükümetin işine yarayacak böyle bir taktiği şiddetle reddetmeliyiz...»*

Açıkça söylüyor işte! [Çarlığa karşı] ayaklanmaya hazırlık «taktiğine» kesinlikle karşı çıkın, çünkü hükümet «bu arada» burjuvaziyle uzlaşabilir. En koyu «ekonomizm»in eski yazdıklarında [bile] devrimci Sosyal-Demokrasi'nin haysiyetini ayaklar altına alan böylesine bir şey bulunabilir mi? İşçiler ve köylüler arasında yer yer ayaklanmalar olduğu, kargaşalıklar çıktığı bir gerçektir. *Zemski Sobor,* Buligin'in bir vadinden başka bir şey değildir. Ve Tiflis'in Sosyal-Demokrat'ı, ayaklanmaya hazırlık taktiğini reddetmeye ve bir «eylem merkezi»ni, [yani] *Zemski Sobor*'u beklemeye karar veriyor.

«... *Buna karşılık, ikinci taktik,* Zemski Sobor'*u denetimimiz altına alma, dilediği gibi davranmasını ve hükümetle anlaşmasını önleme taktiğidir (25 a).*

Zemski Sobor'u otokrasiyle mücadele ettiği ölçüde destekleriz ve otokrasiyle uzlaştığı ölçüde ona karşı mücadele ederiz. Enerjik bir müdahaleyle ve kuvvet kullanarak milletvekillerini böleriz (25 b), böylece, radikalleri saflarımıza çekerek, muhafaza-

kârları hükümetten uzaklaştırarak Zemski Sobor'un tümünü devrimci yola sokarız. Bu taktik sayesinde, hükümet daima tecrid edilmiş halde kalacak, muhalefet güçlenecek ve demokratik rejimin kurulması büsbütün kolaylaşacaktır.»

Bu kadar olur yani! Yeni-İskracı'ların «ekonomizmin» en bayasına yuvarlandıklarını söylemekle [gerçeği] abarttığımızı ileri sürebilir misiniz şimdi? Durumları, sinek tozu hikâyesinde anlatıldığı gibi: Sineği yakalayıp tozu gözüne serptiniz mi sinek geberir gider. *Zemski Sobor*'un milletvekillerini *zor kullanarak* böleceksiniz, «muhafazakârları hükümetten uzaklaştıracaksınız» ve böylece, *Zemski Sobor*'un tümü *devrimci yola* revan olacak. Hem de bütün bunlar, «Jakoben'ce» bir silâhlı ayaklanma olmaksızın, efendice bir yoldan, *Zemsik Sobor*'un üyelerini «baskı altında tutarak» hemen hemen parlamenter yoldan gerçekleşecek.

Zavallı Rusya! Daima Avrupa'nın rafa kaldırdığı modası geçmiş şapkaları giydiği söyleniyor. Henüz bir parlamentomuz yok, Buligin'in kendisi de bunu bize henüz vaad etmedi ama ortalıkta parlamenter budalalıktan bol bir şey yok (26).

«... Bu mücadele nasıl yapılmalıdır? Herşeyden önce, Zemski Sobor'un, genel, eşit, tek dereceli ve gizli oy'la seçilmesini talep edeceğiz. Tam bir seçim propagandası hürriyeti, yani toplantı, söz ve basın hürriyeti, seçmenlerin ve adayların dokunulmazlığı, ve bütün siyasî suçluların serbest bırakılması, bu seçim sistemi ilân edileceği anda (26 a) kanunla tescil edilmelidir (gerçekleştirilmelidir) (26 b). Halkı uyarmamız ve hazırlayabilmemiz için seçimler mümkün olduğu kadar ileri bir tarihte yapılmalıdır. Ve

Zemski Sobor'*un toplantıya çağrılmasıyla ilgili kararnamenin hazırlanması içişleri bakanı Buligin'in başkanlığındaki bir komisyona tevdi edildiğine göre, bu komisyonu ve komisyonun üyelerini de etkilemeliyiz (26 c). Eğer Buligin komisyonu taleplerimizi yerine getirmeyi reddederse (26 d), ve milletvekilleri seçme hakkını sadece mülk sahiplerine tanırsa, bu seçimlere müdahale etmemiz, ve seçmenleri* Zemski Sobor'*a ilerici adaylar yollamaya ve kurucu Meclis'in gerçekleşmesini devrimci yoldan zorlamamız gerekir. Nihayet, bütün imânlarımızı kullanarak, gösteriler, grevler düzenleyerek, gerekirse isyan ederek Zemski Soboru kurucu Meclisi toplantıya çağırmaya, ya da kendini kurucu Meclis olarak ilân etmeye zorlamalıyız. Silâhlı proletarya, kurucu meclisinin savunucusu olmalı ve ikisi birlikte (26 e) Demokratik cumhuriyete doğru yürümelidir.*

İşte bize zaferi sağlayacak biricik Sosyal-Demokrat taktik budur.»

Okur, bu inanılmaz saçmalıkların sorumsuz ve yetkisiz birkaç Yeni-İskracı'nın kaleminden çıktığını sanmasın. Hayır, bunlar, bütün bir yeni-*İskracı* komitenin, Tiflis komitesinin *organı*'nda yazılmıştır. Bu kadarla kalsa iyi, dahası var. Bu saçmalıklar «*İskra*» *tarafından açıkça onaylanmıştır.* İşte bu gazetenin 100. sayısında Sosyal-Demokrat hakkında yazılanlar:

«*Birinci sayı canlı bir üslupla ve ustalıkla kaleme alınmış. Belli ki, aynı zamanda yazar olan bir redaktörün usta kaleminden çıkmış... Bu gazetenin, üzerine aldığı görevi parlak bir şekilde başaracağı kesinlikle söylenebilir.*»

Evet, eğer bu görev, bütün herkese, yeni-*İskra*'nın eğiliminin tüm ideolojik parçalanışını parlak bir şekilde göstermezse, gerçekten de, bu görev parlak bir şekilde yerine getirilmiştir. Yeni-*İskra*'cıların liberal burjuva oportünizminin seviyesine düşmelerini, hiçkimse, «daha canlı, daha ustaca ve daha büyük bir yetenekle» dile getiremezdi.

8. OSVOBOJDENİE'NİN VE YENİ-İSKRA'NIN İDEOLOJİLERİ

Şimdi, yeni-İskra'nın ideolojisinin siyasî anlamını açıkça ortaya koyan başka bir iddiayı ele alıyoruz.

Osvobojdenie'nin 71. sayısında yayılanan «yönümüzü nasıl tayin edeceğiz» başlıklı ilginç, mükemmel ve mümkün olduğu kadar eğitici bir makalede bay Struve, en uçtaki muhalefet partilerimizin «program devrimciliğine» ateş püskürmektedir. Bay Struve, bilhassa benden hoşlanmıyor (26 f). Bana gelince, bay Struve'den hoşlanmak ne kadar mümkünse, o kadar hoşlanıyorum. Yeni-*İskra*'nın yeniden canlanan ekonomizmine ve «devrimci-sosyalistlerin» prensipsizliğine karşı mücadelede kendime ondan daha iyi bir müttefik bulamam. Devrimci-sosyalistlerin program tasarısında marksizme getirdikleri «tadilâtın» gerici özünü bay Struve'nin ve *Osvobojdenie*'nin

pratikte ne tarzda ispatlamış olduklarını bir başka sefer göreceğiz. Yeni-İskracıları, prensip bakımından her tasvip edişinde bay Struve'nin bana tam bir iyi niyetle ve dürüstlükle yapmış olduğu hizmetten daha önce bahsetmiştik (26 g). Bundan bir kere daha söz edeceğiz.

Struve'nin makalesi, son derece ilginç bir seri beyanı ihtiva etmektedir; bunlara burada ancak kısaca değinebileceğiz. Struve «sınıf mücadelesi üzerine değil, sınıfların işbirliği üzerine kurulmuş bir rus demokrasisi yaratmaya» hazırlanıyor. «Toplum içindeki imtiyazlı aydınlar» (meselâ, Struve'nin bir... uşak gibi yerlere kadar eğilerek selâmladığı «kültürlü asiller») onun «sınıflar-dışı» [üstü] partisine «sosyal pozisyonlarının ağırlığını» (para cüzdanlarının ağırlığını) koyacaklardır. Struve, korkuya kapılan burjuvazinin proletaryaya ve hürriyet davasına ihanet etmiş olduğu hakkındaki «radikal beylik sözün» doğru olmadığını gençliğe göstermeyi arzu ettiğini belirtiyor (Onun böyle bir arzu duymuş olmasına son derece seviniyoruz. Hiçbir şey Bay Struve'nin ateş püskürmesi kadar bu marksist «beylik sözün» doğruluğunu ispat edemez. Bu muhteşem tasarınızı gerçekleştirin Bay Struve, çıkmaz ayın son çarşambasına bırakmayın).

Rus burjuvazisinin, bu kadar kesin bir siyasî sezgiye sahip olan ve devrindeki en ufak değişikliklerden nem kapan bu temsilcisinin hangi *pratik* şiarlara karşı çıktığını belirtmek, konumuzu incelemek bakımından gereklidir. Onun karşı çıktığı ilk şiar «cumhuriyet» şiarıdır. Struve bu şiarın, «halk kitlelerine yabancı olduğuna ve onlar tarafından anlaşılmayacağına» iyice inanmıştır (Burjuvazinin,

bu şiarı pek âlâ anladığını fakat işine gelmediğini sözlerine eklemeyi Struve unutuyor).

Örgütlerimizdeki ve kitle toplantılarındaki işçilerin Bay Struve'ye doğrusu ne gibi bir cevap vereceklerini görmek isterdik. Diyelim ki işçiler halktan sayılmaz. Ya köylüler? [onlar da mı halktan sayılmaz?]. Struve'ye göre, köylüler «safdil bir cumhuriyetçiliği» [Çar'ı devirmeyi] isteyebilirler fakat liberal burjuvazi bu safdil cumhuriyetçiliğin yerini bilinçli bir cumhuriyetçiliğin değil, bilinçli bir monarşinin alacağından emindir. Bu da gene şartlara bağlıdır, bay Struve. Nasıl işçi sınıfı köylülüğü desteklemekten başka bir şey yapamazsa, tıpkı bunun gibi Çarlık da, burjuvazi de, köylülerin durumunda toprak sahiplerinin zararına köklü bir değişikliğin gerçekleşmesine karşı koymaktan başka bir şey yapamaz. İkincisi, bay Struve, «iç savaşta ilk hücuma geçenin daima haksız olacağını» ileri sürmektedir. Bu fikir,, yeni-İskra'nın yukarda sözünü ettiğimiz eğilimleriyle yakından ilgilidir. Şüphesiz, iş savaşta hücuma geçmenin daima yararlı olduğunu söyleyecek değiliz. Hayır. Savunma taktiği, *belli bir müddet için* bazen gereklidir. Fakat bay Struve'ninkine benzeyen bir iddiada bulunmak ve bunu 1905 Rusyasına uygulamak («burjuvazinin korktuğu ve hürriyet davasına ihanet ettiği») yolundaki «beylik söz»e bir nebze de olsa hak verildiğini gösterir.

Bay Struve, «yeraltı faaliyeti» şiarına ve («küçük çapta bir halk ayaklanması» olan) «isyan» şiarına da karşıdır. Bay Struve, her şiarı da «halka inmek» bakımından küçümsüyor. Aşırı «devrimci» bir eser olduğuna inandığı *Ne Yapmalı?* adlı kitabımızda isyan propagandası yapıldığını gösterip gös-

teremiyeceğini bay Struve'ye sormak isterdik. Meselâ, «yeraltı faaliyeti» konusunda bay Struve ile aramızdaki fark o kadar büyük mü? Rusya'ya «gizli olarak» sokulan «illegal» bir gazetede *Osvobojdenie Birliği*'nin ya da P.O.S.D.R.'nin «gizli» grupları [ok-*Birliği*'nin ya da P.O.S.D.R.'nin «gizli» grupları [okusunlar diye] ikimiz de yazı yazmıyor muyuz? İşçi kitleleri içinde yaptığımız toplantılar çoğu zaman «gizlidir», bu günahı itiraf edelim. Ya bu *Osvobojdenie*'cilerin toplantıları, bunlar gizli değil midir? Küçümsenen bir yeraltı faaliyetinin küçümsenen taraftarları karşısında ne diye böbürleniyorsunuz?

Gerçekte, kesinlikle gizli [yapılması gereken] bir faaliyet, varsa o da, işçileri silâhlandırma faaliyetidir. Bu konuda bay Struve daha açık konuşmaktadır. İşte söyledikleri:

«Silâhlı ayaklanmaya ya da kelimenin teknik anlamıyla, devrime gelince, genel silâhlı ayaklanmanın gerektirdiği sosyal ve psikolojik şartları ancak halk kitleleri içinde demokratik programın propagandasını yapmak, yaratabilir. Böylece, bugün kurtuluş için yapılan mücadelede silâhlı ayaklanmanın kaçınılmaz olduğu görüşü [nü savunanlar] için bile —ki bu görüş benim görüşüm değildir— en zarurî temel mesele, demokratik dönüşüm fikirlerini halk kitlelerine yaymak [olmalı] dır.

Bay Struve, meseleyi geçiştirmeye çalışıyor. Devrimin zaferi için ayaklanmanın zarurî olduğundan bahsedeceğine, ayaklanmanın kaçınılmazlığından bahsediyor. Hazırlıksız, kendiliğinden ayaklanma zaten yer yer başlamış bulunmaktadır. Bunun genel ve tam bir silâhlı halk ayaklanmasına yol açacağını kimse şimdiden iddia edemez. Çünkü bu, (an-

cak savaş boyunca tam olarak değerlendirilebilen) devrimci kuvvetlerin durumuna, hükümetin, burjuvazinin tutumuna ve önceden tam olarak bilinmesi imkânsız başka faktörlere bağlıdır. Bay Struve'nin bahsettiği anlamda bir kaçınılmazlıktan, [yani, ortada somut bir olay varken] bunun *kaçınılmaz olduğundan* söz etmek gereksizdir. Devrimden yana iseniz, devrimin *zaferi için* ayaklanmanın *zaruri* olup olmadığı, bunu aktif bir şekilde desteklemenin, bunun propagandasını yapmanın ve bunu geciktirmeksizin var gücüyle hazırlamanın zaruret haline gelip gelmediği meselesinden söz etmek gerekir. Bay Struve'nin bu farkı anlamaması imkânsızdır, çünkü Struve, meselâ, zaruriliği her demokrat tarafından tartışmasız kabul edilen genel oy'u, bu genel oy hakkının elde edilmesinin, içinde bulunduğumuz devrimde kaçınılmaz olup olmadığını bilmek [gibi] siyaset adamlarının hiçbiri için büyük bir önem taşımayan ve tartışma götürür bir meseleyle örtbas etmeye kalkışmıyor. Ayaklanmanın zaruriliği meselesini geçiştirmekle, bay Struve, liberal burjuvazinin siyasî tutumunun en gizli yanlarını açığa vurmuş oluyor. Önce, burjuvazi, otokrasi ile anlaşmayı, otokrasiyi devirmeye tercih etmekte ve her halû kârda, silâhlı mücadeleyi işçilere bırakmaktadır. Bay Struve'nin bu kaçamak yola sapmasının gerçek anlamı budur. Bay Struve, ayaklanmanın zaruriliği meselesini geçiştirip, daha çok, ayaklanmanın «sosyo-psikolojik» şartları ve propaganda [meselesi] üzerinde durduğu içindir ki *gerilemektedir*[gerilerde kalmaktadır]. Tıpkı 1848'in Frankfurt Parlamentosu'ndaki geveze burjuvaların, hükümetin silâhlı kuvvetlerini yenilgiye uğratmanın söz konusu olduğu; hareketin silâhlı bir

mücadeleyi gerektirdiği; sözün (hazırlık döneminde son derece yararlı olduğu halde) eylemsizlikten ve burjuva korkaklığından başka bir şeyi ifade etmediği bir anda, kararlar, beyannameler, demeçler kaleme almakla, «kitle propagandası» yapmakla ve «sosyo-psikolojik şartları» hazırlamakla uğraşmaları gibi, Bay Surtve de ayaklanma meselesini *tumturaklı cümlelerle* geçiştirmektedir. Birçok sosyal-demokratın görmemekte inat ettiği şeyi, [yani] devrim vaktinin, günlük, mutad vakitten, tarihin hazırlık devdelerinden farklı olduğunu, devrim anlarında halk kitlelerinin duygularının, coşkunluğunun, inancının eyleme dönüşmesi gerektiğini ve eyleme dönüştüğünü bay Struve bize apaçık göstermektedir.

Alelade devrimcilik, sözün de bir eylem olduğunu anlamaz. *Genel olarak* tarihe, ya da halk kitlelerinin açık siyasî eyleminin görülmediği ve bunun, «hükümet darbeleriyle» suni bir şekilde yaratılmadığı tarihî devirlere uygun düşen kesin bir hakikattir bu. Devrim saati çaldığı, eski sosyal «üst yapı» her yanından çatırdamaya başladığı, kendilerine yeni bir üst-yapı kurmakta olan sınıflar ve kitleler açıkça siyasî eylemde bulundukları zaman, iç savaş başladığı zaman, «eyleme» geçmek için *açık-seçik* bir şiar ortaya atmaksızın, eskiden olduğu gibi, [sadece] «söz» ile yetinmenin, böylece, «psikolojik şartlardan» ve genel olarak «propagandadan» bahsederek eyleme yan çizmenin ölü, kısır bir teoriye saplanıp kalmak, alıkâm kesmek ya da devrime ihanet etmek demek olduğunu kuyrukcu devrimciler anlamıyorlar. Frankfurt'un geveze burjuva demokratları bu ihanetin ya da bu kuşbeyinliliğin tarihte unutulmaz bir örneğini vermişlerdir.

Alelâde devrimcilikle, devrimcilerin kuyrukculuğu arasındaki bu farkı Rusya'daki sosyal - demokrat hareketin tarihinden alınmış misallerle açıklamamızı istiyorsanız hemen başlayalım. Henüz o kadar yakın olduğu halde, bize çok uzak bir geçmiş gibi görünen 1901 - 1902 yıllarını hatırlayın. Sokak gösterileri başlamıştı. Alelade devrimcilik «hücum» (*«Raboçeye Dyelo» (28)*) diye bağırıyor (yanılmıyorsam Berlin'de), «kanlı beyannameler» dağıtılıyordu. Bir gazetenin edebî ve spekülatif kuruntularının bütün Rusya'da bir propaganda aracı olması yeriliyordu (Nadejdin (29)). Buna karşılık, kuyrukcu devrimciler, siyasî ajitasyon yaratmanın en iyi yolu «ekonomik mücadele»dir diyorlardı. Peki, devrimci sosyal-demokrasi ne gibi bir tutum aldı? Bu iki eğilimle mücadele etti. Hükümet darbesine ve «hücum» teranelerine karşı çıktı. Çünkü halk kitlesinin doğrudan doğruya mücadeleye girişmesinin henüz zamana bağlı olduğunu herkes açıkça görüyordu ya da hiç değilse görmeliydi. Devrimci sosyal-demokrasi kuyrukculukla mücadele etti, hatta bütün halkın silâhlı ayaklanması şiarını ortaya attı ama bu şiar doğrudan doğruya bir çağrı anlamında değildi (Bay Struve, bizim o zamanlar isyan çağrısında bulunduğumuzu söyleyemez) merkantil, şaşkın burjuvazinin temsilcilerinin bugün «hüzünle» ve hiç gereği yokken bahsettikleri bu aynı «sosyo-psikolojik şartların hazırlanması anlamında, zarurî bir sonuç, bir «program» olarak ortaya atılmış bir şiardı bu (Bay Struve bunu daha yeni hatırlıyor. Bu Struve de hep birkaç yıl geride kalır). Propaganda ve ajitasyon, ajitasyon ve propaganda *o zamanki* objektif şartlardan dolayı ön plânda ge-

liyordu. Bütün ülkeye hitap eden ve haftada bir çıkması bile bir ideal olarak görünen siyasî bir gazetenin yayınlanması için yapılan çalışma o sırada, devrim hazırlığının kilit taşı olabiliyordu (ve *Ne Yapmalı?*, meseleyi böyle koyuyordu). Doğrudan doğruya silâhlı eylemler yerine kitle ajitasyonu şiarı; hükümet darbesi yerine ayaklanma için gerekli sosyo-psikolojik şartların hazırlanması şiarı, o sırada, devrimci sosyal-demokrasi'nin biricik doğru şiarıydı. Oysa şimdi olaylar bu şiarları aşmıştır. Hareket, bunları geride bırakmıştır. Bu şiarlar, olsa olsa, *Osvobojdenie*'nin iki yüzlülüğünü ve yeni-Iskra'nın kuyrukculuğunu örtbas etmeye yarayan eski püskü eşyalardır.

Ama belki de ben yanılıyorum. Belki de devrim henüz başlamamış, sınıfların doğrudan doğruya eyleme geçmelerinin vakti henüz gelmemiştir. Belki de iç savaş henüz patlak vermiş değildir ve belki de silâhlı eleştirinin, henüz eleştiri silâhının yerine geçmemesi, onun *zaruri* ve kaçınılmaz bir sonucu olmaması gerekmektedir.

Bu sorulara cevap verebilmek için çalışma odanızdan çıkıp da etrafınıza bir bakın. Bizzat hükümet, kendi halinde ve silâhsız vatandaşları her yerde kurşunlayarak iç savaşa şimdiden başlamamış mıdır? Silâhlı Kara-Yüzler, yaptıkları müdahalelerle otokrasi «adına» hareket etmiş olmuyorlar mı? Burjuvazinin kendisi bile bir sivil milis [teşkilâtı] kurmanın zaruret haline geldiğini kabul etmemiş midir? Ağırbaşlı ve ılımlı bir insan olan bay Struve bile (ne yazık ki sırf bir şey söylemiş olmak için) devrimci eylemlerin açık bir karaktere [bürünmesi],

bugün halk kitlelerinin eğitilmesinin en önemli şartlarından biridir demiyor mu?

[Olayları görmesini bilen] bir kimsenin, silâhlı ayaklanma meselesinin devrim taraftarlarınca ne tarzda ortaya konması gerektiği hususunda bir şüphesi olamaz, Halk kitlelerini, az da olsa, etkileyebilen hür basın organlarında bu meselenin *üç* tarzda ortaya konduğu görülmektedir.

Birinci tarz. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresi'nin kararı. Kararın tam metni şöyledir :

1) *Proletaryanın, durumu gereği, en ileri ve tek tutarlı devrimci sınıf olduğunu, bundan dolayı da, Rusya'da genel demokratik devrimci hareket içinde yönetici bir rol oynaması gerektiğini;*

2) *Bu hareketin, şu anda, silâhlı bir ayaklanma ile sonuçlanmasının bir zaruret haline geldiğini;*

3) *Proletaryanın, bu ayaklanmada, kaçınılmaz olarak, en enerjik rolü oynayacağını ve Rusya'da devrimin kaderini tayin edeceğini;*

4) *Proletaryanın, kendi mücadelesini hem ideolojik hem de pratik bakımdan yöneten Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin bayrağı altında tek ve bağımsız bir siyasî kuvvet olarak birleştiği takdirde, yönetici bir rol oynayacağını;*

5) *Bu rolün yerine getirilmesinin, burjuva demokratik Rusya'nın hakim sınıflarına karşı sosyalizm uğruna mücadelede proletaryaya en elverişli şartları sağlayacağını, gözönünde tutan P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi, otokrasiye karşı doğrudan doğruya silâhlı ayaklanma şeklinde*

yapılacak mücadelede proletaryayı teşkilâtlandırmanın, içinde bulunduğumuz devrim döneminde, Parti'nin en önemli ve en acil görevlerinden biri olduğunu kabul eder. Bundan dolayı, Kongre bütün Parti teşkilâtını,

a) Önümüzdeki silâhlı ayaklanmanın sadece siyasî anlamını değil, bunun teşkilâtlanma bakımından taşıdığı önemi de propaganda ve ajitasyon yoluyla proletaryaya anlatmakla;

b) ayaklanmanın başlangıcında ve seyri sırasında önemli sonuçlar yaratabilecek olan toplu siyasî grevlerin rolünü açıklamakla;

c) proletaryayı silâhlandırmak için, silâhlı ayaklanma ve bu ayaklanmanın yönetilmesi plânını hazırlamak için en enerjik tedbirleri almakla görevlendirir. Bu maksatla, ihtiyaç duyuldukça özel militan grupları teşkil edilecektir (Lenin'in 1907 basımına eklediği not).

Bu kararda, genel demokratik devrimci hareketin, silâhlı bir ayaklanmayla sonuçlanmasının bir zaruret haline geldiği açıkça kabul edilmektedir. Proletaryanın ayaklanma amacıyla örgütlendirilmesi, Parti'nin temel ve *zarurî* görevlerinden biri olarak gündeme alınmıştır. Proletaryayı silâhlandırmak ve ayaklanmayı doğrudan doğruya yönetmek için *en enerjik tedbirler* alınacaktır.

İkinci tarzı (Avrupa burjuvazisinin çok nüfuzlu organı *Frankfurter Zeitung*'un (30) son sıralarda) «rus anayasacılarının önderi» dediği bay Struve'nin ya da ilerici rus burjuvazisinin lideri bay Struve'nin *Osvobojdenie*'de yayınlanan ilkeler bildirisi. Struve

ayaklanmanın kaçınılmaz olduğu görüşüne katılmıyor. Yer altı faaliyeti ve isyan akılsızca bir devrimciliğe özgü usullerdir. Cumhuriyetçilik insanı şaşkına çeviren bir metotdur. Silâhlı ayaklanma, netice itibariyle, teknik bir meseleden başka bir şey değildir. Halk kitlelerinin bilinçlendirilmesi ve devrimin sosyo-psikolojik şartlarının hazırlanması «en temel ve en acil» [meseledir].

Üçüncü tarz. Yeni Iskracıların konferansında alınan karar. Görevimiz ayaklanmayı hazırlamaktır. Ayaklanmanın plânlı bir şekilde yönetilmesi imkânı ortadan kalkmıştır. Hükümetin istikrarsızlığı, bizim ajitasyon faaliyetimiz ayaklanma için elverişli şartları yaratmıştır. «Savaşla ilgili teknik hazırlıklar ancak böylece az çok ciddî bir anlam kazanmış olur.»

Hepsi bu mu? [diyeceksiniz]. Evet hepsi bu. Proletaryanın yeni-ıskracı önderleri ayaklanmanın bir zaruret haline geldiğini henüz bilmiyorlar. Proletaryayı silâhlı mücadele için teşkilâtlandırmak hemen yerine getirilmesi gerekli bir görev midir? Bunu henüz açıkça göremiyorlar. En enerjik tedbirlerin alınmasını istemenin gereği yoktur; (1902'de değil, 1905'de) bu tedbirlerin «az çok ciddî» bir önem «kazanabilmesini» sağlayacak şartları genel hatlarıyla açıklamak çok daha önemlidir.

Martinovizme kaymanın sizi nerelere götürdüğünü görüyorsunuz yeni-Iskra'daki yoldaşlar. Siyasî felsefenizin *Osvobojdenie*'nin yeni baskısından başka bir şey olmadığını; (iradeniz dışında ve farkına varmaksızın) monarşist burjuvazinin peşine takıldığınızı anlamıyor musunuz? Beylik sözleri tekrarlıya

tekrarlıya ve ahkâm kesmekte ustalaşa ustalaşa - Piotr Struve'nin unutulmaz makalesindeki o unutulmaz deyimlerle söyleyecek olursak - «devrimci *eylemlerin* açık bir karaktere [bürünmesinin] bugün halk kitlelerinin eğitilmesinde en önemli şartlardan biri olduğunu» gözden kaçırdığımızı anlamıyor musunuz?

9. DEVRİM SIRASINDA EN UÇ MUHALEFET PARTİSİ OLMANIN ANLAMI NEDİR?

Geçici hükümet hakkındaki karara dönelim. Yeni-İskracı'ların taktiğinin, devrimi ilerletmek şöyle dursun - gene de kararlarında erişmek istedikleri amaç budur - gerilettiğini; tutarsız burjuvaziye karşı mücadelelede asıl bu taktiğin, sosyal-demokrasinin *elini kolunu bağladığını* ve burjuva demokrasisi içinde erimesini önlemediğini gösterdik. Karardaki yanlış öncüller, ister istemez, yanlış sonuçlara yol açmaktadır: «*Bundan dolayı, Sosyal-Demokrasi iktidarı ele geçirmeyi amaçlamamalı ya da geçici hükümete katılmayı düşünmemeli, [eksine] en uç devrimci muhalefet partisi olarak kalmalıdır*». Bu sonucun, erişilecek amaçlarla ilgili ilk yarısına bakınız. Devrimin, Çarlık üzerinde kesin zaferini, Yeni -Iskracılar, Sosyal - Demokrasi'nin faaliyetinin amacı olarak kabul ediyorlar mı? Evet [ama] kesin

zaferin şartlarını doğru olarak formüle etmesini bilmiyorlar ve *Osvobojdenie*'nin formüllerini tekrarlıyorlar fakat gene de bu amacı gütmekten geri durmuyorlar. Ayaklanma ile geçici hükümet arasında bir bağ kuruyorlar mı? Evet, geçici hükümet «müzaffer halk ayaklanmasının sonucudur» derken, ayaklanma ile geçici hükümet arasında doğrudan doğruya bir bağ kuruyorlar. Ve nihayet, ayaklanmayı yönetmek niyetinde midirler? Evet ama, tıpkı bay Struve gibi, ayaklanmanın hemen gerçekleştirilmesinin bir zaruret haline geldiğini kabul etmekten kaçınıyorlar, aynı zamanda da, «Sosyal-Demokrasi, ayaklanmayı kendi *nüfuzu* ve *yönetimi* altına almak ve bunu işçi sınıfının yararına kullanmak istemektedir» diyerek bay Struve'den ayrılıyorlar.

Mantıkî değil mi bu? Proleter ve *gayrı proleter* kitlelerin ayaklanmasını nüfuzumuz altına almayı, yönetmeyi, ve bundan kendi menfaatlerimiz uğruna yararlanmayı amaç ediniyoruz. Demek ki, ayaklanma boyunca, hem proletaryayı, hem devrimci burjuvaziyi hem de küçük burjuvaziyi («gayrı proleter grupları») yönetmeyi, yani ayaklanmanın yönetimini sosyal-demokrasi ve devrimci burjuvazi arasında «paylaşmayı» amaç ediniyoruz. Ayaklanmanın zaferini [yani] («müzaffer halk ayaklanmasından doğan») geçici bir hükümetin kurulmasını sağlayacak zaferi amaç edindiğimize [göre] devrimi ele geçirmeyi ya da geçici devrimci hükümete katılarak iktidarı paylaşmayı da amaç edinmemiz gerekmez mi?

Dostlarımız tutarlı hareket etmiyorlar. Ayaklanmayı reddeden bay Struve'nin görüşüyle, ayaklanmayı hemen yerine getirilmesi gerekli bir görev

olarak kabul eden devrimci Sosyal-Demokrasi'nin görüşü arasında bocalıyorlar. Geçici devrimci hükümete katılmayı, prensip bakımından, proletaryaya ihanet olarak kabul eden anarşizm ile, Sosyal-Demokrasi'nin halk ayaklanmasında yönetici bir rol oynaması şartıyla bu katılmayı gerekli bulan marksizm arasında bir seçme yapamıyorlar (30 a). Kendi tutumlarını açıkça ortaya koyamıyorlar. Ne Çarlık ile bir uzlaşmaya [gidilmesini] isteyen, bundan dolayı da, ayaklanma meselesinde dolambaçlı yollara sapan bay Struve'nin tutumunu, ne de «yukardan» [gelecek] her harekete ve burjuva devrimine katılmayı reddeden anarşistlerin tutumunu benimsiyorlar. Yeni-Iskracılar, Çarlık'la uzlaşmayı ve Çarlık üzerinde bir zafer kazanmayı birbirine karıştırmaktadırlar. Burjuva devrimine katılmayı istiyorlar. Martynov'un «*İki Diktatörlük*»ünden bu yana bir ilerleme kaydettiler. Zaferden hemen sonra (ya da belki de, zaferden hemen önce) bu yönetimden çekilmek şartıyla, yani *zaferin meyvalarını devşirmeden ve bu meyvaların hepsini burjuvaziye* bırakarak, halk ayaklanmasını yönetmeyi bile kabul ediyorlar. Onların «halk ayaklanmasını işçi sınıfının yararına kullanmaktan» anladıkları işte budur.

Bu [karmakarışık] sözler üzerinde daha fazla durmanın gereği yok. Bunların *kökenini* «en uç devrimci parti olarak kalmalı» [şeklinde ifade edilen] formülde aramak daha faydalıdır.

Bu formül, milletlerarası devrimci sosyal-demokrasi'nin bildiğimiz tezlerinden biridir, [üstelik] tamamen doğru bir tezdir. Parlâmentoyla yönetilen ülkelerde revizyonizmin ya da oportünizmin bütün

muhaliflerinin kullandıkları «beylik bir söz» haline gelmiştir ve «parlamantarizm budalalığına», «Millerand»çılığa, Bernstein'cılığa (31), Turati vari italyan reformizmine karşı yerinde ve zaruri bir cevap olduğu herkesce kabul edilmiştir. Bizim yeni-Iskracılarımız bu mükemmel formülü ebzere biliyorlar ve bunu *hiç gereği yokken* büyük bir gayretkeşlikle uyguluyorlar ve parlamento diye bir şeyin bulunmadığı şartlar gözönünde tutularak kaleme alınmış kararlarda parlamenter mücadele kategorilerine yer veriyorlar. Hiç kimsenin, *halkın ayaklanmasından* ciddi bir şekilde söz etmediği siyasî bir durumun ifadesi ve yansısı olan «muhalefet fikrini (kavramını), ayaklanmanın *başladığı* ve devrimden yana olan herkesin ayaklanmayı yönetmeyi düşündüğü ve bundan söz ettiği bir duruma uyguluyorlar. Eski metodlara *bağlı kalmak* arzusu, yani «aşağıdan» [tabandan gelen] eylemle yetinmek arzusu, ayaklanmanın zaferle sonuçlanması halinde, «yukardan» bir harekete girişmenin devrim için bir zaruret haline geldiği *anda, tam böyle bir anda* tumturaklı bir şekilde ifade ediliyor.

Yeni-Iskracılar, hakikaten, talihsiz kişiler. Sosyal-demokrasi'nin doğru bir tezini formüle ettikleri zaman bile bunu doğru olarak uygulamasını bilmiyorlar. Parlâmentonun bulunmadığı, devrimin başladığı, iş savaşın ve ayaklanmanın patlak verdiği bir dönemde parlâmenter mücadelenin terim ve kavramlarının [kendi] zıtlarına dönüştüklerini düşünmüyorlar. Bu şartlar içinde tadil [tasarılarının] sokak gösterileri şeklinde teklif edildiğini, gensoruların silâhlı vatandaşların hücuma geçmesiyle yapıldığını ve hükümete muhalefetin de, hükümeti şid-

det yoluyla devirerek gerçekleştirildiğini görmüyorlar.

Tıpkı halk masallarımızın, iyi öğütleri yerli yersiz tekrarlayan ünlü kahramanı gibi, Martynov'un hayranları da barış zamanındaki parlamentoculuğun derslerini, tam çarpışmaların başladığını görmeleri gerektiği bir sırada tekrarlıyorlar. «Devrimin kesin zaferi» ve «halk ayaklanması» diye başlayan bir kararda «en uç muhalefet» şiarını ciddi bir edayla formüle etmekten daha garip (gülünç) bir şey olamaz.. Ama halkın ayaklandığı bir dönemde «en uç muhalefeti» teşkil etmenin ne anlama geldiğini bir düşünsenize baylar. Bunun anlamı hükümetin iç yüzünü ortaya koymak mıdır yoksa, hükümeti devirmek midir? Hükümet aleyhine oy kullanmak anlamına mı? yoksa hükümet kuvvetlerini savaş meydanında yenmek anlamına mı gelmektedir bu? Hükümetin kredi [taleplerini] reddetmek midir bu, yoksa ayaklanmanın [gerektirdiği] ihtiyaçları karşılayarak işçilerle köylüleri silâhlandırmak için, kurucu Meclisi toplantıya çağırmak için, Hazine'yi devrim yoluyla ele geçirmek midir? «En uç muhalefet» kavramının, olumsuz eylemlerden, içyüzünü ortaya koymaktan, aleyhte oy kullanmaktan, reddetmekten başka bir şey ifade etmediğini hâlâ anlamıyor musunuz? Niçin mi diyorsunuz? Bu kavram ancak parlamenter mücadelede, o da, kesin zaferi henüz kimsenin kısa vadeli amaç olarak benimsemediği bir dönemde geçerlidir. Siyasî bakımdan ezilmiş halk, zafer uğruna bütün cephelerde amansız bir taarruza geçtiği anda her şeyin kökten değiştiğini hâlâ anlamıyor musunuz?

Ayaklanmayı başlatmak için bütün gücümüzle

çalışmamız gerekmiyor mu? diye; başlamış [olan] ayaklanmanın zaferle sonuçlanması için ne yapmalı? diye; zaferden nasıl yararlanmalı? diye, nasıl bir program uygulanabilir, hangi program uygulanmalıdır diye, işçiler bize soruyorlar. Yeni-Iskracılar, [bütün bu soruları] marksizmi derinleştirerek cevaplandırıyorlar: «en uç devrimci muhalefet partisi olarak kalmak». Bu şövalyelere «filistinizmin» [oportünizmin] üstatları demekte haksız mıymışız?

10. «DEVRİMCİ KOMÜNLER» VE PROLETARYA İLE KÖYLÜLÜĞÜN DEVRİMCİ DEMOKRATİK DİKTATÖRLÜĞÜ

Yeni-*Iskra*cı'ların konferansı, Yeni-*Iskra*'nın («tabandan» ve «yukardan» değil sadece «tabandan» gelen eylem [sonunda]) ulaşmış olduğu anarşist tutumu benimsemedi. Zaferin ve geçici devrimci bir hükümete katılmanın mümkün [olduğunu] kabul etmeksizin bir ayaklanmanın mümkün olduğunu kabul etmenin saçmalığı açıkça görülüyordu. Bunun içindir ki, Konferansın kararı, meselenin Martynov ve Martov tarafından ileri sürülen hal çaresine (çözümüne) bazı kayıtlar ve sınırlamalar getirdi. Kararın aşağıdaki kısmında açıklanan bu kaydî ihtiyatları (sınırlamaları) inceleyelim:

«Şüphesiz, bu taktik («aşırı devrimci muhalefet partisi olarak kalma» taktiği), ayaklanmanın yayılmasına ve hükümetin parçalanmasına katkıda bulun-

mak şartıyla, ancak bu şartla, iktidarın kısmen [de olsa] ele geçirilmesinin ve şu ya da bu şehirde, şu veya bu bölgede devrimci komünlerin kurulmasının yerinde olacağı [gerçeğini] hiç de ortadan kaldırmaz.»

Böyle olduğuna göre, «aşağıdan [tabandan] gelen eylem ilke olarak kabul edilen biricik eylem değildir ve yukardan eylem de kabul edilmektedir. Böyleyse eğer, Martynov'un söz konusu makalesinde (*Iskra,* s. 93) ortaya attığı tez (öneri), reddedilmekte, ve *Vperiod* gazetesinin, sadece «aşağıdan» değil, «yukardan» da [eylem] taktiği doğru olarak kabul edilmektedir.

Dahası var, (kısmî ve bir süre için de olsa) iktidarın ele geçirilmesi, hiç şüphe yok ki, harekete katılan güçlerin sadece Sosyal-Demokrasi'den ve proletaryadan ibaret olmadığını göstermektedir. Çünkü demokratik devrimle ilgilenen ve bu devrime fiilen katılan sadece proletarya değildir. Çünkü ayaklanma, incelemekte olduğumuz kararın başlangıcında da denildiği gibi, bir «halk ayaklanmasıdır» ve proleter olmayan gruplar («konferansçıların» ayaklanma ile ilgili kararında böyle dile getirilmektedir) - yani burjuvazi - de bu ayaklanmaya katılmaktadır. Demek ki, sosyalistlerin, küçük burjuvazi ile birlikte, geçici devrimci hükümete katılmalarının her türlüsünün, işçi sınıfına ihanet olduğu ilkesi, *konferans tarafından terkedilmiştir.* Zaten Vperiod'un arzu ettiği de budur. Bir «ihanet» kısmî, geçici, bölgesel diye, ihanet olmaktan çıkmaz. Öyleyse, geçici devrimci hükümete katılmayı alelade Jaures'çilikle bir tutmak (özdeşleştirmek) *Konferans tarafından itibar görmemiştir* (bir kenara bırakıl-

mıştır). *Vperiod*'un da (32) isteği buydu. Bir hükümet, iktidarının birçok şehire değil, sadece bir tek şehre inhisar etmesinden, birçok bölgeye değil, bir tek bölgeye yayılmasından ötürü, ya da bu hükümet şu veya bu adı taşıyor diye hükümet olmaktan çıkmaz. Demek ki, yeni-*Iskra* tarafından önerildiği şekilde, *meseleyi, prensip meselesi* olarak ortaya koymayı Konferans kabul etmemiştir.

Konferansın, devrimci hükümetlerin teşkili ve bu hükümetlere katılma konusundaki kısıtlamalarının rasyonel olup olmadığını görelim. «Bir süre için» kavramının, «geçici» kavramından farkı nedir bilemiyoruz. Burada yabancı ve yeni bir kelimenin fikirlerdeki açık-seçikliği maskelemekten başka bir şeye yaramadığını sanıyoruz. Görünüşte «derin» olmasına rağmen, gerçekte, daha karanlık ve daha karmaşık bir kavramdır bu. Bir şehirde ya da bir bölgede iktidarın kısmen «ele geçirilmesinin» uygunluğu (yerindeliği), bütün bir Devletin geçici devrimci hükümetine katılmaktan neden dolayı farklıdır? Şehirlerarasında, 9 Ocak olaylarına sahne olan Petersburg gibi bir şehir yok mudur? Bölgeler arasında, birçok bölgelerden daha büyük olan Kafkasya gibi bir bölge yok mudur? Yeni-*Iskra*'yı vaktiyle rahatsız eden görevler- hapisaneler, polis teşkilâtı ve devlet Hazinesi meselesinin halledilmesi gibi görevler- değil bir bölgede, bir tek şehirde bile, «iktidar ele geçirildiği anda» bizim de yerine getirmek zorunda kalacağımız görevler değil midir? Eğer kuvvetlerimiz yeterli değilse, eğer ayaklanmanın başarısı tam değilse, zafer kesin değilse, bazı şehirlerde kısmî geçici hükümetlerin kurulmasının mümkün olduğunu hiç kimse inkâr edemez. Ama

söz konusu olan bu mudur baylar? Kararınızın başlangıcında «Devrimin kesin zaferinden», «muzaffer halk ayaklanmasından» bahsetmiyor musunuz? Sosyal - Demokratlar ne zamandan beri anarşistlerin yerine oynuyorlar? Proletaryanın dikkatini dağıtmaya ve onu hedeflerinden saptırmaya ne zamandan beri çalışıyorlar? Amaçları, proletaryayı genel, biricik ve tam bir hedefe değil de kısmî hedeflere mi yöneltmek? Bir şehirde «iktidarın ele geçirileceğini» farzeredek, siz kendiniz, «ayaklanmanın» bir başka şehre, hatta bütün şehirlere «yayılmasından» bahsediyorsunuz. Umabilir miyiz bunu? Tüme varımlarınız beyler, postülalarınız kadar iğreti, tesadüfî, çelişik ve karmakarışık. P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi, genel olarak geçici devrimci hükümet meselesine tam ve kesin bir cevap vermiştir. Bu cevap, bütün kısmî hükümetler için de geçerlidir. Buna karşılık, konferansın önerdiği hal çaresi, meselenin [sadece] *bir kısmı* üzerinde sunî ve keyfî bir şekilde duruyor ve meselenin tümünü ele almaktan kaçınıyor (bunu da beceremiyor), ve böylece karışıklığa yol açıyor.

«Devrimci komünler» ne demektir? Bu fikir [kavram], «geçici devrimci hükümet» fikrinden farklı mıdır? Farklıysa, neden dolayı farklıdır? Konferansçı beylerin kendileri de bilmiyorlar bunu? Bulanık (karışık) devrimci görüşleri, Çoğu zaman olduğu gibi, onları *devrimci lâf ebeliğine* yöneltiyor. Evet, Sosyal-Demokrasi'nin temsilcilerinin bir kararında «devrimci komün» teriminin kullanılması, devrimci bir lâf ebeliğinden başka bir şey değildir. Marx, *tamamen geçmişe ait* çekici terimlerin, geleceğin hedeflerini maskelediği bu tür «çe-

kici» cümleleri birçok kere yermiştir. Tarihte bir rol oynamış terim, ne kadar çekici olursa olsun, böyle bir durumda, lüzumsuz, zararlı, değersiz bir süs olur. *Niçin* geçici devrimci bir hükümet kurmak istediğimizi, çoktan başlamış olan halk ayaklanmasını, iktidarı kesin bir şekilde etkilediğimiz takdirde, zaferle sonuçlanması halinde, *hemen* gerçekleştireceğimiz *dönüşümlerin özellikle ne gibi dönüşümler* olduğunu işçilere ve bütün halka, eveleyip gevelemeden apaçık bir şekilde anlatmak zorundayız. Siyasî yöneticileri ilgilendirmesi (meşgul etmesi) gereken meseleler işte bunlardır.

P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi, bu meseleleri (soruları) tam bir açıklıkla cevaplandırıyor; bu dönüşümlerin tam bir programını, [yani] partimizin asgarî programını veriyor. Oysa, «komün» kelimesi hiçbir cevap getirmemekte ve kulakları tırmalamaktan başka bir şeye yaramamaktadır. 1871 Paris Komünü, bizim için ne kadar değerliyse, hatalarını ve içinde bulunduğu özel şartları incelemeksizin ikide bir Paris Komünü'nden dem vurmak da o kadar yersizdir. Bu şekilde hareket etmek, Engles'in alaya aldığı ve (1874 «manifestolarında» komünün (33) en ufak eylemini [bile] göklere çıkaran *Blanqui*'cilerin saçma misalini izlemek olur. Konferans'çı, kararda sözü edilen *bu* «devrimci komün» hakkında kendisine soru soracak işçiye ne diyecektir? Ona söyleyebileceği bir tek şey vardır, o da şudur: tarih, adı bu olan ve kendi devrinde, demokratik ve sosyalist devrimlerin unsurları arasında ne bir ayrım yapmasını bilen ne de yapabilen ve Cumhuriyet uğruna mücadelenin görevleriyle, sosyalizm uğruna mücadelenin görevlerini birbirine karıştıran

ve Fransa Bankasını ele geçirmemek gibi bir hata işleyen Versailles'a karşı enerjik bir askerî taarruzu gerçekleştirmeyen bir işçi hükümetinden bahseder. Kısacası, işçiye verdiğiniz cevapta, Paris Komünü'nden, ya da başka herhangi bir komünden söz edince şöyle demeniz gerekecektir: *Bizimkine benzememesi gereken bir hükümetti bu.* Güzel cevap doğrusu! Parti'nin pratik programını sükûtla geçiştirmek, bir kararda, gereksiz yere tarih dersleri vermek, yani bütün bunlar bir yorumcunun ve devrimci güçsüzlüğünün kanıtı değil midir? Bütün bunlar, boş yere bize yüklenmek istenen ve hiçbir «komünün» ayırdetmesini bilmediği demokratik devrim ile sosyalist devrimi birbirine karıştırmaktan ibaret olan bir hatayı açığa vurmuyor mu?

Ayaklanmanın yapılması ve iktidarın parçalanması, (burada çok yersiz bir şekilde komün denilen) geçici hükümetin, sadece ve sadece böyle bir hükümetin «özgül» hedefleri (amaçları) olarak gösterilmiştir. Bu «özgül» terimi, tanımı gereği, diğer bütün görevleri bir kenara itmektedir ve «sadece aşağıdan gelme» [konusundaki] saçma teorinin bir kalıntısıdır. Böylece, bütün görevleri bir kenara itmek, bir kere daha, miyopluğun ve akılsızlığın kanıtıdır. «Devrimci komün», yani devrimci iktidar, bir tek şehirde kurulsa bile, (geçici de olsa, «kısmen ve kısa bir süre için de» olsa) devletin *bütün* görevlerini yerine getirmek zorundadır ve başını deve kuşu gibi kuma gömmek, akılsızlığın dikâlasıdır. Bu iktidar, sekiz saatlik işgününü kanunlaştırmalı, parasız öğretimi mecburî kılmalı, yetkili devlet adamlarının seçimini gerçekleştirmeli, köylü komitelerini kurmalıdır; tek kelimeyle, mutlaka gerçek-

leştirilmesi gereken bir dizi reform vardır. Bu reformları, «ayaklanmanın yayılmasına katkı» şeklinde göstermek, kelimeler üzerinde oynamak ve apaçık olması gerektiği yerde karışıklığı (yanlış anlamayı, bulanıklığı) bile bile arttırmaktır.

Yeni-*Iskra*'nın kararının son kısmı, Partimizde yeniden hortlayan «ekonomizm» prensiplerini eleştirmemize yeni imkânlar [materyeller] sağlamamakla beraber, yukarda söylediklerimizi, farklı bir açıdan da olsa, pekiştirmektedir.

Bu son kısım şöyle :

«Ancak bir tek halde, Sosyalist-Demokrasi, kendi inisiyatifi ile iktidarı elegeçirmeye ve onu mümkün olduğu kadar uzun bir süre muhafaza etmeye çalışmalıdır. Bu da ancak, Batı Avrupa'nın, sosyalizmin gerçekleşmesi için gerekli şartların belirli (?) bir olgunluğa eriştiği ileri ülkelerinde olacaktır. Bu durumda, rus devriminin dar tarihî çerçevesi büyük ölçüde genişletilebilecek ve sosyalist dönüşümler yoluna girmek mümkün olacaktır.

Devrim dönemi boyunca birbirinin yerine geçecek olan bütün hükümetler karşısında, aşırı bir devrimci muhalefet partisi olarak, bütün bir devrim döneminde taktiğini Sosyal-Demokrasi'nin devam ettirilmesine dayandıracaktır ki Sosyal-Demokrasi, iktidarı ele geçirdiği (??) takdirde, bundan en iyi bir şekilde yararlanmaya kendini hazırlayabilir.»

Burada hâkim fikir, demokratik devrimde, yani proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünde Sosyal-Demokrasi'nin tam zaferinden (Martynov gibi) korkmamalıyız, çünkü, bu zafer, Avrupa'yı

ayaklandırmamızı (harekete geçirmemizi) sağlayacaktır ve Avrupa'nın sosyalist proletaryası, burjuvazinin boyunduruğunu kırdıktan sonra sosyalist devrimi gerçekleştirmemize yardım edecektir şeklinde defalarca *Vperiod* tarafından formüle edilen fikirdir. Fakat bu fikir, yeni-Iskra'cıların metninde ne kadar zavallı bir hale getirilmiş. Ayrıntılar üzerinde durmayalım [yani] iktidarın ele geçirilmesini zararlı bir taktik olarak gören bilinçli bir partinin, iktidarı armut deşirircesine «ele geçireceği» gibi saçma bir fikir üzerinde, Batı Avrupa'da, sosyalizm için gerekli şartların belirli bir olgunluğa değil sadece genel olarak olgunluğa eriştiği üzerinde; partimiz programının sosyalist dönüşümleri değil, sadece sosyalist devrimi kabul ettiği üzerinde durmayalım. *Vperiod*'un görüşüyle, kararın görüşü arasındaki esas, temel fark üzerinde duralım. *Vperiod*, Rusyada'daki devrimci proletaryaya faal bir görev yüklüyordu: demokrasi uğruna mücadelede galip gelmek ve devrimi Avrupa'ya yaymak için bu zaferden yararlanmak. Karar, kesin zaferimizle (yeni-Iskra'nın kastettiği anlamda değil), devrimin Avrupa'ya yayılması arasındaki bu bağıntıyı anlamıyor. Bundan dolayı da, ne proletaryanın görevlerinden, ne onun zaferinin perspektiflerinden değil, sadece genel olarak, bir imkândan söz ediyor, yani «devrim zafere ulaştığı takdirde» diyor. *Vperiod* ise «hükümet iktidarının» proletaryanın menfaatı uğruna ne tarzda kullanılabileceği ve kullanılması gerektiğini, sosyal gelişmenin bugünkü safhasında, hemen gerçekleştirilebilecek olan şeyi ve sosyalizm uğruna mücadelede, demokratik bir şekilde gerçekleştirilmesi gereken şeyi belirtiyordu - bu belirtme-

ler, P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi'nin kararında yer almıştır - . Bu noktada da Konferans'ın kararı, «iktidar kullanılabilir», buna hazırlanmalıyız diyerek, fakat bunun nasıl yapılabileceğini, nasıl «hazırlanması», nasıl «kullanılması» gerektiğini söylemeksizin olayların peşinden sürükleniyor Meselâ, Yeni-Iskra'cıların Parti içinde yönetici rolünü «kullanmaya hazırlanabileceklerinden» eminiz. Fakat hakikat odur ki, şimdiye kadar, onların bu «kullanma» konusundaki tecrübeleri, hazırlıkları, bu imkânının gerçek hale getirilmesi hususunda büyük bir şey vaad etmemektir.

Vperiod, «iktidarın muhafaza edilmesi imkânının» gerçekte neden ibaret olduğunu açık seçik söylemiştir: yani «iktidarın muhafaza edilmesi», proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünde, bütün karşı-devrimci güçler üzerinde zafer sağlayabilecek şekilde birlikte hareket ettikleri takdirde; *demokratik* dönüşümlerde (reformlarda) menfaatleri kaçınılmaz bir şekilde birbiriyle çakıştığı takdirde mümkün olacağını söylemiştir. Bu noktada Konferans'ın kararı olumlu hiçbir şey getirmemekte, meseleyi örtbas etmektedir. Rusya'da iktidarı muhafaza etme imkânı, bizzat ülkedeki sosyal kuvvetlerin bileşimine, bizde oluş halindeki demokratik devrimin faktörlerine bağlı değil midir? Avrupa'da proletaryanın zaferi (devrimin Avrupa'ya yayılmasıyla proletaryanın zaferi arasında henüz bir hayli mesafe vardır), rus burjuvazisinin amansız bir karşı-devrime [kalkışmasına] yol açmayacak mıdır? Yeni-*Iskra*'cıların kararı, P.O.S.D.R.'nin III. Kongre'sinde önemine işaret edilen bu karşı-devrimci kuvvet hakkında tek kelime söylemiyor. Cumhu-

riyet ve demokrasi uğruna mücadelede proletaryanın yanısıra köylülüğe de dayanmasaydık «iktidarı muhafaza etmek» umutsuz bir teşebbüs olurdu. Ama durum böyle değilse [yani iktidarı muhafaza edebiliyorsak], eğer devrimin Çarlığa karşı kesin zaferi» bize bu imkânı veriyorsa, biz bunu belirtmeliyiz; bunun gerçekleşmesine faal olarak katılmalıyız; devrim sadece Avrupa'ya yayıldığı *takdirde* değil, aynı zamanda devrimi Avrupa'ya yaymak *için* de pratik şiarlar ortaya atmalıyız. Sosyal-Demokrasi'nin kuyrukcuları tarafından ileri sürülen kanıt [yani] «rus devriminin sınırlı (dar) bir tarihî çerçeve içinde [yer aldığı] şeklindeki» kanıt, onların bu demokratik devrimin görevleri ve bu devrimde proletaryanın öncü rolü hakkındaki dar görüşlülüklerini saklamaktan başka bir şeye yaramamaktadır.

«Proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü» şiarına karşı ileri sürülen itirazlardan biri, bu diktatörlüğün «irade birliğini» gerektirdiği (*Iskra*, sayı 95), oysa proletarya ile küçük burjuvazi arasında irade birliği olamayacağı iddiasıdır. Bu itirazın (iddianın) bir değeri yoktur, çünkü «irade birliği» [gibi] soyut, «metafizik» bir görüşe dayanmaktadır. Şu bakımdan bir irade birliği olabilir de, bir başka bakımdan olamaz. Sosyalizm meselelerinde ve sosyalizm uğruna mücadelede birliğin olması, demokrasi meselelerinde ve cumhuriyet uğruna mücadelede irade birliğinin olmayacağı anlamına gelmez. Bunu unutmak, demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki mantıkî ve tarihî farkı unutmak demektir. Bunu unutmak, demokratik devrimin «halkçı» karakterini unutmaktır: demokratik devrim, özellikle, bütün bir hal-

kın ihtiyaçlarını ve isteklerini karşıladığı ölçüde «irade birliği» demektir. Demokrasinin sınırları dışında, proletarya ile köy burjuvazisi arasında artık irade birliği söz konusu olamaz. Bu ikisi arasında sınıf mücadelesi kaçınılmazdır, fakat demokratik bir cumhuriyettedir ki bu mücadele, *sosyalizm uğruna* en geniş ve en köklü bir mücadele şekline bürünecektir. Proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünün, yeryüzünde varolan her şey gibi, bir geçmişi ve bir geleceği vardır. Geçmiş, otokrasidir, toprak köleliğidir, monarşidir, imtiyazlardır. Bu geçmişe karşı mücadelede, [yani] karşıdevrimi [ezmek için] girişilen mücadelede, menfaat birliğinden dolayı, proletarya ile köylülüğün «irade birliği» mümkündür.

Geleceği ise, özel mülkiyete karşı mücadeledir, ücretli işçinin patrona karşı mücadelesidir, sosyalizm için mücadeledir (33 a). Burada otokrasiden Cumhuriyete giden yolda değil, küçük burjuva demokratik cumhuriyetinden sosyalizme giden yoldayız.

Her somut (güncel) tarihî durum, hiç şüphe yok ki, geçmişe ve geleceğe ait unsurları ihtiva eder. [Bu] iki yol birbiriyle kesişir. Ücretli emek ve onun özel mülkiyete karşı giriştiği mücadele, otokraside de vardır. Hatta, [kökü] toprak köleliğine (Servaja) kadar uzanır. Ama bu, mantık ve tarih açısından, gelişmenin büyük safhalarını ayırdetmemizi hiç de engellemez. Hepimiz burjuva devrimi ile sosyalist devrimi kıyaslamıyor muyuz? İstisnasız, hepimiz, bu ikisi arasında kesin bir ayrım yapmanın zarureti üzerinde ısrar etmiyor muyuz? Oysa, bu iki devrimin kısmî unsurlarının tarih boyunca birbirine karıştığı inkâr edilebilir mi? Avrupa'da, de-

mokratik devrimler devrinde çeşitli sosyalist hareketler ve teşebbüsler olmadı mı? Ve Avrupa'nın gelecekteki sosyalist devriminin, demokrasi yönünde (alanında) yapmak zorunda kalacağı pek çok şey olmayacak mı?

Bir Sosyal-Demokrat, ne kadar demokratik, ne kadar cumhuriyetçi olurlarsa olsunlar, proletaryanın burjuvaziye ve küçük burjuvaziye karşı sınıf mücadelesi vermesinin kaçınılmazlığını bir an bile unutmamalıdır. Apaçık bir gerçektir bu. Sınıf bilincine kesinlikle varmış ayrı ve bağımsız bir Sosyal-Demokrat Parti'nin mutlak bir zaruret [haline gelmesi] bundandır. Burjuvazi ile «birlikte hareket etmek ve «müttefiki bir hasım gibi» yakından izlemek mecburiyeti hakkındaki tezlerimizin geçici bir nitelik [taşıması] bundandır. Bütün bunlar hiçbir şüpheye yer bırakmıyacak şeylerdir. Ama bunlardan, içinde bulunduğumuz şu dönemin, acil görevlerini (bu görevler geçici ve anlık da olsa) unutmamız, bilmezlikten gelmemiz ya da küçümsememiz gerekir sonucunu çıkarmak gülünç ve gerici bir davranış olur. Otokrasiye karşı mücadele, sosyalistler için anlık ve geçici bir görevdir ama bu görevi bilmezlikten gelmek, ya da küçümsemek sosyalizme ihanet etmek ve irticaın ekmeğine yağ sürmek olur. Proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü, şüphesiz ki, sosyalistler için sadece anlık ve geçici bir görevdir ve demokratik devrim döneminde bu görevi bilmezlikten gelmek (umursamamak) düpedüz gericilik olur.

Somut siyasî görevler, somut bir çevreye oturmalıdır. Her şey izafîdir, her şey geçer, her şey değişir. Alman Sosyal-Demokrasisi, programında

Cumhuriyet talebinde bulunmamıştır. Almanya'daki durum öyledir ki bu meseleyi pratikte, sosyalizm meselelerinden ayırmak mümkün değildir (her ne kadar Engels, 1891'de, Erfurt Programı tasarısı hakkındaki notlarında (yorumlarında) —Almanya'yı da— Cumhuriyetin ve Cumhuriyet uğruna mücadelenin(34) rolünü küçümsemenin tehlikesine karşı uyarmışsa da, Rus Sosyal-Demokrasisi'nde, programından ve propaganda eyleminden Cumhuriyet talebini çıkarmak söz konusu bile olmadı, çünkü bizde, Cumhuriyet'le sosyalizm arasında kopmaz bir bağ bulunduğu söz konusu edilemez. Fakat 1848'de Cumhuriyet meselesini ön plâna koymayan bir alman Sosyal-Demokratı, tabiî bir fenomendir, buna hayret etmemek, onu kınamamak gerekir. Oysa, Cumhuriyet meselesini 1848'de karanlıkta bırakan alman Sosyal-Demokrat düpedüz devrime ihanet etmiş olurdu. Soyut hakikat yoktur. Hakikat daima somuttur.

Bir gün gelecek, otokrasiye karşı mücadele sona erecek ve Rusya için demokratik devrim dönemi geçmiş olacaktır. O andan itibaren, proletarya ile köylülük arasında «irade birliği»nden, demokratik diktatörlükten söz etmek gülünç olacaktır. Biz o zaman doğrudan doğruya proletaryanın sosyalist diktatörlüğünü gözönünde tutacağız ve bundan ayrıntılı bir şekilde bahsedeceğiz. Ama bugün öncü sınıfın partisi, demokratik devrimin Çarlığa karşı kesin zaferi uğruna var gücüyle hareket etmek durumundadır. Ve bu kesin zafer, proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünden başka bir şey değildir.

Not (35)

1 — *Vperiod* ile giriştiği polemikte İskra'nın, özellikle, Engels'in Turati'ye yazdığı ve İtalyan reformistlerinin (müstakbel) şefini, demokratik devrim ile sosyalist devrimi birbirine karıştırmaması konusunda uyaran bir mektubundan (36) söz ettiğini okurlara hatırlatalım. Engels, bu ülkenin 1894'deki siyasî durumu hakkında şöyle yazıyordu: İtalya'da yaklaşan devrim, sosyalist bir devrim değil, küçük burjuva nitelikte, demokratik bir devrim olacaktır. *İskra, Vperiod*'u, Engels'in ortaya attığı ilkeden saptığı için kınıyordu. Bu kınama bir esasa dayanmıyordu. Çünkü Vperiod (sayı 14), Marx'ın, 19. yüzyıl devrimlerinin temel üç [sosyal] kuvveti arasında mevcut fark hakkındaki teorisinin doğruluğunu, tamamen kabul ediyordu. Bu teoriye göre: eski rejimin, aristokrasinin, feodalizmin, servajın karşısına: 1) liberal büyük burjuvazi; 2) radikal küçük burjuvazi; 3) proletarya dikilmektedir. Birincisi, sadece meşruti bir monarşi için; ikincisi demokratik cumhuriyet için, üçüncüsü de sosyalist devrim için mücadele eder. Tam bir demokratik devrim için mücadeleyi, proletaryanın sosyalist devrim için giriştiği mücadele ile birbirine karıştıran sosyalist siyasî bir iflâsa sürüklenir. Marx'ın bu uyarısı tamamen doğrudur. Ama özellikle bu sebepten dolayıdır ki «devrimci komünler şiarı yanlıştır, çünkü tarihin kaydettiği komünler, özellikle, demokratik devrimle sosyalist devrimi birbirine karıştırmışlardır. Buna karşılık, proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü bizi böyle bir hataya düşmekten tamamen korumaktadır. Sadece demokratik bir devrim çerçevesi dışına *doğrudan doğruya* çıkamayan

bir devrimin burjuva karakterini tartışmasız kabul eden şiarımız, bu devrimi *ileriye doğru itmekte*; bu devrimle, proletarya için en elverişli şekilleri [boyutları] vermeye çalışmakta; bundan dolayı da, proletaryanın ilerde sosyalizm için girişeceği mücadelenin başarısını sağlama bağlama amacıyla demokratik devrimden azamî şekilde yararlanmaya bakmaktadır.

11. P.O.S.D.R.'NİN III. KONGRESİNİN VE «KONFERANS»IN BAZI KARARLARININ KISACA KARŞILAŞTIRILMASI

Geçici devrimci hükümet meselesi şu anda Sosyal-Demokrasi'nin taktik meselelerinin başında gelmektedir. Konferans'ın diğer kararları üzerinde uzun uzadıya durmak ne mümkündür ne de gereklidir. P.O.S.D.R.'nin, III. Kongresi'nin ve Konferans'ın kararlarının taktik yönelimi konusunda yukarda incelenmiş olan prensip ayrılığını doğrulayan birkaç noktaya kısaca değinmekle yetineceğiz.

Devrim arifesinde hükümetin taktiği karşısındaki tutumu ele alalım. III. Kongre'nin kararında bir kere daha buna çok geniş bir cevap bulacaksınız. Bu karar, bu özel anın çeşitli şartlarının ve meselelerinin tümünü gözönünde tutmaktadır: hükümetin [verdiği] tavizlerin ikiyüzlülüğünün yerilmesi, «halkı temsil etmenin gülünç şekillerinden» yararlanılması, işçi sınıfının en acil isteklerinin (herşeyden önce

sekiz saatlik işgününün) uygulanması ve nihayet Kara-Yüzler'e karşı direnme. Konferansın kararlarında, mesele birçok bölümlere dağılmış bulunmaktadır: «irticaın karanlık kuvvetlerine karşı direnme», ancak, diğer partilerin tutumu hakkındaki kararın sebebleri açıklanırken belirtilmiştir. Temsilî kurumlar için seçime katılma [konusu], Çarlığın burjuvaziyle «uzlaşmaları» [konusundan] ayrı olarak ele alınmıştır. 8 saatlik iş gününün devrimci yoldan gerçekleştirilmesi için çağrıda bulunmak yerine, «ekonomik mücadele» başlığıyle ileri sürülen iddialı bir karar, («işçi sınıfının Rusya'nın sosyal hayatında işgal ettiği merkezî yerden» bahseden tumturaklı ve anlamsız kelimelerden sonra) «sekiz saatlik işgününün kanunî yoldan gerçekleştirilmesi» için [ortaya atılmış] eski ajitasyon şiarını tekrarlayıp duruyor. Bugün için aşılmış bulunan bu şiarın yetersizliği ve geçici karakteri, ispat etmemizi gerektirmeyecek kadar apaçıktır.

Açık siyasî eylem meselesinde III. Kongre, faaliyetimizin yakın bir gelecekte kökten değişeceğini gözönünde tutuyor. Çarlığa karşı yeraltı eylemini ve partinin illegal örgütünün geliştirilmesini hiçbir şekilde ihmal edemeyiz: böyle bir şey, polisin oyununa gelmek olur ve ancak hükümetin işine yarar. Fakat, şimdiden, açık bir eylemi de düşünmeden edemeyiz. Bu eylemin uygun şekillerini ve bu amaçla da, daha az illegal özel bir örgütü gecikmeksizin hazırlaması gerekir. Legal ve yarı-legal derneklerden, yararlanılmalı ve bunlar, imkânlarını elverdiği ölçüde, Rusya'nın gelecekteki Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin dayanak noktaları haline getirilmelidir.

Konferans, bu konuda da meseleyi, doğru (tam)

hiçbir şiar formüle etmeksizin, dağıtıyor. Örgütlendirme komisyonu'na, legal yazarlardan yararlanılmasına göz kulak olmak gibi gülünç bir paye (yetki) verilmiştir. Düpedüz budalaca bir karar da, «işçi hareketini desteklemeye niyetli demokratik gazeteleri» bizim etkimiz altına almayı öneren karardır. Büyük çoğunluğu ile *Osvobojdenie* eğiliminde olan legal liberal gazetelerimizin hepsi de bu niyettedirler. *İskra*'nın yazı kurulu, niçin kendi öğüdüne kendisi uymakla işle başlamaz da, *Osvobojdenie*'yi Sosyal-Demokrasi'nin etkisine tâbi kılarak bize örnek olmaz. Legal derneklerden, bu dernekleri Parti'nin dayanak noktaları haline getirmek için yararlanmak şiarı yerine, önce, bize (Parti üyeterinin katılmak zorunda oldukları) tamamen «meslekî» örgütlerle ilgili öğütler verilmekte, sonra da, «henüz iyice tanımlanmamış» ve «devrimci işçi klüpleri de» denilen «devrimci işçi örgütlerini» yönetmemiz önerilmektedir. *Allah* bilir nasıl «klüplerdir» bunlar (asıl metinde Allah kelimesi aynen kullanılmıştır). Partinin üst organından gelen açık-seçik ve belirli direktifleri yerine, bize yazarların kaleme aldıkları fikir müsveddeleri sunuluyor. Parti'nin, bütün faaliyeti için tamamen farklı bir temelden [hareket etmeye] başladığını gösteren hiçbir genel tablomuz yok.

«Köylü meselesi» Parti kongresi ve konferansı tarafından tamamen farklı bir şekilde ele alınmıştır. Kongre, «köylü hareketi karşısındaki tutum» hakkında konferans da «köylüler arasında çalışma» hakkında bir karar hazırlamıştır. Birinci durumda, bu geniş demokratik ve devrimci hareketin, Çarlığa karşı milletin tümünün giriştiği mücadelenin menfaatleri ön plâna alınıyor. Diğerinde ise, sadece, hal-

kın belirli bir tabakası içinde «çalışmak» söz konusudur. Birinci durumda, ajitasyonun temel pratik şiarı formüle ediliyor; bütün demokratik dönüşümlerin uygulanması için devrimci köylü komitelerinin hemen örgütlendirilmesi. Diğerinde, Kurucu Meclis'ten, «komitelerin teşkilini» istemek söz konusudur. Niçin mutlaka bu Kurucu Meclis'i beklemek zorunda kalalım? Bu meclis, gerçekten kurucu bir meclis mi olacaktır? Devrimci köylü komiteleri önceden ve eşzamanlı olarak teşkil edilmezse, bu meclis daha mı sağlam (güçlü) olacaktır? Konferans bütün bu meseleleri gözden uzak tutmuş. Gerçekte, konferansın bütün kararları, çalışmalarının hepsinde rastladığımız şu görüşün (fikrin) damgasını taşımaktadır. Bu görüşe göre, biz burjuva devriminde, demokratik hareketin tümünü yönetmeye ve bu hareketin yönetimini bağımsız bir şekilde üstlenmeye kalkışmaksızın, sadece kendi özel çalışmamızı yapmalıyız. Nasıl ekonomistler, ekonomik mücadeleyi Sosyal-Demokrasi'nin, siyasî mücadeleyi liberallerin yapması eğiliminde idiyseler, tıpkı bunun gibi, yeni-*İskra*'cılar da burjuva devriminde bize daima daha mütevazi bir yer ayırmayı, bu devrimin fiilen gerçekleştirilmesini burjuvaziye bırakmayı düşünüyorlar.

Ve nihayet. diğer partilere karşı [izlenecek] tutum hakkındaki kararlar sessizce geçiştirilemez, P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi'nin kararı, burjuva kurtuluş hareketinin bütün dargörüşlülüğünü ve yetersizliğini ortaya koymanın ve kongreden kongreye, bu dar görüşlülüğün mümkün bütün tezahürlerini birbir sıralamak ve iyi burjuvalarla kötü burjuvalar arasında bir ayrım yapmak gibi safdilce bir iddiaya kalkışmamanın zarureti üzerinde durmaktadır. Sta-

rover'in işlediği hataya düşen konferans ise iyi burjuvalarla kötü burjuvalar arasındaki bu sınır çizgisini aramakta ayak diremekte ve o ünlü «turnusol kâğıdı» teorisini geliştirmektedir. Starover, çok mükemmel bir fikirden hareket ediyordu. Burjuvaziye en ağır şartları uygulamak. Ama unuttuğu bir şey vardı o da, tasvibe, desteklenmeye lâyık burjuva demokratları, buna lâyık olmayanlardan önceden ayırdetmeye kalkışmanın, bizi, olayların saf dışı etmekte gecikmeyeği ve proletaryanın sınıf bilincinde karışıklık yaratacak olan bir «formüle» götüreceği idi. Böylece, ağırlık noktası, mücadele içindeki gerçek birlikten (bütünlükten) demeçlere, vaadlere, şiarlara geçmektedir. Starover, genel, eşit, tek dereceli ve gizli oy'u bu temel şiarlardan biri sayıyordu: İki yıla kalmadan, «turnusol kâğıdı»nın işe yaramadığı anlaşıldı ve *Osvobojdenie* taraftarları, kendi paylarına, genel oy şiarına sarıldılar ama gene de Sosyal-Demokrasi'ye yaklaşmadılar, aksine, bu şiar onları işçileri yanıltmalarına ve sosyalizmden saptırmalarına yaradı.

Yeni-*İskra*'cılar şimdi «daha da ağır» şartlar ileri sürüyorlar; «halkın kendi kendine silâhlanmasına aktif olarak katılmak» dahil, «örgütlü proletaryanın tutarlı her eyleminin enerjik bir şekilde ve kesinlikle (?) desteklenmesini» Çarlığın düşmanlarından istiyorlar. Demek ki sınır hattı hissedilir derecede gerilere kaymış, ama *gene de* birdenbire işlemez *hale* gelmiştir. Meselâ, niçin Cumhuriyet şiarı yok? Sosyal-Demokratlar'ın, burjuva demokratlardan «monarşik ve kastlar rejiminin bütün temellerine karşı» kıyasıya bir «devrimci savaş» uğrunda herşeyi istedikleri halde, cumhuriyet uğruna mücadeleyi istememelerini nasıl açıklamalı?

Gönül eylendirmek için eleştirmediğimizin, Yeni-İskra'cıların hatasının hayatî bir anlam taşıdığının [en canlı] kanıtı «Rusya Kurtuluş Birliği'dir» (*Proletari*'nin 4. sayısına bakınız (36 a). Çarlığın bu düşmanları Yeni-*İskra*'nın ileri sürdüğü bütün «şartları» yerine getireceklerdir. Oysa biz, *Rusya Kurtuluş Derneği*'nin programında (ya da programsızlığında) *Osvobojdenie*'nin liberalizminin hüküm sürdüğünü, ve *Osvobojdenie* liberallerinin bu örgütü kolaylıkla peşlerinden sürükliyebileceklerini göstermiştik. Ama bununla beraber, Konferans, kararının sonunda «sosyal-demokrasinin, liberalizm ve demokrasi bayrağı altında birleştikleri halde proletaryanın devrimci mücadelesini fiilen desteklemeyi reddeden bütün siyasî partilere karşı, [yani] halkın iki yüzlü dostlarına karşı mücadele edeceğini belirtmektedir. Ve *Rusya Kurtuluş Birliği,* buna katılmayı reddetmek şöyle dursun, aksine hararetle desteklemektedir. Bu, liderlerinin, *Osvobojdenie*'ye taraftar olmalarına rağmen, «halkın iki yüzlü dostları» olmadıklarının kanıtı mıdır?

Görüyorsunuz ki, önceden «şartlar» kaleme almakla ve gülünç «istekler»de bulunmakla, Yeni-*İskra*'cılar kendilerini komik bir duruma sokmuşlardır. İleri sürdükleri şartlar ve istekler, canlı realiteyi kucaklamak (kavramak) söz konusu olunca hemen yetersiz hale gelmektedirler. Formüller peşinde koşmaları umutsuz çabadır, çünkü hiç bir formül, burjuva demokrasisinin ikiyüzlülüğünün, tutarsızlığının ve dar görüşlülüğünün bütün belirtilerini kapsıyamaz. Söz konusu olan şey, ne «turnusol kâğıdı», ne yazılı ve basılı isteklerdir, ne de ikiyüzlü olan ya da olmayan «halkın dostları» arasında önceden ayı-

rım yapmaktır. Söz konusu olan şey, mücadelede gerçek birliktir, bütün Sosyal-Demokratların burjuva demokrasinin attığı her «müteredditd» adımı boyuna eleştirmeleridir. «Demokratik dönüşümlerden yana olan bütün sosyal güçler arasında gerçek güçbirliğini» kurmak için gerekli olan şey, konferansın kaleme almak için boşuna bir çaba sarfettiği «maddeleri» sıralamak değil, gerçekten devrimci olan şiarları formüle etmeyi bilmektir. Bunun sağlanması için, proletaryanın hedeflerini monarşist burjuvazinin seviyesine düşüren şiarlar değil, devrimci ve cumhuriyetçi burjuvaziyi proletaryanın seviyesine yükselten şiarlar gerektir. Bunun için, silâhlı ayaklanma gibi acil bir görevden kaçınanlar gibi ahkâm kesmek değil, ayaklanmaya en enerjik şekilde katılmak gerektir.

12. BURJUVAZİ DEMOKRATİK DEVRİMDEN YÜZ ÇEVİRİRSE, DEMOKRATİK DEVRİM ETKİSİNİ YİTİRİR Mİ?

Yeni-İskra'cıların Kafkasya konferansında kabul edilen ve *İskra*'da yayımlanan kararlarının bir sureti elimize geçtiğinde yukardaki satırlar yazılmış bulunuyordu. Doğrusu bundan daha iyi bir belge bulacağımızı ummazdık.

İskra'nın yazarları yerinde bir belirtmeyle şöyle diyorlar: «Temel taktik meselesinde Kafkasya Konferansı, Rusya Konferansı'nın (yani Yeni-*İskra*'cıların) varmış olduğu karara *benzer* (gerçekten de!) bir karar almıştır. Sosyal Demokrasi'nin geçici devrimci hükümete karşı tutumu ile ilgili mesele, Kafkasyalı yoldaşlar, *Vperiod* grubu ve sözde Kongre'ye katılmış olan delegeler tarafından önerilen yeni metodun tamamen reddedilmesi şeklinde halledilmiştir. Konferans'ın, burjuva devriminde proletarya partisinin taktiği ile ilgili formülü tamamen yerinde bir formül olarak kabul edilmelidir.

Doğru söze ne denir? Hiç kimse, yeni-*İskra*'cıların temel hatasını bundan daha iyi bir şekilde formüle edemezdi. Bu formülün tamamını, önce parantezler içinde çiçekleri [incileri] belirterek, sonra da meyvaları devşirerek aktarıyoruz:

Yeni-İskra'cıların Kafkasya Konferansı'nın geçici hükümet konusundaki kararı şöyle:

«Görevimizin, proletaryanın Sosyal-Demokrat bilincini derinleştirmek için [elbette ki bunun için! Ama şunu eklemek gerekirdi: Martinov tarzında derinleştirmek için] devrim döneminden yararlanmak olduğunu [sadece bilinci derinleştirmek için mi?, Cumhuriyeti kurmak için değil mi? Ne kadar da derin bir devrim anlayışı] gözönünde tutan konferans, partinin, oluş halindeki burjuva devlet düzenini dilediği gibi eleştirme hürriyetini garanti eder [cumhuriyeti garanti etmek görevimiz değildir. İşimiz sadece eleştiri hürriyetini garanti etmektir.] Anarşist fikirler anarşist bir dili gerektiriyor: «burjuva-devlet düzeni (!)». Konferans geçici bir Sosyal-Demokrat hükümetin kurulmasına, ve böyle bir hükümete katılmaya karşı olduğunu bildirir. [Engels'in belirttiği ve İspanya devriminden on ay önce kabul edilmiş olan Bakuninci'lerin kararını hatırlayınız! *Proletari*'nin 3. sayısına bakınız (37)] ve Devlet rejimini (sistemini) mümkün olduğu kadar demokratlaştırmak amacıyla, geçici burjuva hükümet üzerinde dıştan [yukardan değil, aşağıdan] baskıda bulunmayı en rasyonel yol olarak kabul eder. Konferans, Sosyal-Demokratlar tarafından bir geçici hükümet kurulmasının, ya da onların böyle bir hükümete katılmalarının, bir yandan, Sosyal-Demokrat Parti'yi, hayal kırıklığına uğratacağı geniş proleter kitlelerden ko-

paracağı, çünkü Sosyal-Demokrasi, iktidarı ele geçirmiş olmasına rağmen, sosyalizm kurulmadığı sürece işçi sınıfının hayatî ihtiyaçlarını karşılayamayacağı [sanki Cumhuriyet hayatî bir ihtiyat değil. Yazarlar, burjuva devrimini inkâr ediyorlarmışçasına, sırf anarşist bir dil kulandıklarını farkedemiyecek kadar saftırlar]; öte yandan, *burjuva sınıflarını devrimden yüz çevirecekleri ve böylece devrimin etkisini [etki alanını] azaltacağı* görüşündedir.»

İşin püf noktası da bu ya! Anarşist fikirler (Batı'nın Bernstein'cılarında sık sık görüldüğü gibi) tam bir oportünizmle içiçe geçiyor. Düşünsenize bir kere! Geçici hükümete katılmayacaksınız, çünkü katıldınız mı burjuvazi devrimden yüz çevirecek böylece de devrimin etki alanı daralmış olacak. Ama burada, yeni-*İskra*'cı felsefenin en saf ve en mantıkî bir veçhesiyle karşılaşmıyor muyuz? Devrim burjuva [devrimi] olduğu için, burjuva yavanlığının önünde eğilelim ve onun yolundan çekilelim. Geçici hükümete katılmamız, burjuvazinin devrimden yüz çevirmesine yol açar düşüncesine kendimizi kısmen de olsa, bir an için bile olsa kaptırdık mı, devrimde üstünlüğü tamamen burjuva sınıflara tanımış olmaz mıyız? Burjuvazi devrimden yüz çevirmesin diye, proletaryayı ılımlı, uysal davranmaya zorlarsak, onu tamamen burjuvazinin vesayetine teslim etmiş oluruz (tabiî, eleştiri hürriyetimizi mahfuz tutarak). Proletaryanın en hayatî ihtiyaçlarını, özellikle, ekonomistler tarafından hiçbir zaman iyi anlaşılmamış olan siyasî ihtiyaçlarını, [aman] burjuvazi devrimden yüz çevirmesin diye iğdiş ediyoruz. Demokrasinin proletarya için gerekli sınırlar içinde uygulan-

ması uğruna, devrimci mücadele alanından, burjuvazi ile pazarlık alanına geçiyoruz. Burjuvazi razı olsun, devrimden yüz çevirmesin diye ilkelerimize ihanet ediyoruz, devrime ihanet ediyoruz.

Kafkasya'nın yeni-İskra'cıları, devrime ihanet taktiğinin yani proletaryayı, burjuva sınıfların zavallı bir kuyrukçusu haline getirme taktiğinin bütün özünü birkaç satırla ifade etmesini bilmişlerdir. Yukarda Yeni-Iskra'nın hatalarından çıkarmış olduğumuz eğilim şimdi açık-seçik, belirli bir ilke olarak gözlerimizin önünde serili durmaktadır: Monarşist burjuvazinin dümen suyunda gitmek(!). Cumhuriyetin ilânı, burjuvazinin devrimden yüz çevirmesine sebep olacak diye (bunun örneğini Struve'nin şahsında şimdiden görmekteyiz) kahrolsun cumhuriyet uğruna mücadele diyoruz. Proletaryanın enerjik bir şekilde, bütün kapsamıyla dile getirdiği tüm demokratik talepler, yeryüzünün her yerinde burjuvazinin devrimden yüz çevirmesine yol açacağı için, işçi yoldaşlar, dileklerinizden başlarınızı çıkarmayınız, sadece dışarda kalarak hareket ediniz, «burjuva-devlet sisteminin» araç ve gereçlerinden devrim için yararlanmayı aklınızdan çıkarın ve «eleştiri hürriyetinizi» koruyunuz.

«Burjuva devrimi» kavramını anlayış tarzında bile temel hata burada açıkça görülmektedir. Martinov'un ve Yeni-*İskra*'nın «burjuva devrimi» kavramını anlayış tarzı proletaryanın davasını doğrudan doğruya burjuvazinin ellerine teslim etmeye [kadar] götürmektedir.

Kim eski ekonomizmi unuttuysa, kim bunu incelemediyse ya da hatırlamıyorsa, bugün ortalığı saran küf kokusunu hissetmekte güçlük çekiyordur.

Bernstein (38) vari *Credo*'yu (ilke'yi) hatırlayınız. *Credo*'nun yazarları, «salt proleter» görüş ve programlardan şu sonucu çıkarıyorlardı: ekonomizm, hakiki işçi eylemi, politika esnaflığının her türlüsünü eleştirme hürriyeti, Sosyal-Demokrat çalışmanın gerçek bir şekilde değerlendirilmesi biz Sosyal-Demokratların, siyaset ise liberallerin işidir. Tanrı bizi «devrimciliğe» saplanmaktan korusun. Böyle bir şeye kalkışırsak. burjuvazi devrimden yüz çevirir. *Credo*'yu ya da *Raboçaya Myst*'in (39) 9. sayısının ilâvesini (eylül 1899) baştan sona kim okusa akıl yürütmenin bu türlüsünü sonuna kadar izleyebilir.

Aynı şeyle (düşünce tarzıyla) gene karşılaşıyoruz, ama daha geniş ölçüde, ve bu sefer ne yazık ki, ortodoks filistinizmin (oportunizmin) teorisyenleri tarafından önceden pisletilmiş ve gülünç hale sokulmuş «büyük rus devrimi»ni değerlendirme için uygulanmış. Eleştiri hürriyeti, bilincin derinleştirilmesi, dıştan eylem biz liberallere vergi! Dilediğince eylemde bulunmak hürriyeti, devrimci (yani liberal) yöneticilik, ve «reformları» tepeden inme gerçekleştirme hürriyeti burjuva sınıflara vergi.

Marksizmi böylesine yavanlaştıranlar, Marx'ın şu sözleri üzerinde: eleştiri silâhının yerini silâhlı eleştirinin almasının zarureti (40) üzerinde hiçbir zaman düşünmemişlerdir. Marx'ın adına sığınıyorlar ama, gerçekten mutlakiyeti serbestçe eleştiren, demokratik bilinci derinleştiren fakat devrimin, eylem demek olduğunu, üstelik hem aşağıdan hem de yukardan [girişilen] eylem demek olduğunu anlamıyan Frankfurtlu burjuva gevezelerinin zihniyetiyle taktik kararlar kaleme alıyorlar. Marksizmi, safsata derekesine düşürerek, en kararlı, en enerjik devrimci

sınıfın: devrimci öncü sınıfın ideolojisini, güç devrimci demokratik görevlerden kaçınan ve bu görevleri yerine getirme işini bay Struve'lere bırakan en az gelişmiş unsurlarının ideolojisi haline getiriyorlar.

Sosyal-Demokrasi, devrimci hükümete katılırsa, burjuva sınıflar devrimden yüz çevirirler ve onun [etki alanını] daraltırlarmış!

Rus işçileri, duyuyor musunuz? Eğer devrim, Çarlığı yenmek değil, onunla uzlaşmak isteyen Struve'ler tarafından yapılırsa —tabiî, Sosyal-Demokratlar Struveleri ürkütmedikleri takdirde— o zaman devrimin etki alanı genişlemiş olacak. Bu devrimin yukarda kısaca değinilen mümkün iki çözümünden birincisi gerçekleşirse, yani monarşist burjuvazi Çipov'vari bir «anayasa» üzerinde otokrasiyle anlaşmaya varırsa, devrimin etki alanı (kapsamı) daha geniş tutulmuş olacak.

Partinin tümünün yönetimiyle ilgili kararları «yerinde kararları» onaylayan Sosyal-Demokratlar, marksizmde canlı olan her şeyi yokeden bu safsatadan dolayı o kadar körleşmişlerdir ki, başka yerde söyledikleri çok doğru şeyleri, bu kararların nasıl lâfebeliğine dönüştürdüğünü farkedememektedirler. İskra'nın herhangi bir makalesini, hatta, ünlü Martinov'umuzun o ünlü broşürünü okuduğumuzda *halk* ayaklanmasından, devrimi sonuna kadar götürmenin zaruretinden, tutarsız burjuvaziye karşı girişilen mücadelede *geniş halk tabakalarına* dayanmanın zaruretinden söz edildiğini göreceksiniz. Ama, burjuvazi yüz çevirdiği takdirde, «devrimin etki alanının daralacağı» görüşünü kabul ettiğiniz ya da desteklediğiniz andan itibaren bütün bu güzel sözler

bir lâf salatası haline gelir. Şu iki şeyden birini seçmek durumundayız baylar: ya, tutarsız burjuvaziye rağmen, devrimi bütün halkla birlikte gerçekleştirmeye ve Çarlığa karşı kesin bir zafer kazanmaya çalışacağız, ya da bu «rağmen»i kabul etmiyoruz, burjuvazinin devrimden yüz çevirmesinden korkuyoruz ve bundan dolayı, proletaryayı ve halkı, tutarsız, bencil ve korkak bir burjuvaziye satıyoruz [diyeceğiz].

Söylemediğim şeyleri söyletmeyin bana. Bile bile ihanet etmekle suçlanıyoruz diye bağırmayınız. Hayır, her zaman, farkında olmadan çirkef çukuruna kaymışsınızdır ve şimdi de, «marksizmi derinleştirmeye» [çalıştıkları] yokuştan aşağı, cansız ve ruhsuz karşı-devrimci «düşüncelere doğru» karşı konulmaz bir şekilde ve bir daha geriye dönmemecesine kaymış olan eski ekonomistler gibi bu çirkef çukuruna dalıyorsunuz.

«Devrimin kapsamı» [etki alanı] hangi gerçek sosyal güçlere bağlıdır? Bunu hiç düşündünüz mü beyler? Şimdi, bizim için çok elverişli bir hale gelmiş olan milletlerarası kombinezonları, ve dış politika güçlerini bir yana bırakalım da, Rusya'nın iç güçlerini büyük bir dikkatle inceleyelim. Bu iç-sosyal kuvvetleri inceleyiniz. Devrime, otokrasi, saray, polis, devlet memurları, ordu ve bir avuç aristokrat karşı çıkmaktadır. Halkın nefreti ne kadar derin olursa, orduya o kadar az güvenilir, ve devlet memurlarındaki tereddüt daha da artar. Şimdi, burjuvazi, aslında, ordudan yanadır: hürriyet konusunda nutuk atmakta ve gitgide, halk adına hatta devrim (40 a) adına konuşmaktadır. Ama biz marksistler, teorinin ve liberallerimizin yani hem Zemstvo'ları-

mızın hem de *Osvojdenie* taraftarlarının faaliyetlerini hergün her an gözlemlemenin bize öğrettiklerinden biliyoruz ki burjuvazi, devrim için tutarsız, bencil ve korkak hareket etmektedir. Burjuvazi yığını, aşağılık ve bencil çıkarlarını tatmin eder etmez, tutarlı demokratizmden yüz çevirir çevirmez (zaten *şimdiden yüz çevirmektedir)* devrime karşı, halka karşı irticaın, otokrasinin yanında yer alacaktır. *Geriye* «halk» kalıyor, yani proletarya ve köylülük kalıyor; ancak proletarya sonuna kadar kararlı bir şekilde gidebilir, çünkü gerçekten de demokratik devrimin ötesine kadar gidecek olan odur. Bunun içindir ki, burjuvazinin muhtemel ihanetini hesaba katmak ve tutumunu buna göre ayarlamak yolundaki ahmakça ve kendisine lâyık olmayan öğütleri şiddetle reddeden proletarya, cumhuriyet uğruna savaşta en önde yer almaktadır. Köylülük, küçük-burjuva unsurlarının yanısıra, yarı-proleter unsurları ihtiva etmektedir. Bu da onu istikrarsız kılmakta ve bundan dolayı proletaryanın tamamen belirli bir sınıf partisi içinde toplanmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Fakat köylülüğün istikrarsızlığı, burjuvazinin istikrarsızlığından tamamen farklıdır, çünkü, bugünkü durumda köylülük özel mülkiyetin mutlaka muhafaza edilmesinden çok, bu mülkiyetin temel unsurlarından biri olan büyük toprak mülkiyetlerine el konulmasından (kamulaştırılmasından) yanadır. Bu bakımdan, köylülük, sosyalist olmaksızın ve küçük-burjuvalığını devam ettirerek, demokratik devrimin en kararlı, en köklü taraftarlarından biri olabilir. Ve kendisini eğiten devrimci olayların seyri, burjuvazinin ihaneti ve proletaryanın yenilgisiyle çok kısa zamanda kesintiye uğramadığı takdirde,

kaçınılmaz olarak devrimin en kararlı taraftarlarından biri haline de gelecektir. Ancak bu şartladır ki, köylülük devrimin ve Cumhuriyetin mutlak bir savunucusu olacaktır, çünkü ancak tamamen muzaffer bir devrim tarım reformları alanında *herşeyi* ona verebilecektir, yani «sosyalist devrimcilerin zannettikleri gibi, kapitalizmin ortadan kaldırılması için değil, yarı-toprak köleliğinin zilletinden, köleliğin karanlıklarından kurtulmak için, hayat şartlarını, emtia ekonomisi çerçevesi içinde mümkün olduğu kadar düzeltmek için hayal ettiği ve kendisine gerçekten gerekli *her şeyi* köylülüğe verebilecektir.

Dahası var. Köylülüğü devrime bağlayan şey, sadece köklü bir tarım reformu değil, genel hayatî menfaatlerinin de tümüdür. Proletaryaya karşı mücadelede bile köylülüğün demokrasiye ihtiyacı vardır. Çünkü ancak demokratik rejim onun *menfaatlerini* tam olarak dile getirebilir ve büyük bir çoğunluğu teşkil eder, ona üstünlük sağlayabilir. Köylülük kendini ne kadar eğitirse (ki Japon savaşından bu yana, eğitimi, okulda öğrenilenlerle ölçmeye kalkışanların çoğunun farkına varmadığı bir hızla kendini eğitmektedir), tam bir demokratik devrim uğruna mücadelede o kadar tutarlı, o kadar kararlı olacaktır. Çünkü köylülük, burjuvazi gibi, halkın hâkimiyetinden korkmaz, aksine kendi çıkarını halkın hâkimiyetinde görür. Safdil monarşizminden kendini kurtardığı anda demokratik cumhuriyet onun ideali olacaktır, çünkü işbilir, aracı burjuvazinin bilinçli monarşizmi (yüce Meclisi ile, v.s. ile birlikte), köylülüğe gene aynı köleliği, aynı yoksunluğu, aynı cahilliği, ve avrupaî bir anayasa verniği ile cilâlanmış aynı baskıyı vaadetmektedir.

İşte bunun içindir ki, sınıf olarak ele aldığımızda burjuvazi, mahiyeti gereği, monarşist liberal partinin kanadı altına sığınmaktadır, oysa, köylülük devrimci ve cumhuriyetçi partinin yönetimi altına girmektedir. Bundan dolayıdır ki burjuvazi, demokratik devrimi sonuna kadar götüremez, oysa köylülük, buna muktedirdir ve ona, bu işte, var gücümüzle yardım etmeliyiz.

Bana şöyle itiraz edilecektir: bunu uzun uzadıya ispatlamaya kalkışmanın ne gereği var? İşin elifbası'dır bu, ve her Sosyal-Demokrat bunu bal gibi anlar. Hayır, burjuvazi yüz çevirirse, devrimin kapsamının daralacağından dem vuranlar bunu anlamıyorlar. Böyleleri, tarım programımızdan ezberlenmiş cümleleri ne anlama geldiğini bilmeksizin tekrarlıyorlar. Çünkü aksi halde, bütün bir marksist dünya görüşünün ve programımızın zarurî sonucu olarak ortaya atılan görüşten korkmazlar, yani proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü görüşünden çekinmezler; ve büyük Rus devriminin etki alanını, burjuvazinin katılacağı bir hareket alanı ile sınırlandırmaya kalkışmazlardı. Bu adamların anti-marksist ve karşı-devrimci somut kararları, onların soyut marksist ve devrimci cümlelerini gölgelemektedir.

Muzaffer Rus devriminde köylülüğün rolünü gerçekten anlayan bir kimse burjuvazi yüz çevirdiği takdirde, devrimin etki alanının daralacağını asla söyleyemez. Çünkü, ancak burjuvazi devrimden yüz çevirince ve köylülük, devrimde proletaryanın yanında aktif olarak yer alıncadır ki, rus devriminin hakiki atılımı gerçekten başlamış olacak ve devrim, burjuva demokratik bir hareket çerçevesi içinde

mümkün en geniş kapsamına gerçekten kavuşmuş olacaktır. Tutarlı bir şekilde sonuna kadar gidebilmek için, demokratik devrimimiz, burjuvazinin kaçınılmaz tutarsızığını felce uğratabilecek (onu «devrimden yüz çevirmeye» yani *İskra*'nın Kafkasyalı taraftarlarının kendi anlayışsızlıkları yüzünden korktukları şeyi yapabilecek) kuvvetlere dayanmalıdır.

Proletarya, otokrasinin direncini zor kullanarak kırmak ve burjuvazinin istikrarsızlığını (tutarsızlığını) felce uğratmak için köylü kitlesini kendi safına alarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, burjuvazinin direncini zor kullanarak kırmak, köylülüğün ve küçük burjuvazinin istikrarsızlığını (tutarsızlığını) felce uğratmak için, nüfusun yarı-proleter unsurları kitlesini kendi safına alarak sosyalist devrimi sonuna kadar götürmeldir. Proletaryanın görevleri, hatta yeni-*İskra*'cıların, devrimin kapsamı ile ilgili bütün kanıtlarında ve bütün kararlarında kuşa çevirdikleri görevleri [de] işte bunlardır.

«Devrimin kapsamı» incelenirken çoğu zaman gözden kaçırılan bir şarta (duruma) değinmeyi unutmaktan kaçınalım. Yani burada meselenin güçlüğünü değil, meselenin kimin yönetiminde halledileceğinin araştırılıp bulunmasının söz konusu olduğunu unutmaktan kaçınalım. Devrimi güçlü ve yenilmez kılmanın kolay ya da zor olup olmadığını bilmek değil, bu sonuca ulaşmak için ne şekilde hareket edilmesi gerektiğini bilmek söz konusudur. Anlaşmazlık, özellikle faaliyetlerimizin temel karakteri, ve bu faaliyetlerin yönetimi konusundadır. Bu nokta üzerinde [özellikle] duruyoruz, çünkü dikkatsiz ya da kötü niyetli kişiler, iki farklı meseleyi çoğu zaman

birbirine karıştırıyorlar: tutulacak yol hangisidir, yani iki ayrı yoldan hangisi seçilmelidir meselesi ve seçilen yoldan yüründüğü [takdirde] hedefe [erişmenin] kolay olup olmadığı, ya da hedefin yakın olup olmadığı meselesidir.

Yukardaki açıklamamızda bu son meseleye hiç değinmedik, çünkü bu mesele parti içinde anlaşmazlıklara, görüş ayrılıklarına yol açmadı. Ama hiç şüphe yok ki, bu meselenin kendisi son derece önemlidir ve bütün Sosyal-Demokratların bu mesele üzerine büyük bir dikkatle eğilmeleri gerekmektedir. Sadece işçi sınıfı kitlelerini değil, onunla birlikte, köylü kitlelerini de harekete geçirmenin ne kadar güç olduğunu unutmak affedilmez bir iyimserlik olur. Demokratik devrimi sonuna kadar götürmek için sarfedilen çabaları çoğu zaman başarısızlığa uğratan da bu güçlüklerdir. Bu güçlükler, esas itibariyle, tutarsız ve haris burjuvazinin zaferine, onun halka karşı mücadelede monarşinin desteğini sağlamasına ve liberalizmin yani *Osvobojdenie* akımının «masumiyetini kurtarmasına» yol açmıştır. Fakat, güçlük, imkânsızlık demek değildir. Önemli olan, doğru yolu seçtiğinden emin olmaktır. Bu kesinlik, mucizeler yaratabilecek devrimci enerji ve coşkunluğu yüz misli artırır.

Kafkasyalı Yeni-*İskra*'cıların kararı ile Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresi'nin kararını kıyaslamak, günümüz Sosyal-Demokratları arasında izlenecek yol meselesi üzerindeki anlaşmazlığın [ne kadar] derin olduğunu hemen gösterir. Kongre kararında şöyle deniyor: burjuvazi tutarsızdır, devrimin sağladığı başarıları elimizden koparıp almanın yollarını araştıracaktır. Bunu için, işçi yol-

daşlar, mücadeleye enerjik bir şekilde hazırlanın; silâhlanın, köylülüğü saflarınıza katın. Devrimci başarılarımızı haris burjuvaya, savaşmadan, teslim etmeyeceğiz. Kafkasyalı Yeni-*İskra*'cıların kararı ise şöyle diyor: Burjuvazi tutarsızdır, devrimden yüz çevirebilir. Bunun için, işçi yoldaşlar, geçici hükümete lütfen katılmayın, çünkü o zaman burjuvazi devrimden gerçekten yüz çevirecek ve bundan dolayı devrimin etki alanı (kapsamı) daralacaktır.

Bir yandan; tutarsız burjuvazinin karşı koymasına ya da pasif tutumuna rağmen, devrimi sonuna kadar götürünüz deniyor.

Öte yandan; devrimi sonuna kadar götürmeyi düşünmeyiniz; çünkü o zaman, tutarsız burjuvazi, devrimden hemen yüz çevirecektir deniyor.

Birbirine taban taban zıt iki yol karşısında bulunmuyor muyuz? Bu iki taktikten birinin diğeri ile çeliştiği, birinci taktiğin devrimci Sosyal-Demokrasi'nin biricik doğru taktiği olduğu, ikinci taktiğin ise, aslında, halis bir *Osvobojdenie* taktiği olduğu açıkça görülmüyor mu?

13. SONUÇ. YENMEYİ GÖZE ALABİLECEK MİYİZ ?

Rus Sosyal-Demokrasisinin durumu hakkında yalınkat bir bilgisi olanlar yada ekonomizm döneminden beri parti içinde [verdiğimiz] mücadelenin tarihini iyice bilmeden Sosyal-Demokrasi hakkında dışardan hüküm verenler çoğu zaman - özellikle, III. Kongre'den bu yana şimdi tamamen su yüzüne çıkmış olan taktik ayrılıklar karşısında - her Sosyal-Demokrat harekette bulunan tabii, kaçınılmaz ve birbiriyle bağdaşabilir iki eğilim üzerinde durmakla yetiniyorlar. Bu eğilimlerden birinin, alelade, mutad günlük faaliyetinin önemine, propaganda ve ajitasyonu geliştirmek, hareketi hazırlamak, derinleştirmek zaruretine işaret ettiği; diğerinin ise, mücadelenin hedefleri üzerinde, hareketin genel siyasî hedefleri ile devrimci hedefleri üzerinde durduğu; silâhlı ayaklanmanın zaruret haline geldiğini ilân et-

tiği, devrimci demokratik diktatörlük ve geçici devrimci hükümet şiarlarını formüle ettiği söylenmekte; her iki yönde de aşırılıklara kaçılmaması gerektiği, her iki durumda da (aslında dünyanın her yerinde) aşırılıkların zararlı olduğu belirtilmektedir.

Bununla beraber, hiç şüphe yok ki, sağduyunun (ve de «siyasî» duyunun, ileri sürülen bu tür kanıtlarda görülen bayat hakikatlerinin altında çoğu zaman, Parti'nin en önemli, en acil ihtiyaçlarının anlaşılmadığı gerçeği saklıdır. Rus Sosyal-Demokratlarının bugünkü taktik ayrılıklarını ele alınız. Açıkça görülmektedir ki, Yeni-*Iskra*'nın taktik ile ilgili kanıtlarında yaptığı gibi, özellikle günlük, mutad faaliyetin önemine işaret etmenin hiçbir tehlikesi olamaz ve taktik şiarlar konusunda hiçbir görüş ayrılığına yol açmaması gerekir. Ama bu görüş ayrılığını ortaya koymak için Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresi'nin kararları ile Konferans'ın kararlarını kıyaslamak yeter.

O halde, söz konusu olan nedir? Söz konusu olan şey, hareket içinde iki akımın bulunduğunu ve her türlü aşırılığın tehlikeli olacağını genel ve soyut terimlerle belirtmenin yetersizliğidir. Şu anda, bu hareketin zararlı yanı nedir ve parti için bugün gerçek siyasî tehlike neden ibarettir, bunu somut bir şekilde bilmek gerekir. İkincisi, taktik şiarların ya da taktik şiarların olmayışının gerçek siyasî kuvvetlerden hangisinin ekmeğine yağ çaldığını bilmek gerekir. Yeni-*Iskra*'cıları dinlerseniz şu sonuca varırsınız: Sosyal-Demokrat Parti propaganda ve ajitasyonu, ekonomik mücadeleyi, ve burjuva demokrasisini eleştirmeyi bir yana bırakmak, aşırı bir askerî hazırlığa, silâhlı saldırılara, iktidarı ele geçirmeye

kalkışmak tehlikesiyle karşı karşıyadır. Oysa, gerçekte, Parti bambaşka yönden [gelen] bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Hareketin durumunu yakından bilen, dikkatle ve aklını kullanarak gözlemleyen bir kimse, Yeni-*Iskra*'nın korkularının gülünçlüğünü hemen farkediverir. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, bütün faaliyetine sağlam ve değişmez bir yön (veçhe) vermiştir: Propaganda ve ajitasyon için var gücüyle çalışmak, toplantılar, kitle gösterileri düzenlemek, beyannameler, broşürler dağıtmak, ekonomik mücadeleyi, ve bu mücadele ile ilgili şiarları desteklemek. Partinin tek bir komitesi yoktur ki, tek bir semt komitesi, tek bir militan grup, tek bir fabrika grubu yoktur ki dikkatinin, gücünün ve vaktinin yüzde doksan dokuzunu, aşağı yukarı 1895 den beri yerine getirilen bu fonksiyonların gerçekleştirilmesi için sarfetmemiş olsun. Bunu, ancak, hareketi tamamen yabancı kalmış olanlar bilmeyebilirler. Yeni-*Iskra*'cıların bu kadar ciddi bir edayla söyledikleri tekerlemeleri ancak safdil ya da hiçbir şeyden habersiz insanlar önemseyebilirler.

Hakikat odur ki, bizde, ayaklanmanın görevleriyle, genel siyasî şiarlarla, halk devriminin tümünün yönetimi meseleleriyle aşırı derecede uğraşmak şöyle dursun, özellikle bu bakımdan *geç* [bile] kalınmaktadır. Gözle görülen bir hakikattir bu ve bizim en zayıf yanımızdır, ve - yer yer soysuzlaşan - hareketin, gerçek devrimci bir hareketten sözde devrimci harekete dönüşerek soysuzlaşmak tehlikesi de buradadır. Parti çalışmalarını gerçekleştiren yüzlerce örgüt, çevre ve grup arasında, Yeni-*Iskra*'cı bilgelerin, yeni hakikatler keşfetmiş insanların edasıyla bize bahsettikleri günlük faaliyeti, kurulu-

şundan beri devam ettirmeyen bir tek kuruluş bile yoktur.

Buna karşılık, silâhlı ayaklanmanın gerektirdiği görevlerin bilincine vararak, bu görevleri yerine getiren ve Çarlığa karşı girişilen halk devrimini bütünüyle yönetmenin ve bu amaçla, falan ilerici şiarları değil de, filan ilerici şiarları formüle etmenin zaruretini kavramış grup ve çevreler parmakla sayılacak kadar azdır.

Bizi bekleyen ilerici görevlerimizi, asıl devrimci görevlerimizi yerine getirmede inanılmayacak kadar gecikmiş durumdayız; henüz birçok durumda bu görevlerin bilincine varmış değiliz. Devrimci burjuva demokrasisinin, bizim bu alandaki gecikmemizden yararlanarak yer yer güçlenmesine imkân verdik. Ama olaylara ve güncel zaruretlere sırt çevirmiş olan Yeni-*Iskra*'nın yazarları, eski görevlerinizi unutmayınız! Yeni görevlerin peşinden sürüklenmeyiniz diye tekrarlayıp duruyorlar. Konferans'ın aldığı bütün temel kararların değişmez nakaratı budur; oysa, Kongre'nin kararlarında daima şunları okuyorsunuz: eski görevlerimizin bilincine vararak (fakat, özellikle eski oldukları, yazılarımızda, kararlarımızda incelendikleri, tecrübelerimizin süzgecinden geçtikleri için tekrarlamakla yetinmeksizin) yeni bir görev üstleniyoruz, bütün dikkatimizi bu görev üzerinde topluyoruz, yeni bir şiar formüle ediyoruz, gerçekten devrimci olan Sosyal-Demokratlardan bu şiarı hemen uygulamaya geçmelerini istiyoruz.

Sosyal-Demokrasi'nin taktiği [konusunda] iki akım meselesinin içyüzü aslında budur.Devrimci dönem, ancak körlerin göremediği yeni görevler ge-

tirmiştir. Ve bu yeni görevleri kesinlikle kabul eden, bunları gündeme koyan bazı Sosyal-Demokratlar, silâhlı ayaklanma kaçınılmazdır, buna vakit geçirmeden, enerjik bir şekilde hazırlanın, bunun kesin zafer için gerekli olduğunu unutmayın, Cumhuriyet, geçici hükümet ve proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü şiarlarını formüle edin diyorlar. Diğer Sosyal-Demokratlar ise, şiarlar ortaya atacaklarına, geriliyorlar, yerlerinde sayıyorlar, önsözler kaleme alıyorlar; yeni görevleri belirtmek ve onaylamak yerine eski hedefleri bıkıp usanmadan tekrarlayıp duruyorlar, kesin bir zaferin şartlarını saptamasını bilmeksizin, topyekün bir zafer kazanmak arzusunu dile getirecek biricik şiarları ortaya atmaksızın yeni hedeflerden kaçınmaya çalışıyorlar.

Bu kuyrukçuluğun siyasî sonucu gözle görülebilmektedir. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin devrimci burjuva demokrasisine yaklaşması masalı, hiçbir siyasî olgunun, «bolşevîklerin» yetkili hiçbir kararının, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresi'nin hiçbir eyleminin doğrulamadığı bir masal olarak kalmaktadır. Oysa, *Osvobojdenie* tarafından temsil edilen oportünist ve monarşist burjuvazi, yeni-*Iskra*'nın «ilkeci» eğilimlerini uzun bir zamandan beri için için kutlamakta, ve yeni-Iskra'nın bütün şiarcıklarına, onların «konsiprasyon» ve «ayaklanma» aleyhindeki, devrimin «teknik yanının» abartılması aleyhindeki, silâhlı ayaklanma şiarının dosdoğru formüle edilmesi aleyhindeki, aşırı taleplerin «devrimciliği» aleyhindeki bütün fikirlerine [dört elle sarılarak] şimdi bunları düpedüz kendi değirmenini döndüren su diye kullanmakta-

dır. «Menşevik» Sosyal-Demokratların Kafkasya Konferansı tarafından kabul edilen ve yeni-*Iskra*'nın yazı kurulunca da onaylanan karar bütün bu politikanın dökümünü apaçık ortaya koymaktadır. Burjuvazi devrimden yüz çevirmediği takdirde proletarya devrimci demokratik diktatörlüğe katılmalıdır, Apaçık işte. Proletaryanın, monarşist burjuvazinin kanadı altına girmesi böylece tescil edilmiş oluyor. Yeni-Iskra'nın kuyrukculuk *politikasının kapsamı*, bütün bir eğilim tarafından bilinçli bir şekilde onaylanan bir kararla, böylece ispatlanmış oluyor.

Bu olgular (gerçekler) üzerinde düşünen bir kimse, Sosyal-Demokrat hareket içindeki iki akımın, iki eğilimin hakiki anlamını kavrayacaktır. Bu eğilimleri geniş ölçüde incelemek için Bernstein'cılığa bakınız. Bernstein'cılar da, proletaryanın hakiki ihtiyaçlarını, proletaryayı güçlendirmenin, çalışmayı derinleştirmenin, yeni toplumun unsurlarını hazırlamanın, propaganda ve ajitasyonun zaruretini sadece kendilerinin anladıklarını iddia ediyorlar. «Nihaî amacı» olmayan hareketi, sadece savunma taktiğini, «aman burjuvazi devrimden yüz çevirmesin» korkusunu dile getiren taktiği öneren Bernstein, gerçeğin açıkça kabul edilmşini istiyoruz diyor. Bernstein'cılar da, devrimci Sosyal-Demokratların «jakobenciliği» karşısında, «işçi insiyatifini» anlamayan yazarlar karşısında feryadı basıyorlar. Gerçekte, herkesin bildiği gibi, devrimci Sosyal-Demokratlar günlük ayrıntıyı, kuvvetlerin hazırlanmasını ihmal etmeyi hiçbir zaman düşünmediler. İstedikleri tek şey, nihaî amacın tamamen bilincine varılması, devrimci görevlerin kesin bir şekilde belirlenmesiy-

di. Yarı-proleter ve yarı küçük-burjuva tabakaları, «yeter ki burjuvazi devrimden yüz çevirmesin» türünden oportünist görüşler seviyesine düşürmeyi değil, proletaryanın devrimci seviyesine yükseltmeyi istiyorlardı. Yenmeyi göze alabilecek miyiz? *(dürfen wir siegen?)* sorusu, Parti'nin oportünist aydın kanadı ile devrimci kanadı arasındaki görüş ayrılığını belki de daha belirgin bir şekilde dile getiriyordu. İlk bakışta garip gibi görünen bu soru sorulmuştur ve sorulması da gerekirdi, çünkü oportünistler zaferden korkuyorlardı, proletaryayı yıldırarak zaferden yüz çevirmesini sağlamaya çalışıyorlardı. Zaferin meşum sonuçlarını önceden ilân ediyorlar, zaferi dile getiren şiarları alaya alıyorlardı.

Oportünist aydın eğilimi ile proletaryanın devrimci eğilimi şeklinde beliren aynı köklü bölünme bizde de var, ancak şu temel farkla ki bizde söz konusu olan şey, sosyalist bir devrim değil, demokratik bir devrimdir.

İlk bakışta saçma gibi görünen «yenmeyi göze alabilecek miyiz» sorusu bizde de sorulmuştur. İyi hazırlanmamız ve iyi sonuçlandırmamız gereken bir ayaklanmanın meşum sonuçlarını önceden haber veren Martinov da *İki Diktatörlük* adlı eserinde aynı soruyu sormuştur. Bu soru, Millerand'ın bir oportünist burjuva hükümetine katılmasını, Varlain'in (41) devrimci küçük burjuva hükümete katılmasıyla bir tutma gayretkeşliğini göstermekte kusur etmeyen yeni-*Iskra*'nın geçici devrimci hükümet konusundaki bütün yazılarında ortaya atılmıştır. Bu soru, «yeter ki burjuvazi devrimden yüz çevirmesin» kararıyla tesçil edilmiştir. Şimdi de mesela, Kautsky, geçici devrimci hükümet konusundaki tar-

tışmalarımız, öldürülmemiş ayının postunu paylaşmaya benziyor diye alay ediyor ama, bu alay, aydın ve devrimci Sosyal-Demokratlarımızın bile, kulaktan dolma bildikleri şeylerden bahsettikleri zaman nasıl bir yanlış tutum içinde bulunduklarını gösterir sadece. Alman Sosyal-Demokratlar, henüz ayıyı öldürecek (yani sosyalist devrimi yapacak) duruma gelmemiştir ama ayıyı öldürmeyi göze alıp alamıyacağımız konusundaki tartışma hem siyasî hem de pratik ilke[ler] bakımından çok büyük bir önem taşımaktadır. Rus Sosyal-Demokratları da henüz ayıyı öldürecek (yani demokratik devrimi yapacak) durumda değildirler. Fakat ayıyı öldürmeyi göze alıp almayacakları sorusunun Rusya'nın bütün bir geleceği için, rus Sosyal-Demokrasisi'nin geleceği için çok büyük bir önemi vardır. Ve yenmeyi göze alacağımıza inanmadıkça, bir ordunun kurulması hem de bu ordunun başarılı bir şekilde kurulup yönetilmesi söz konusu olamaz.

Eski «ekonomistlerimiz»[in haline] bakınız. Onlar da muarızlarının yeraltı eyleminde bulunduklarını, aşırı devrimci olduklarını *(Robotçeya Dielo)*'ya özellikle 10. sayısına, ve II. Kongre'de program tartışmaları sırasında Martynov'un konuşmasına bakınız), politikaya atılmakla kitlelerden uzaklaştıklarını, işçi sınıfı hareketinin temelini unuttuklarını, «işçilerin insiyatifini» hesaba katmadıklarını bas bas bağırıyorlardı. Oysa aslında, «işçilerin insiyatifi»nin taraftarlığını yapanlar proletaryanın görevleri [konusundaki] dar ve oportünist görüşlerini işçilere empoze eden oportünist aydınlardı. Gerçekte, ekonomizmin hasımları - eski Iskra örneği bunun bir kanıtıdır Sosyal-Demokrasi'nin faaliyetinin hiçbir

veçhesini ne ihmal etmişler, ne de reddetmişlerdir; ekonomik mücadeleyi hiçbir zaman unutmamışlar ve aynı zamanda, en gerekli en acil siyasî meseleleri ortaya koymuşlar ve böylece, İşçi Partisi'nin, liberal burjuvazinin bir «ekonomik» kuyruğu (uzantısı) haline gelmesine muhalefet etmişlerdir.

Ekonomistler, politikanın ekonomik bir temele dayandığını ezberlemişler, ve bunu siyasî mücadeleyi ekonomik mücadele seviyesine indirmek gerektiği şeklinde «anlamışlardı». Yeni-*Iskracı*lar ise, demokratik devrimin ekonomik temellerinde burjuva devriminin yattığını ezberlemişler ve bunu, proletaryanın demokratik görevlerini burjuva ılımlılığı seviyesine indirgemek gerektiği ve bu sınır aşıldı mı «burjuvazinin devrimden yüz çevereceği» şeklinde anlamışlardı. Çalışmalarını derinleştirmeyi, işçilerin insiyatifini ve saf sınıf politikasını bahane eden ekonomistler, gerçekte, işçi sınıfını liberal burjuva politikacıların kucağına atıyorlardı, yani Parti'yi objektif bakımdan bu sonuca götürecek bir yola sevkediyorlardı. Aynı bahaneleri ileri süren yeni-*Iskra*'cılar ise, gerçekte demokratik devrimin proletaryaya sağlıyacağı menfaatları burjuvaziye bırakmakta, yani Parti'yi, objektif bakımdan bu sonuca götüren yola sevketmektedirler. Ekonomistler, siyasî mücadeledeki yönetici rolün, Sosyal-Demokratlara değil de, liberallere ait olduğunu sanıyorlar, yeni-*Iskracı*'lar ise, demokratik devrimi Sosyal-Demokratların değil, demokratik burjuvazinin gerçekleştireceğine, çünkü proletaryanın yöneticiliğinin ve geniş ölçüde katılmasının devrimin «kapsamını daraltacağına» inanıyorlar.

Tek kelimeyle, yeni-*Iskracı*'lar hem Parti'nin

II. Kongresi'ne kadar uzanan kökenleri, hem de bugün demokratik devrimde proletaryanın taktik hedeflerini tayin etme tarzları bakımından ekonomizmin taklitçileridirler. Onlar Parti'nin oportünist aydın kanadını teşkil etmektedirler. Örgüt alanında anarşist bir aydın ferdiyetçiliği ile başlayıp, Konferans tarafından kabul edilen «Kurallar'da» (42) Parti yayınlarıyla Parti örgütü arasındaki bağların koparılmasını, neredeyse dört dereceli seçimleri ve demokratik seçim yerine bonapartçı plebist sistemini ve nihayet parça ile bütün arasında «anlaşma» ilkesini yerleştirerek, «örgütü dağıtma» süreci ile bitirdiler. Parti'nin taktiği konusunda da aynı kaypak eğilimi gösterdiler. «Zemstvolar'ın kampanyası sırasında»,Zemstvolar huzurunda yapılan gösterilerin «Üstün nitelikli bir gösteri» olduğunu ilân ediyorlardı, siyaset sahnesinde (9 ocak arifesinde) faaliyet gösteren (aktif) iki kuvvet görüyorlardı: hükümet ve demokrat burjuvalar (burjuva demokrasisi). Silâhlanma gibi acil bir görevi, silâhlanma arzusu yaratmaya yönelik doğrudan doğruya ve pratik bir çağrı ile «derinleştiriyorladı». Şimdi de, resmî kararlarında silâhlı ayaklanma, geçici hükümet ve devrimci demokratik diktatörlük meselelerini, mahiyetlerini değiştirip köreltmektedirler. «Yeter ki burjuvazi devrimden yüz çevirmesin», onların son kararının bu son nağmesi Parti'yi sürüklemeye çalıştıkları yolu açıkça göstermektedir.

Rusya'daki demokratik devrim, sosyo-ekonomik niteliği bakımından bir burjuva devrimidir. Bu doğru marksist tezi sadece tekrarlamak yetmez. Bunu anlamak ve siyasî şiarlara uygulamasını bilmek gerektir. Genellikle, her siyasi hürriyet, bugünün üre-

tim ilişkileri üzerine, yani kapitalist ilişkiler üzerine kurulduğundan, bir burjuva hürriyetidir. Hürriyet isteği, her şeyden önce, burjuvazinin çıkarlarını dile getirir. Bu isteği (talebi) ilk formüle edenler burjuvazinin temsilcileridir. Burjuvazinin taraftarları, elde edilen hürriyetten diledikleri gibi yararlanmışlar, bunu burjuvaziye yaraşır ılımlılık normlarına uygun hale getirerek, devrimci proletaryaya karşı, barış zamanında en ince, karışıklık döneminde ise en kaba şekilde [uygulanan] baskıyla birleştirmişlerdir.

Ama, bundan, ancak Narodnik (popülist) isyancılar, anarşistler ve «eko. ·istler» hürriyet mücadelesinin inkâr edilmesi ya da küçümsenmesi [gerektiği] sonucunu çıkarabilirlerdi. Bu oportünist aydın doktrinleri, proletaryaya ancak kısa bir süre için ve istemediği halde kabul ettirilmiştir. Proletarya siyasî hürriyete muhtaç olduğunu her zaman sezgisiyle kavramış ve bu hürriyet her ne kadar burjuvaziyi güçlendirmiş ve doğrudan doğruya onun örgütlenmesine yaramışsa da, kendisinin buna herkesten çok muhtaç olduğunu hissetmiştir. Proletarya, kurtuluşunu, sınıf mücadelesinden vazgeçmekte değil, bu mücadelenin gelişip yayılmasında, bu yolda bilinçlenip örgütlenmede ve karar sahibi olmada görür. Siyasî mücadelenin görevlerini küçümseyen kimse Sosyal - Demokrat [militanı], bir işçi-birliği (trade-Union) sekreteri haline getirmiş olur. Burjuva demokratik devriminde proletaryanın görevlerini küçümseyen kimse, halk devriminin önderi Sosyal-Demokratı bir hür işçi sendikasının lideri durumuna düşürür.

Evet *halk* devrimi [dir söz konusu olan]. Sos-

yal-Demokrasi halk kelimesinin burjuva demokrasisi tarafından kötüye kullanılmasına haklı olarak karşı çıkmıştır. Sosyal-Demokrasi, bu kelimenin artık, halkın bağrındaki sınıf antagonizmalarının anlaşılmasını önlemek için kullanılmamasını istemektedir. Sosyal-Demokrasi proletaryanın partisi için tam bir sınıf bağımsızlığının kaçınılmaz bir zaruret olduğu üzerinde ısrar etmektedir. Gerçi Sosyal-Demokrasi «halkı» «sınıflara» bölmektedir ama bunu öncü sınıf kendi içine kapansın, kendini sınırlandırsın, ve dünya ekonomisine hükmedenler benden yüz çevirirler korkusuyla faaliyetini iğdiş etsin diye değil; ara sınıfların istikrarsızlığından, kararsızlığından ve tutarsızlığından kurtulacak olan ilerici sınıf, bütün halkın önünde, halkın davası için daha büyük bir enerji ve coşkunlukla mücadele etsin diye yapar.

İşte, demokratik devrimdeki aktif siyasî şiarların yerine, değişik tarzlarda ve değişik tonlarda ciddî bir edayla tekrarladıkları «sınıf» kelimesini koymaya kalkışan günümüz yeni-*Iskra*'cıların çoğu zaman anlamadıkları şey budur.

Demokratik devrim, mahiyeti gereği, burjuva [nitelikte] dir. Cahil ve köleleştirilmiş olmalarına rağmen aydınlığı ve mutluluğu tutkuyla arayan köylü kitleleri arasında en yaygın bir şiar olan genel toprak dağıtımı ya da toprak ve hüriyet şiarları burjuva sloganlarıdır. Fakat biz marksistler proletarya ve köylülük için burjuva hürriyeti ve burjuva ilericiliğinden başka hakiki bir hürriyet yolu olmadığını olamıyacağını bilmek zorundayız. Sosyalizme yaklaşmak için, bugün tam bir siyasî hürriyetten, demokratik

bir cumhuriyetten, proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünden başka bir yol olmadığını ve olamayacağını unutmamalıyız. Öncü sınıfın [yani] kayıtsız şartsız ve sonuna kadar biricik devrimci sınıfın temsilcileri olarak, demokratik devrimin meselelerini mümkün en geniş şekilde, ve açık yüreklilikle, bütün halkın gözleri önüne sermeliyiz. Bu meseleleri küçümsemek, teori alanında marksizmi gülünç bir duruma düşürmek, onun mahiyetini oportünistçe değiştirmektir; siyasî pratikte ise bu, devrimin tutarlı bir şekilde gerçekleştirilmesinden mutlaka yüz çevirecek olan burjuvazinin eline devrim davasını teslim etmek demektir. Devrimin tam bir zaferle [sonuçlanmasını] engelleyecek çok büyük güçlükler karşısındayız. Ellerinden gelen her şeyi yaptıkları halde bütün çabaları irticaın direnci, burjuvazinin ihaneti ve kitlelerin cehaleti yüzünden boşa giderse hiç kimse proletaryanın temsilcilerini kınayamaz. Ama demokratik devrimin devrimci enerjisini azalttığı takdirde, yenmeyi göze alamadığı, ve burjuvazinin devrimden yüz çevirmesinden korktuğu için devrimci coşkunluğu körelttiği takdirde herbirimiz - en başta bilinçli proletarya olmak üzere - Sosyal - Demokrasiyi kınayacağız.

Devrimler, diyordu Marx, tarihin lokomotifleridir (43). Devrim, ezilenlerin ve sömürülenlerin bayramıdır. Halk kitlesi, yeni düzenin kurulmasında, hiçbir zaman devrim dönemindeki kadar yaratıcı (aktif yaratıcı) olamamıştır. Bu devrim dönemlerinde halk mucizeler yaratabilir. Fakat böyle zamanlarda devrimci partilerin yöneticileri de görevlerini en geniş, en cüretli bir şekilde formüle etmesini bilmelidirler, onların ortaya atacakları şiarlar, daima

kitlelerin devrimci inisiyatifinin ilerisinde olmalı, kitlelere ışık tutmalı, demokrasi ve sosyalizm idealimizi bütün yüceliği ve bütün güzelliği ile onlara açıklamalı, ve tam, mutlak ve kesin zafere giden en kısa, en kestirme yolu göstermelidir - Devrimden ve doğru yoldan ödleri kopan *Osvobojdenie*'nin oportünist burjuvaları, sapa yollar, uzlaşmalar hayal ede dursunlar- Bizi bu sapa, bu açmaz yollara zorla sürüklemeye kalkışsalar da, biz bu mütevazi günlük çalışmada görevimizi hakkıyla yapmalıyız. Önce, amansız bir mücadeleledir izlenecek yolu tayin eden. Doğru yola ve kesin yola [ulaşmak] için yılmadan mücadele etmek amacıyla, sevinç içindeki kitlelerin bu enerjisinden, bu devrimci coşkunluktan yararlanmasını bilmezsek, korkak insanlar, devrime ihanet eden insanlar haline geleceğiz. Oportünist burjuvalar, müstakbel irticaı büyük bir korkuyla (alçakçasına) seyrede dursunlar. İşçiler, ne irticaın dehşetinden, ne de burjuvazinin yüz çevirmesinden ürkeceklerdir. İşçiler uzlaşmalara bel bağlamıyorlar, sadaka istemiyorlar; işçiler gerici güçleri amansızca ezmek, yani *proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünü kurmak* istiyorlar.

Hiç şüphe yok ki, Partimizin gemisi, liberal ilerlemenin turistik geziler yaptığı sakin havalardan çok, sömürücülerinin, işçi sınıfını insafsızca sömürdükleri fırtınalı havalarda daha büyük tehlikelerle karşı karşıyadır. Devrimci demokratik diktatörlüğün görevleri, hiç şüphesiz, «aşırı muhalefetin» ve sadece parlamenter mücadelenin görevlerinden çok daha ağır ve çok daha karmaşıktır. Ama, bu devrim anında, sakin turistik geziyi ve «muhalefe-

tin» tehlikesiz yolunu tercih eden kimse, bayram sona erip günlük çalışma başlayınca, günlük ve sınırlı görüş tarzı, öncü sınıfın görevlerinin artık böylesine aşağılık bir nağmesi, böylesine korkunç bir tahrifatı olmaktan çıkınca, bir süre için Sosyal-Demokrat faaliyetinden, devrimin sonunu beklemekten vazgeçerse daha iyi yapmış olur.

Bütün halkın ve özellikle köylülerin başında tam hürriyet için, tutarlı bir demokratik devrim için, Cumhuriyet için! Bütün işçilerin ve bütün sömürülenlerin başında sosyalizm için! İşte, pratikte, devrimci proletaryanın politikası bu olmalıdır. Devrim sırasında işçi partisinin bütün taktik meselelerini halletmesi, bütün pratik faaliyetleri yönetmesi ve tayin etmesi gereken sınıf şiarı işte budur.

SONSÖZ

GENE OSVOBOJDENİE'NİN İDEOLOJİSİ GENE YENİ - ISKRA'NIN İDEOLOJİSİ

Osvobojdenie'nin 71-72'nci ve *Iskra*'nın 102 - 103' üncü sayıları, broşürümüzün 8. bölümünde incelediğimiz meseleyi aydınlatan yeni belgelerle doludur. Burada bu zengin belgelerin hepsinden yararlanmak mümkün olmadığı için sadece esas veriler üzerinde yani: önce, sosyal-demokrasi'nin *Osvobojdenie* tarafından göklere çıkarılan «gerçekçiliğinin» nasıl bir gerçekçilik olduğu ve bu gerçekçiliği niçin övmek zorunda kaldığı; sonra da devrim kavramı ile diktatörlük kavramı arasındaki ilişki üzerinde duracağız.

I. BURJUVA LİBERAL GERÇEKÇİLERİN SOSYAL-DEMOKRAT «GERÇEKÇİLER»DE ÖVDÜKLERİ ŞEY

Liberal burjuvazinin temsilcileri, *Osvobojdenie*'nin 72. sayısında yayınlanan «Rus sosyal-demokrasisinde bölünme» ve «Sağ-duyunun zaferi» başlıklı makalelerde sosyal-demokrasi hakkında, bilinçli proleterler için büyük değer taşıyan bir hüküm vermektedirler. Her sosyal demokratın bu makaleleri sonuna kadar okumasını ve her cümlesi üzerinde *uzun uzun düşünmesini* ne kadar sağlık versek azdır. Önce bu iki makaledeki başlıca tezlerin [neler olduğunu] görelim:

«Osvobojdenie, *meseleleri bilmeyen bir gözlemci için sosyal demokrat Parti'nin iki fraksiyona ayrılmasına yol açan görüş ayrılıklarının gerçek siyasî anlamını kavramak oldukça güçtür diyor. Her halde, «çoğunluğun» dava uğruna bazı uzlaşmaları kabul eden «azınlıktan» daha radikal*

ve daha uzlaşmaz olduğunu söylemek ne tamamen doğrudur ne de yeterlidir. Bununla beraber, marksist ortodoksluğun geleneksel doğmalarına, azınlık fraksiyonu, belki de Leninci fraksiyondan daha büyük bir gayretle riayet etmektedir. Bundan dolayı, şu tanımlama bize daha doğru görünüyor: siyasette «çoğunluğu» nitelendiren şey, bilhassa devrimcilik, isyan zihniyetidir; halk kitlelerini ayaklandırmak için her çareye başvurmak ve bu kitleler adına iktidarı hemen ele geçirmek arzusudur. Bu, «Lenincileri» bir dereceye kadar devrimci sosyalistlere yaklaştırmakta ve Rusya'da bir halk devrimi fikri, onların bilincinde sınıf mücadelesi fikrinden ağır basmaktadır. Öte yandan, «Leninciler», pratikte, sosyal-demokrat doktrinin dar görüşlülüğünü reddetmekle, devrimciliğin dar görüşlülüğünü benimsemiş olmaktadırlar. «Leninciler», ayaklanmayı hemen başlatmanın dışında her türlü pratik faaliyeti reddediyorlar; onlar legal ve yarı-legal bütün ajitasyon formlarını ve diğer muhalefet partileri ile, yararlı uzlaşma şekillerinin tümünü, prensip olarak, bilmezlikten geliyorlar. Oysa, azınlık, marksist doğmaya dört elle sarılmakla, aynı zamanda marksist dünya görüşünün gerçekçi unsurlarını kurtarmaktadır (muhafaza etmektedir). Bu fraksiyonun hâkim fikri, «proletarya»nın menfaatlerinin burjuvazinin çıkarlarıyla çatıştığıdır. Ama bu fraksiyon, öte yandan, - tabii, sosyal-demokrasinin değişmez doğmalarının gerektirdiği (emrettiği) sınırlar içinde - proletaryanın mücadelesini gerçekçi bir gözle görmekte ve bu mücadelenin bütün şartlarının ve somut görevlerinin bilincine varmaktadır. Yaratıcı,

ideolojik ve siyasî çalışmalarında (eserlerinde) Leninciler, en azından, bazı devrimci sosyalistler gibi hakiki isyancılar haline gelmelerini! Iskra'cılar» da işçi sınıfının siyasî hareketinin pratik klavuzu olmalarını engelleyen sosyal-demokrat akaitinin (catéchisme) kesin formüllerine bağlı kaldıklarından, her iki fraksiyon da temel görüşlerini şaşmaz bir tutarlılıkla uygulayamamaktadır.

Osvobojdenie'*nin yazarı, [Kongre ve Konferans'ın] başlıca kararlarının muhtevasını özetledikten sonra, kendi genel «fikirlerini» bazı somut belirtmelerle açıklamaktadır. Bu yazara göre, azınlığın konferansının silâhlı ayaklanma karşısındaki tutumu, III. Kongre'ninkinden tamamen farklıdır. «Geçici hükümet hakkındaki kararların farklı oluşu silâhlı ayaklanma karşısındaki tutumdan ileri gelmektedir. «Aynı anlaşmazlık, işçi sendikalarına karşı takınılan tutumda da görülmektedir». «Leninciler», işçi sınıfının siyasî eğitimi ve teşkilâtlandırılması gibi temel bir hareket noktasına kararlarında bir kere bile değinmemişlerdir. Oysa, azınlık, bu konuda çok ciddi bir karar hazırlamıştır. [Sözde] her iki fraksiyonun da liberaller konusundaki tutumu aynı olduğu halde, III. Kongre, liberallere karşı takınılacak tutum hakkında Plekhanov'un II. Kongre'de kabul edilen kararını hemen hemen kelimesi kelimesine tekrarlamakta ve Starover'in aynı kongrede kabul edilen ve liberaller için daha uygun (elverişli) olan kararını reddetmektedir. Gerçi Kongre'nin ve Konferans'ın köylü hareketi hakkındaki kararları, bir bütün olarak, aşağı yukarı birbirine ben-*

zemektedir ama «çoğunluk», malikânelerin ve diğer toprakların devrim yoluyla müsadere edilmesi fikri üzerinde durmakta, «azınlık» ise, idarede ve devlet'te demokratik reformların gerçekleştirilmesi talebini hareketinin temeli haline getirmek istemektedir.»

Ve nihayet *Osvobojdenie*, Iskra'nın 100. sayısında yayınlanan bir menşevik kararını zikretmektedir. Bu kararda şöyle denmektedir:

«Şu anda sadece yeraltı faaliyetinin kitlelerin Parti'ye yeteri kadar katılmasını sağlamadığını, belirli bir ölçüde, bu kitlelerin, illegal bir teşkilât olan Parti'ye karşı bir tutum almalarına yol açtığını gözönünde tutarak Parti, legal alanda işçilerin sendika hareketinin yönetimini ele almalı ve bunu sosyal demokrasinin görevlerinin ayrılmaz bir parçası haline getirmelidir.»

Ve Osvobojdenie, *«sağduyunun zaferi ve sosyal-demokrasinin bir kısmının taktik konusunda doğru yolu gördüğünün belirtisi olan bu kararın kabul edilmesini sevinçle karşılıyoruz» diye haykırmaktadır.*

Okur şimdi *Osvobojdenie*'nin bütün temel görüşlerini öğrenmiş bulunuyor. Tabii, bu görüşlerin objektif hakikate uygun olduğunu düşünmek çok büyük bir hata olur. Her sosyal-demokrat. bu görüşlerde birçok yanlış bulacaktır. Bütün bu değerlendirmelerin liberal-burjuvazinin çıkarlarını ve görüşlerini tam olarak yansıttığını; bu bakımdan, bu değerlendirmelerin tarafsız ve maksatsız olduğunu unutmak safdillik olur. Bunlar sosyal-demokrasinin fikirlerini tıpkı bir içbükey ya da dışbükey aynanın objeleri yansıtması gibi yansıtmaktadırlar.

Fakat, burjuvazinin arzusuna göre deforme edilmiş olan bu yargıların, son tahlilde, sosyal-demokrasinin hangi eğilimlerinin kendisine yararlı, yakın, sempatik olduğunu ve hangilerinin kendisine zararlı, yabancı ve antipatik göründüğünü şüphesiz çok iyi bilen burjuvazinin hakiki çıkarlarını ifade ettiğini unutmak daha da büyük bir hata işlemektir. Burjuva filozof ya da yazar, ne menşevik, ne de bolşevik sosyal-demokrasiyi hiçbir zaman iyi anlamayacaktır. Ama biraz anlayışlı ise, sınıf sezgisi onu aldatmıyacak ve - olayları tersine de gösterse - sosyal demokrasi içinde görünen çeşitli eğilimlerin burjuvazi için taşıdığı anlamı daima doğru olarak kavrayacaktır. Bunun içindir ki her bilinçli proleter, düşmanımızın sınıf sezgisi, sınıf yargısı üzerinde büyük bir dikkatle durmalıdır.

O halde, *Osvobojdenie* taraftarlarınca dile getirilen rus burjuvazisinin sınıf sezgisinin bize demek istediği nedir? Bu [sınıf sezgisi] Yeni-Iskracılık'ın eğilimlerinden duyduğu hazzı tam bir açıklıkla belirtmektedir. Yeni-Iskracılık'ın gerçekçiliğini, açık görüşlülüğünü, sağduyusunu, kararlarındaki ciddiyeti, taktik konusundaki uyanıklığını, pratik zihniyetini övmekte ve dargörüşlülüğünü, devrimciliğini, isyan zihniyetini, pratik bakımdan yararlı uzlaşmalara yanaşmamasını yerdiği III. Kongre'nin eğilimlerinden hoşlanmadığını göstermektedir. Burjuvazinin sınıf sezgisi, en yeni verilere dayanarak yazılarımızda defalarca ispatladığımız şeyi, yani Yeni-Iskracıların, oportünist kanadı; hasımlarının da bugünkü rus sosyal-demokrasisinin devrimci kanadını teşkil ettiklerini onun kulağına fısıldamaktadır. Liberaller, birincilerin eğilimlerini sempati ile karşılamadan,

ikincilerin eğilimlerini de yermeden edemezler. Burjuvazinin ideologları olan liberaller, işçi sınıfının «pratik duygusunun, açıkgörüşlülüğünün ve ciddiyetinin» yani, onun hareket sahasının kapitalizm çerçevesi içinde kalmasının, reformlarla, sendikal mücadele ile [yetinmesinin] burjuvazinin işine geldiğini çok iyi bilmektedirler. Burjuvazi için tehlikeli ve korkunç olan şey, proletaryanın «devrimci dargörüşlüğü» ve kendi sınıf menfaatleri adına Rusya'da halk devriminde yönetici bir rol oynamak arzusudur.

Osvobojdenie'ye göre, «gerçekçilik» kelimesinin anlamı aslında budur. Vaktiyle *Osvobojdenie*'nin ve Struve'nin bu kelimeyi aynı anlamda kullanmış olmaları da bunu göstermektedir. *Osvobojdenie*'nin övdüğü «gerçekçiliğin» bu anlama geldiğini *İskra*'nın da kabul etmiş olması gerekir. Meselâ, İskra'nın 73-74. sayısının ilâvesinde yayınlanan «zamanıdır» başlıklı makaleyi hatırlatmak isteriz. Bu makalenin yazarı (ki Rus sosyal-demokrat İşçi Partisi'nin II. Kongresinde «marais»nin görüşlerinin tutarlı bir yorumcusudur) «Akimov Kongre'de oportünizmin hakiki temsilcisi olmaktan çok, oportünizmin hayaleti idi» görüşünü açıkça ortaya atınca Iskra'nın yazı kurulu, «zamanıdır» başlıklı makaleyi yazanın sözlerini hemen düzeltmek gereğini duydu ve aşağıdaki açıklamayı yaptı:

> *«Bu görüşe katılmamız imkânsızdır. Akimov yoldaşın program meseleleri konusundaki görüşleri açıkça oportünizm damgasını taşımaktadır.* Osvobojdenie'*nin eleştirmeni de, son sayılardan birinde, Akimov yoldaş «gerçekçi» (siz bunu revizyonist diye okuyun) eğilimine mensuptur derken bunu kabul etmekteydi.»*

Böylece, *Osvobojdenie*'nin gerçekçiliğinin oportünizmden başka bir şey olmadığını İskra çok iyi bilmektedir. İskra'nın (sayı 102) bugün «liberal gerçekçiliğe» hücum ettiği halde, kendi gerçekçiliğini liberallerin nasıl övdüklerini geçiştirmesi, yani, bu sessizlik, böylesine övgülerin bütün yergilerden daha kötü olduğunu gösterir. (*Osvobojdenie* tarafından ne tesadüfen ne de ilk defa söylenen bu övgüler) liberal gerçekçilik ile Yeni-İskracıların her kararında, bütün taktik tutumlarının yanlışlığından dolayı, görülen sosyal-demokrat «gerçekçilik» (siz bunu oportünizm diye okuyun) arasında bir ilişki olduğunu gösterir.

Gerçekte, rus burjuvazisi, halk devrimindeki tutarsızlığını ve bencilliğini, bay Struve'nin düşünceleriyle, liberal gazetelerin edası ve muhtevasiyle, Zemstvo üyelerinin ve aydınlarının, özellikle de Trubetskoy, Petrunkeviç, Rodiçev ve kumpanyası taraftarlarının siyasî eyleminin niteliği ile adamakıllı ispatlamıştır. Şüphesiz, burjuvazi meseleyi, her zaman bütün açıklığı ile anlamıyor, ama genellikle sınıf sezgisi sayesinde pek güzel anlıyor: bir yandan, proletarya ve «halk», burjuvazinin *kendi* devrimi için otokrasiye karşı bir siper olarak kullanılmıştır, ama öte yandan, proletarya ve devrimci köylülük, «Çarlıka karşı kesin bir zafer» kazandıkları ve demokratik devrimi sonuna kadar götürdükleri takdirde, burjuvazi için son derece tehlikeli olacaktır. Bundan dolayı, burjuvazi proletaryanın, devrimde «mütevazi» bir rol oynamakla yetinmesi, daha kanaatkâr, daha pratik, daha gerçekçi olması ve eylemini, «yeter ki burjuvazi devrimden yüz çevirmesin» ilkesi üzerine kurması için büyük bir çaba harcıyor.

Burjuva aydınlar, işçi hareketini tasviye edemiyeceklerini çok iyi bilmektedirler. Bu yüzden de, proletaryanın bu sınıf mücadelesinin karşısına düşman olarak çıkmaktan kaçınıyorlar. Hayır, hatta, grev hakkını, medenî sınıf mücadelesini [bile] saygıyla karşılıyorlar; işçi hareketini, Brentano ve Hirsch - Dunker vari sınıf mücadelesini anlayışla karşılıyorlar. Başka bir deyişle, (işçilerin, gerçekte, kendi mücadeleleriyle elde etmiş oldukları, grev ve örgütlenme hakkını işçilere taviz olarak «vermeye» hazırdırlar, yeter ki işçiler «isyan düşüncesinden», «dar devrimciliklerinden» «pratik bir yararı olan uzlaşma»ya karşı düşmanlıktan, «rus halk devrimine» *kendi* sınıf damgalarını vurmaktan, proletaryanın uzlaşmazlık, tutarlılık ve «pleb'ce jakobenciliğinin» mührünü basmak iddiası ve özleminden vazgeçsinler. Bundan dolayıdır ki, Rusya'nın bütün [kültürlü] aydınları binlerce çareye başvurarak —kitaplar (bakınız, Prokopoviç, *Rusya'da İşçi Meselesi*) konferanslar, sohbetler, v.s.— işçilere «burjuva» kanaatkârlığını (ılımlılığını), pratik (liberal) düşünceyi, gerçekçiliği («oportünizmi»), («Brentano vari») sınıf mücadelesini, («Hirsch-Dunker vari») sendikal örgütlenmeyi (44) aşılamaya çalışıyorlar, «meşrutiyetçi - demokrat» partinin, ya da *Osvobojdenie*'nin burjuvalarına son iki şiar özellikle yaraşmaktadır, çünkü bunlar görünüşte (sözde) marksist şiarlarla bağdaşmaktadır, çünkü bunları Sosyal-Demokrat şiarlarla karıştırmak, hatta bazen Sosyal-Demokrat şiarlar diye yutturmak için ufacık bir rötuş, ufak bir tahrifat yeter. Böylece, liberallerin legal organı *Rossvet* (*Proletari*'nin okurlarına yakında bu gazete hakkında daha ayrıntılı bir bilgi vereceğiz), çoğu za-

man, sınıf mücadelesi üzerinde, proletaryanın burjuvazi tarafından aldatılabileceği itimali üzerinde, işçi hareketi, ve proletaryanın insiyatifi üzerinde durmakta ve öyle «cüretli» şeyler söylemektedir ki dikkatsiz okuyucu ve yeterince bilinçlenmemiş işçi bu gazetenin «Sosyal-Demokratcılığını» ciddiye alabilir. Oysa bu, gerçekte Sosyal-Demokratcılığın bir burjuva taklitciliğinden, sınıf mücadelesi fikrinin oportünistce bir tahrifatından başka bir şey değildir.

Bu büyük burjuva tahrifatcılığının (sahtekârlığının), (kitleler üzerindeki etkisinin kapsamı bakımından) işçi hareketini esas itibariyle bir sendika hareketine indirgemek onu bağımsız siyasetin (yani demokratik diktatörlüğe yönelmiş siyasetin) her türlüsünden uzak tutmak, işçilerin bilincindeki Rusya halk devrimi fikri yerine sınıf mücadelesi fikrinin ağır basmasını sağlamak eğilimi yatmaktadır.

Okurların da gördüğü gibi *Osvobojdenie*'nin ortaya attığı formülün içyüzünü açıkladık. Bu formül demokratik devrimde proletaryanın rolü hakkındaki iki görüşü: burjuva görüş açısıyla, Sosyal-Demokrat görüş açısını mükemmel bir şekilde dile getiren bir formüldür. Burjuvazi, proletaryanın sendikal hareketin sınırları dışına çıkmamasını ve tıpkı *Credo*'nun Bernstein'ci yazarlarının işçilerin kafasındaki siyasî mücadele fikri yerine «salt» işçi hareketi fikrini aşılamaya çalıştıkları gibi, «böylece, proletaryanın kafasına Rusya halk devrimi fikri yerine Brentano vari sınıf mücadelesi fikrini yerleştirmek istiyor. Oysa, Sosyal-Demokrasi, proletaryanın sınıf mücadelesini, proletarya rus halk devriminde yöneticiliği üstlenene kadar, yani bu devrimi proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğüne ulaştırana kadar geliştirmek amacındadır.

Burjuvazi, proletaryaya, bizim devrimimiz bütün halkın devrimidir diyor. Bundan dolayı, sen, ayrı bir sınıf olarak, sınıf mücadelesiyle yetinmelisin; «sağduyu» adına, bütün dikkatini, esas itibariyle sendikalar üzerinde, sendikaların legal bir nitelik kazanması üzerinde toplamalısın; bu sendikaları «senin siyasî eğilimin ve örgütlenmen» için temel hareket noktası olarak kabul etmelisin; devrimin şu anında, özellikle, yeni-*İskra*'cılar tarzında «ciddî» kararlara varmalısın; «liberallere daha elverişli olan» kararlar almaya özen göstermelisin; «işçi sınıfının gerçek politik hareketinin pratik liderleri» olmak eğilimindeki yöneticileri yeğlemelisin (eğer, «bilimsel olmayan» bu kateşizmin «kesin (sert) formüllerine» kapılmak mutsuzluğuna uğramışsan) hiç olmazsa «marksist dünya görüşünün gerçekçi unsurlarını kurtarmalısın.»

Sosyal-Demokrasi, proletaryaya bizim devrimimiz bütün halkın devrimidir diyor. Bundan dolayı, en ilerici ve sonuna kadar biricik devrimci sınıf olarak, bu devrime var gücünle katılmakla kalmamalısın, aynı zamanda devrimde yönetici bir rol oynamalısın. Bunun içindir ki, çok dar düşünülmüş bir sınıf mücadelesinin sınırları içine kapanıp kalmamalısın, tam tersine, sınıf mücadelesinin çerçevesini ve muhtevasını öyle genişletmelisin ki bu, sadece bugünkü rus devriminin, demokratik halk devriminin *bütün* görevlerini değil, *aynı zamanda bunu izleyecek sosyalist devrimin görevlerini de kapsayabilsin.* Bunun için, sendikal hareketten vazgeçmeksizin ve en ufak bir legalite imkânından [bile] yararlanmayı reddetmeksizin, devrim döneminde, halkın Çarlık üzerindeki tam zaferine, demokratik bir cumhu-

riyetin kurulmasına ve hakiki bir siyasî hürriyetin elde edilmesine giden biricik yol olan silâhlı ayaklanmanın, devrimci bir ordu ve devrimci bir hükümet kurma görevlerini ön plana almalısın.

Yanlış «çizgi»lerinden ötürü, Yeni-*İskracı*'lar'ın, bu meseleyle ilgili kararlarında kabul ettikleri kaypak (belirsiz), tutarsız ve bundan dolayı da, burjuvaziye şirin görünen tutumları üzerinde daha fazla durmanın gereği yok.

II. MARTİNOV YOLDAŞ MESELEYİ YENİDEN «DERİNLEŞTİRİYOR»

Martinov'un *İskra*'nın 102 ve 103. sayılarındaki makalelerine geçelim. Şüphesiz ki, Engels'in ve Marx'ın eserlerinden aktardığımız çeşitli pasajlarla iligili yorumlarımızın yanlış, kendisinin yaptığı yorumların ise doğru olduğunu ispatlamaya kalkışan Martinov'un iddialarına cevap verecek değiliz. Bu teşebbüsler ciddî olmaktan o kadar uzak ki, Martinov'un kurnazlıkları o kadar belli ve mesele o kadar açık ki, bu konuya bir kere daha dönmenin ilginç bir yanı kalmamıştır. Özellikle, Engels'in *Bakuninciler işbaşında* ve Marx'ın *Merkez Komitesi'nin komünistler ligası'na mektubu* (Mart 1850) adlı broşürlerinin (45) *Proletari*'nin yazarlarından bir grup tarafından yapılmış tam bir çevirisi yayınlandığı zaman Martinov'un bütün cephe boyunca giriştiği

kaba ricat manevraları aklı başında her okur tarafından farkedilecektir. Ricat hareketini okurlara bütün açıklığı ile göstermek için, Martinov'un makalesinden bir pasajı buraya aktarmamız yeter:

Bu gazetenin 103. sayısında Martinov şöyle yazıyor: «*Iskra*, geçici bir hükümetin kurulmasını, devrimin gelişmesinin mümkün ve doğru yollarından biri olarak kabul etmekte, [fakat] Sosyal-Demokratların, özellikle sosyalist devrim için devlet mekanizmasının ilerde ele geçirilmesi amacıyla, geçici *burjuva* hükümetine katılmalarının yararını inkâr etmektedir.» Başka bir deyişle, *Iskra*, devrimci hükümette Hazine ve bankaları yönetmek [gibi] bir sorumluluğun kendisine verdiği bütün korkuların saçmalığını ve «hapisanelere» el atmanın imkânsızlığını şimdi kabul etmektedir. Bununla beraber, *İskra* demokratik diktatörlükle sosyalist diktatörlüğü birbirine karıştırmaktadır. Bu ricati gizlemek için Martinov'un ortalığı bulandırması kaçınılmazdır.

Ama *İskra*'nın kafası bulanık yazarları arasında, Martinov, birinci sınıf, tabir caizse, yetenekli bir yazar olarak sivriliyor. Meseleyi «derinleştirecem» diye büsbütün karışık hale getirerek, hemen her zaman, tutumunda yanlış olarak ne varsa hepsini iyice açığa vuran yeni formülleri «döktürmeyi» başarmaktadır. Ekonomizm zamanında Plehanov'u nasıl «derinleştirdiğini» ve «patronlar ve hükümete karşı ekonomik mücadele» formülünü imal ettiğini hatırlayınız. Ekonomistlerin yazıları arasında bu eğilimin yanıldıklarını daha yerinde dile getiren bir deyim bulmak zordur. Bugün de durum aynı. Martinov, Yeni-*İskra*'da gayretle çalışıyor ve her ağzını açtığında Yeni-*Iskra*'nın yanılgılarını değerlendirme-

mize yarayan yeni ve mükemmel belgeler sunuyor. Şimdi de bu gazetenin 102. sayısında Lenin'in «devrim ve diktatörlük kavramlarını hissettirmeden birbirinin yerine kullandığını» söylüyor (s. 3, sütun 2).

Yeni-*İskra*'cıların bize yönelttikleri bütün suçlamaları buna indirgemek mümkün. Ve bunu formüle ettiği için Martinov'a büyük bir şükran borçluyuz! Baş suçlamasını bu şekilde formüle etmekle, Yeni-*Iskra*'nın ideolojisine karşı mücadelede, bize paha biçilmez bir hizmette bulunmaktadır! Gerçekten biz, *İskra* yazı kurulundan, Martinov'u proletaryaya karşı hücumları «derinleştirmekle» ve *Proletari*'nin tutumunu «salt ilkeler açısından» eleştirmekle görevlendirerek üzerimize daha sık salmasını rica etmeliydik. Çünkü Martinov, ilkeleri derinleştirmeye çaba gösterdiği ölçüde başarısı azalıyor, Yeni-*İskra*'nın düşüncesizliklerini (yanılgılarını) açığa vurduğu ölçüde kendisi ve dostları üzerinde *reductio absurdum*'un yararlı pedagojik etkilerini sağlamış oluyor. (Yeni-*Iskra*'nın ilkelerini abese indirgemiş oluyor.)

Vperiod ve *Proletari,* devrim ve diktatörlük kavramlarını birbirinin yerine kullanıyormuş. *İskra* böyle bir «değişikliğe» razı değil. İşte pek saygıdeğer Martinov yoldaş! farkında olmadan büyük bir gerçeği ifade etmiş oldunuz. *İskra*'nın devrimin peşinde sürüklendiği, *Osvobojdenie*'ninkine benzer görevleri tanımlamaya kalkıştığı, *Vperiod* ile *Proletari*'nin ise demokratik devrime kılavuzluk eden şiarlar attıkları yolunda iddiamızı yeni formülle doğruladınız.

Bunu kavramıyor musunuz Martinov yoldaş? Meselenin öneminden dolayı bunu size bütün derinliğiyle açıklamak zahmetine katlanacağız.

Demokratik devrimin burjuva karakteri, başka şeylerin yanısıra, özel mülkiyeti ve meta üretimini tam olarak kabul eden ve bu sınırların dışına çıkamayan çeşitli sınıfların, çeşitli grup ve sosyal çevrelerin, olayların zoruyla, otokrasinin ve bir bütün olarak feodal düzenin işe yaramazlığını kabul etmeleri ve hürriyet talebine katılmaları gerçeğinde ifadesini bulur. «Toplum»un gerekli kıldığı ve toprak sahipleriyle kapitalistler tarafından bir sürü kelimeyle (yalnız kelimelerle!) savunulan bu hürriyetin burjuva karakteri, gittikçe daha açık seçik belirmektedir. İşçilerin hürriyet uğruna mücadelesi ile burjuvaların aynı uğurda mücadelesi arasındaki fark, ve proleter demokrasisi ile liberal demokrasi arasındaki fark gittikçe daha göze çarpmaktadır. İşçi sınıfı ve onun bilinçli temsilcileri, bu mücadeleyi sonuna kadar vardırmaktan korkmaksızın ve hatta demokratik devrimin en son sınırlarının çok ötesine geçmeyi özleyerek ilerliyorlar ve mücadeleyi ileriye doğru itiyorlar. Tutarsız ve çıkarcı burjuvazi özgürlük şiarlarına sadece kısmen ve içinden pazarlıklı bir şekilde katılıyor. Hürriyete âşık burjuvaların ikiyüzlülüğünün ya da tabir caizse, burjuva dostları tarafından hürriyete karşı ihanetin başladığı sınırı (meselâ Starover'in kararındaki, ya da konferansın kararındaki türden bir sınırı) özel bir çizgiyle, özel olarak düzenlenmiş «maddeler, hükümler»le saptama yolundaki bütün çabalar, ister istemez başarısızlığa uğrayacaktır, çünkü iki taraf arasında kalmış olan (otokrasiyle proletarya arasında kalmış olan) burjuvazi, kendisini bazen biraz daha sola, bazen de biraz daha sağa kaydırarak her zaman pazarlıklara, uzlaşmalara girişip tutumlarını ve

şiarlarını binbir şekilde ve binbir yolla değiştirebilir. Proleter demokrasisinin görevi, bu çeşit ölü doğmuş «hükümler» icadetmek değildir; onun görevi, gelişme süresince, siyasî durumu bıkıp usanmadan eleştirmek ve burjuvazinin her gün yenilenen ve önceden kestirilemeyen tutarsızlıklarının ve ihanetlerinin içyüzünü göstermektir.

İllegal yayınlarda Bay Struve'nin siyasî gösterilerinin hikâyesini, sosyal-demokratların ona karşı açtıkları savaşın hikâyesini hatırlarsanız proleter demokrasisinin savunucusu bir Sosyal-Demokrasinin, bu görevin nasıl üstesinden geldiğini daha iyi anlamış olacaksınız. Bay Struve, tamamen Çipov'un nabzına göre bir şiarı formüle etmekle işe başladı: «haklar ve yetkili Zemstvo» (*Zarya*'daki «Zemstvo'lara» zulmedenler ve liberalizmin Annibal'leri» (45 a) başlıklı yazıma bakınız). Sosyal-Demokrasi, bu tutumu yerdi ve onu açıkça meşrutiyetçi bir programa itti. Bu «iteklemeler». devrim olaylarının bukadar çabuk gelişmesi yüzünden etkilerini gösterdikten sonra, genel olarak bir anayasayla yetinmemek ve mutlaka eşit, tek dereceli ve gizli genel oy'u sağlamak şeklindeki bir demokratizme yöneldi. «Otokrasinin» bu mevzilerini de «zaptettikten» sonra (ve genel oy'a dayanan *hürriyet* âşıkları tarafından kabul edildikten sonra) iki meclis sisteminin ikiyüzlülüğünü ve *Osvobojdenie Birliği*'nin genel oy'u eksik kabul etmesinin, monarşiye bağlılıklarının açığa vurduğu bezirgân demokratizmlerinin, başka bir deyişle, *Osvobojdenie*'nin bu para babalarının büyük Rus devrimine ihanetlerinin içyüzünü ortaya sererek mücadelemize devam ettik.

Nihayet otokrasinin inatçılığı, iç savaşın dev iler-

lemeleri monarşistlerin Rusya'yı çaresiz bir duruma sokmaları, en dargörüşlü kimseleri bile etkilemeye başladı. Devrim, bir *gerçek* olmaktaydı. Bunu anlıyabilmek için artık devrimci olmanın gereği yoktu. Otokratik hükümet herkesin gözü önünde parçalanıyordu ve parçalanmaya devam ediyordu. Bir liberalin (Bay Gredeskul) legal yayında haklı olarak belirttiği gibi, ülkede, bu hükümete karşı başkaldırma durumu meydana gelmişti.

Görünüşteki gücüne rağmen otokrasinin güçsüzlüğü ortaya çıktı, devrim olayları, durduğu yerde çürümekte olan bu asalak organizmayı saf dışı etmeye başlamışlardı. Eylemlerini (ya da daha doğrusu siyasî pazarlıklarını), fiilen gerçekleşmiş olan belirli ilişkilere dayandırmak zorunda kalan burjuva liberaller, nihayet devrimi *tanımak gereğini duydular*. Devrimci oldukları için değil, devrimci olmamalarına rağmen bunu yaptılar. Onlar, bunu, devrimin başarısından öfkeye kapılıp pazarlığa yanaşmıyan ve ölüm kalım savaşı isteyen otokrasiyi devrimcilikle suçlayarak, mecbur kaldıkları için yaptılar. Anadan doğma düzenbaz oldukları için, hem devrime lânet ediyorlar, hem de şartlar onları zorladığı için, ve başka çare kalmadığı için devrim alanında yerlerini alıyorlar.

Son derece eğitici ve son derece komik bir manzara karşısındayız. Burjuva liberalizminin dönekleri, devrimcilik cübbesine bürünmek çabasındadırlar. *Osvobojdenie*'nin liberalleri —*risum teneatis, amici!* (sakın gülmeyin dostlar!)— devrim adına konuşmaya başlıyorlar! Bizi «devrimden korkmadıklarına» inandırmağa kalkışıyorlar. (*Osvobojdenie*'nin 72. sayısında) Bay Struve «*devrimin başına geçmek*» niyetinde olduklarını bildiriyor!!!

Olağanüstü anlam taşıyan bu gelişme, burjuva liberalizminin ilerlemesinden çok, varlığını mücadeleyle kabul ettirmiş olan devrimci hareketin gerçek büyük başarısının kanıtıdır. Otokrasi o kadar sarsılmıştır ki, devrimden yana çıkmanın daha akıllıca bir davranış olduğunu anlamıştır. Ama öte yandan, hareketin yeni ve daha yüksek bir safhaya geçtiğini gösteren bu olgu, bize yeni ve daha yüksek görevler de yüklemektedir. Şu ya da bu burjuva ideologun kişisel namusluluğu ne olursa olsun, devrimin burjuvazi tarafından tanınması içten bir davranış olamaz. Burjuvazi, hareketin bu yüksek safhasına kendi bencilliğini ve *tutarsızlığını,* kendi pazarlıklarını ve gerici küçük oyunlarını getirmeden edemez. Şimdi biz, devrimin gelecekteki *somut* görevlerini, programımız ve bu programın gelişmesi adına *başka şekilde* formüle etmek zorundayız. Dün yeterli olan *bugün artık yetersizdir.* Devrimin tanınması talebini, ilerici demokrasinin şiarı yapmak dün belki yetiyordu. Bugün bu azdır. Devrim Bay Struve'ye bile kendini kabul ettirmiştir. İlerici sınıf, şimdi artık bu devrimin hemen önündeki acil görevlerin *muhtevasını* tam ve doğru olarak tayin etmelidir. Devrimi kabul eden Struve'ler eski nakaratı, barışçı bir çözüm imkânını, *Osvobojdenie*'ci liberal bayların *Çar Nikola tarafından* iktidara getirilmeleri nakaratını yeniden söylüyorlar. *Osvobojdenie*'ci bu baylar, daha tehlikesizce kundaklamak ve ona ihanet etmek için kabul ediyorlar. Şimdi bize düşen görev, proletaryaya ve bütün halka «devrim» şiarının yetersizliğini göstermek, devrimin *muhtevasını* açıkça, hiç bir şüpheye meydan bırakmıyacak şekilde, mantıklı ve sağlam şekilde tanımlamanın zaruretini anlatmaktır.

Kelimenin kötüye kullanılması, siyasette en çok başvurulan yollardan biridir. Meselâ, İngiliz burjuva liberalizminin taraftarları, «sosyalist» olduklarını sık sık tekrarladılar: «we are all socialist now» (şimdi biz hepimiz sosyalistiz, diyor Harcourt). Aynı şey Bismarch taraftarları ve Papa XIII. Leon'un dostları için de varittir. «Devrim» kelimesi de çoğu zaman kötüye kullanılır, zaten hareket belli bir gelişme safhasına varınca bu durum kaçınılmaz olur. Bay Struve, devrim adına konuşmaya başlayınca ister istemez Thiers'i düşündük. Şubat devriminden birkaç gün önce, burjuvazinin siyasî kokuşmuşluğunun bu en tipik temsilcisi, bu eciş bücüş adam, halk ayaklanmasının patlak vereceğinin kokusunu almıştı. Ve bundan dolayı da, parlamento kürsüsünden, *devrim taraftarı olduğunu* ilân ediverdi. [Marx'ın *Fransa'da İç Savaş* adlı kitabına bakınız (47]. Osvobojdenie'nin devrimci partiye katılmasının siyasî anlamı, Thiers'in *devrim taraftarı olduğunu* ilân etmesinden hiç de farklı değildir. Rus Thiers'ler devrim partisi taraftarı olduklarını söylemeye başlayınca, bu, devrim şiarının yetersiz olduğunu, hiçbir şeyi dile getirmediğini, hiçbir görevi tanımlamadığını gösterir, çünkü devrim bir olup bittidir [artık] ve çeşitli unsurlar devrimci kesilirler.

Gerçekte, marksist açıdan devrim ne demektir? Devrim, belirli bir anda, kendini yeni üretim ilişkilerine uyduramayınca iflâsa mahkûm eski siyasî üstyapının şiddet yoluyla yıkılmasıdır. Bir yandan, otokrasi ile Rusya'nın kapitalist rejimi, öte yandan, onun burjuva demokratik gelişiminin bütün ihtiyaçları arasındaki antagonizma, bugün bir iflâsa yol açmıştır ve bu antagonizma sunî bir şekilde devam et-

tirildiği için bu iflâs daha da kaçınılmaz hale gelmiştir. Üstyapı her yanından çatırdıyor, çökmek üzere. Halkın kendisi, çeşitli sınıfların temsilcilerinin ve çeşitli gruplarının aracılığı ile yeni bir üstyapı kurmak zorunda. Gelişmenin belli bir anında, eski üst yapının hükmünü yitirdiğini herkes apaçık görüyor.

Devrim herkes tarafından tanınıyor. Ve şimdi sözkonusu olan şey, *özellikle*, yeni üstyapıyı kurması gereken *sınıfları* ve bu üstyapının *nasıl* kurulması gerektiğini tanımlamaktır. Bu tanımlanmadıkça (bilinmedikçe), devrimci şiarın, şu anda hiçbir anlamı yoktur, çünkü otokrasinin güçsüzlüğü *büyükdüklerin* ve *Moskovskiye Viedomish*'lerin (48) bile «devrimci» olmalarına yol açmaktadır. Bu tanımlama yapılmadıkça, öncü işçi sınıfın ilerici demokratik hedefleri söz konusu olamaz. Ve bu tanımlama, proletarya ile köylülüğün demokratik diktatörlüğü şiarıdır. Bu şiar, hem yeni sosyal yapının «yeni kurucularının dayanacağı ve dayanmak zorunda olduğu sınıfları, onun mahiyetini (sosyalist diktatörlükten farklı «demokratik diktatörlük») hem de bu üst yapıyı kurmanın yollarını (diktatörlüğü, yani, kuvvete dayanan her direnci, halkın devrimci sınıflarını silâhlandırarak, kuvvet yoluyla ezmek) açıklığa kavuşturmaktadır. Bugün devrimci demokratik diktatörlük şiarını, devrimci silâhlanma devrimci hükümet, devrimci köylü komiteleri şiarını kabul etmeyen, devrimin görevlerinden hiçbir şey anlamıyordur, günümüzün gerektirdiği yeni daha büyük görevleri tayin edemiyordur, ya da halkı aldatıyordur, «devrim» şiarını kötüye kullanarak devrime ihanet ediyordur.

Birinci durum, Martinov yoldaşın ve dostlarının, ikincisi ise Struve ve Zemstvoların «demokratik-meşrutiyetci» partisinin tümünün içinde bulunduğu durumdur.

Martinov yoldaş o kadar zeki, o kadar kurnaz ki, bizi özellikle, devrimin gelişmesi, devrimin görevlerini diktatörlük şiarıyle belirlemek gerektiği anda, devrim ve diktatörlük kavramlarını birbirinin yerine kullanmakla suçluyor. Martinov yoldaş, gerçekte, gene en son basamakta dinelip durduğu için gene geride kalmak, *Osvobojdenie*'nin *seviyesine düşmek* şanssızlığına uğradı. Çünkü bugün, «devrimi» lâfta kabul edip, proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünü (yani gerçek devrimi reddetmek) özellikle Osvobojdenie'nin politikasına, yani liberal monarşist burjuvazinin çıkarlarına uygun düşmektedir. Liberal burjuvazi, Struve'nin ağzından şimdi de devrim lehinde konuşuyor. Bilinçli proletarya ise, devrimci Sosyal-Demokratların ağzından proletaryanın diktatörlüğünü dile getiriyor. Bu arada Yeni-*İskra*'nın akıldanesi tartışmaya karışıp devrim ve diktatörlük kavramlarını birbirinin «yerine kullanmaya» kalkışmayınız diye bağırıyor. Gerçekten de, Yeni-*İskra* taraftarlarının, yanlış tutumlarından dolayı boyuna *Osvobojdenie*'nin peşinden sürükleniyorlar.

Osvobojdenie liberallerinin (Sosyal-Demokrasinin cesaret verici «iteklemelerinden» de az çok yararlanarak) demokrasinin kabul edilmesine götüren merdivenin basamaklarını birer birer tırmandıklarını göstermiş bulunuyoruz. Kendileriyle tartışmamızın ilk konusu şu idi: Çipov'culuk mu (Hukuk ve yetkili bir Zemstvo'luk), yoksa meşrutiyetçilik mi? Bundan

sonraki konu şu idi: Sınırlı seçim hakkı mı, yoksa genel oy'la seçim mi? Ve sonra da devrimin tanınması mı, yoksa otokrasiyle pazarlık ve uzlaşmalar mı? Ve nihayet şimdi de tartışma konusu şudur: Proletarya ile köylülüğün diktatörlüğü olmaksızın devrimin tanınması mı, yoksa demokratik devrimde bu sınıfların diktatörlüğünün tanınması mı? *Osvobojdenie* liberallerinin (ha bugünküler olmuş, ha burjuva demokrasisinin solundaki halefleri olmuş hiç önemli değil) basamaklardan yavaş yavaş çıkmaları ve zamanla (belki de Martinov yoldaşın kendisi de bir basamak daha yukarı çıktığı zaman) diktatörlük şiarını kabul etmeleri mümkün ve muhtemeldir. Eğer rus devrimi başarılarını devam ettirir ve kesin zafere ulaşırsa, bunun böyle olması kaçınılmazdır. O zaman, Sosyal-Demokrasi'nin tutumu ne olacaktır. Bugünkü devrimin tam zaferi, demokratik devrimin sonucunu ve sosyalist devrim uğruna enerjik bir mücadelenin başlangıcını belirleyecektir. Bugünkü köylülüğün taleplerinin gerçekleşmesi, irticaın tamamen ezilmesi, demokratik cumhuriyetin kurulması, burjuvazinin ve belki de küçük burjuvazinin devrimciliğinin sonu ve proletaryanın sosyalizm için gerçek mücadelesinin başlangıcı olacaktır. Demokratik devrim ne kadar tam olursa, bu yeni mücadele o kadar geniş kapsamlı, o kadar açık-seçik ve tutarlı (kararlı) olacaktır. Demokratik diktatörlük şiarı, bugünkü devrimin tarihî niteliğini ve yeni düzenin alanı üzerinde işçi sınıfının her türlü baskı ve sömürüden tam kurtuluşu için yeni bir mücadelenin zaruretini dile getirmektedir. Başka bir deyişle, demokratik burjuvazi, küçük burjuvaziyi bir basamak daha çıkınca, bu, sadece devrime değil, bir olup bitti ha-

line gelen devrimin tam zaferi [niteliğine] bürününce, işte o zaman (belki de müstakbel Martinov'ları kışkırtmak bahasına) demokratik diktatörlük şiarı yerine, proletaryanın sosyalist diktatörlüğü şiarını, yani tam sosyalist devrim şiarını koyacağız.

III. BURJUVAZİ [TARAFINDAN] ALELADE BİR ŞEKİLDE ANLAŞILAN DİKTATÖRLÜK VE MARX'IN DİKTATÖRLÜK HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Marx'ın 1848'de *Die Neue Rheinische Zeitung*'da çıkan makalelerini kitap halinde yayınlayan Mehring (49), bu makalelere eklediği dipnotlarında *Die Neue Rheinische Zeitung*'un «demokrasiyi gerçekleştirmenin tek yolu doğrudan doğruya diktatörlüğün kurulmasıdır» (Marx, *Nachlass*, cilt III, s. 53) [diye yazdığı için] burjuva basını tarafından eleştirildiğini anlatır. Alelade burjuva anlayışına göre, diktatörlük ve demokrasi kavramları birbiriyle bağdaşmaz. Sınıf mücadelesi teorisini anlamayan, siyaset alanında burjuvazinin çeşitli grupları ve klikleri arasındaki usanç verici tartışmaları görmeye alışmış olan burjuvazi, diktatörlükten, demokrasinin [sağladığı] bütün hürriyetlerin ve bütün teminatların ortadan kaldırılmasını, keyfî yönetimi ve diktatörün şahsî çıkarı için iktidarın kötüye kullanılmasını an-

lamaktadır. Gerçekte, burjuvazinin bu alelade diktatörlük anlayışı, yeni-*İskra*'da açtığı «yeni kampanyasını» *Vperiod*'un ve *Proletari*'nin diktatörlük eğilimi, «şansını denemenin Lenin'de bir saplantı haline gelmesinin sonucudur» diye sona erdiren bizim Martinov'un yazılarında da görülmektedir (*İskra*, sayı 103, s. 3, sütun 2). Bir sınıfın diktatörlüğü ile bir ferdin diktatörlüğü ve demokratik diktatörlüğün görevleri ile sosyalist diktatörlüğün görevleri arasındaki farkı Martynov'a açıklamak için *Neu Rheinische Zeitung*'un görüşleri üzerinde durmamız herhalde faydasız olmayacaktır.

> «*14 Eylül 1848 tarihli* Neu Rheinische Zeitung, *her geçici Devlet teşkilâtı, devrimden sonra diktatörlüğü [hem de] enerjik bir diktatörlüğü gerektirir diye yazıyordu. (18 Mart 1848'den sonra başbakan olan) Camphausen'i diktatörce davranmadığı, eski kurumların kalıntılarını derhal tasviye etmediği için daha baştan beri yermiştik. Ve bay Camphausen anayasa üzerine hayaller kurarken, yenilgiye uğramış olan parti(yani irticaın partisi) bürokrasi ve ordu içindeki durumunu kuvvetlendiriyor ve yer yer tekrar mücadeleye başlamayı göze alıyordu*» (50).

Mehring, haklı olarak, bu sözler *Neu Rheinische Zeitung*'da Camphausen hükümeti hakkında uzun makaleler halinde geliştirilmiş olan tezi kısaca özetlemektedir diyor. Şu halde, Marx'ın bu sözleri bize ne anlatmaktadır? Geçici devrimci hükümetin diktatörce hareket etmesi gerektiğini (diktatörlük şiarından son derece ürken *İskra*'nın hiçbir zaman anlayamadığı tezdir bu); bu diktatörlüğün görevinin eski kurumların kalıntılarını tasviye etmek olduğunu (P.O.

S.D.R.'nin III. Kongresi'nin karşı-devrimle mücadele hakkındaki kararında bütün açıklığı ile belirtilen ve yukarda da gösterdiğimiz gibi, Konferans'ın kararında sükûtla geçiştirilen şey), ve nihayet, bu sözlerden, devrim ve iç-savaş döneminde «anayasa üzerine hayaller kuran» burjuva demokratları Marx'ın acı acı eleştirdiği anlaşılmaktadır. Bu satırların hakiki anlamını *Neue Rheinische Zeitung*'un 6 Haziran 1848 tarihli sayısındaki makale ortaya koymaktadır. Marx,

> «*Kurucu bir millî meclis, her şeyden önce aktif bir meclis, devrimci bakımdan aktif bir meclis olmalıdır. Oysa Frankfurt meclisi parlamentoculuk onyarken hükümet [bildiği gibi] hareket ediyor. Bu bilgiç meclisin derin derin düşündükten sonra, gündemlerin ve anayasaların en iyisini hazırlamış olduğunu kabul etsek [bile] Alman hükümeti, bu arada, gündeme süngüyü dayadığı takdirde gündemlerin ve anayasaların en iyisi neye yarar?*» (51).

Diktatörlük şiarının anlamı işte budur. Buna bakarak, «kurucu meclisin teşkil edilmesi kararını» kesin zafer diye nitelendiren ya da «[sosyal demokrasiyi] en uç devrimci muhalefet partisi olarak kalmaya davet eden»! kararlar karşısında Marx'ın nasıl bir tutum almış olduğunu tahmin edebiliriz.

Halkların hayatî meseleleri ancak kuvvete başvurularak halledilir. Gerici sınıflar ilkin kuvvete, iç savaşa başvurmayı, «gündeme süngüyü dayamaya» alışıktırlar. 9 Ocaktan beri rus aristokrasisinin her yerde ve her zaman sistemli bir şekilde yaptığı ve yapmaya devam ettiği şeydir bu. Böyle bir durum hasıl olduğu, süngü gerçekten siyasî gündemin

başında yer aldığı, ayaklanma zarurî ve kaçınılmaz bir hale geldiği andan itibaren, parlamentoculuk oyunu, burjuvazinin devrimle ihanetini ve burjuvazinin devrimden yüzçevirmesini gizlemekten başka bir şeye yaramaz. İşte tam bu sıradadır ki, hakikaten devrimci olan sınıf diktatörlük şiarını ortaya atmalıdır.

Bu diktatörlüğün görevleri hakkında Marx, *Neue RheinischeZe itung*'da şöyle yazıyordu:

> *«Millî meclis meşruiyetini kaybetmiş hükümetlerin gerici teşebbüslerine karşı diktatörce davranmış olsaydı halkoyunda öylesine bir güç sağlayacaktı ki kendisine çevrilmiş bütün silâhlar geri tepecekti... Oysa bu Meclis, alman halkını peşinden sürükleyeceğine ya da Alman halkının peşinden gideceğine onu can sıkıcı nutuklarla yormaktadır»* (52).

Marx'a göre, «millî Meclis'in, Almanya'daki mevcut düzen içinde halkın hakimiyeti prensibine karşı olan herşeyi tasviye etmesi» ve sonra da «üzerinde bulunduğu devrim alanını sağlamlaştırması ve halkın devrim yoluyla elde edilmiş hakimiyetini bütün saldırılardan koruması» (53) gerekirdi.

Bundan dolayı, Marx'ın 1848'de devrimci hükümete ya da diktatörlüğe yüklediği görevler her şeyden önce, demokratik devrimi [yani], karşı-devrime karşı savunma tedbirlerinin [alınmasını] ve halkın hakimiyetine aykırı her şeyin fiilen tasviyesini gerektiriyordu. Devrimci demokratik dktatörlükten başka bir şey değildir bu.

Devam edelim,Marx'a göre, bu görevi (halkın hakimiyeti prensibinin sonuna kadar uygulanması ve karşı-devrimci saldırıların püskürtülmesi) hangi sı-

nıflar tarafından yerine getirilebilirdi ve yerine getirilmesi gerekirdi? Marx, «halk»tan söz ediyor. Ama Marx'ın, «halk», [bölünmez bir bütündür], halkın içinde sınıf mücadelesi yoktur şeklindeki küçük burjuva kuruntularıyla amansızca mücadele ettiğini biliyoruz. Marx, «halk» kelimesini kullanırken, sınıf farklarını örtbas etmiyor, [aksine] devrimi sonuna kadar götürebilecek belirli unsurları bu deyimle ifade ediyordu.

Neue Rheinische Zeitung, Berlin proletaryasının 18 Marttaki zaferinden sonra devrim çifte bir sonuç verdi diye yazıyordu:

«Bir yandan, halkın silâhlanması, teşkilâtlanması, teşkilâtlanma hürriyeti, halkın hakimiyetini fiilen elde etmesi; öte yandan, monarşinin ve Camphausen - Hansemann hükümetinin yani, büyük burjuvazinin temsilcilerinden meydana gelen bir hükümetin iş başında kalması. Böylece, devrim, mutlaka bir bölünmeye yol açacak olan iki ayrı sonuç verdi: halk galip geldi, tam anlamıyla demokratik hürriyetler elde etti; fakat iktidar halka değil, büyük burjuvaziye geçti. Kısacası, devrim sonuna kadar götürülemedi. Halk, kabineyi kurma işini büyük burjuvazinin temsilcilerine bıraktı, büyük burjuvazinin bu temsilcileri de eski prusya asillerine ve bürokrasisine bir ittifak kurmayı teklif ederek, niyetlerini hemen açığa vurdular. Arnim, Canitz ve Schwerin hükümete (kabineye) dahil oldular.

Başından beri karşı - devrimci olan büyük burjuvazi, halktan yani, işçilerden ve demokratik burjuvaziden korktuğu için irtica ile bir saldırı ve savunma ittifakı kurdu *(altını bizçizdik) (54).*

Demek ki, sadece «kurucu meclisi teşkil etme kararı» değil, bu meclisin fiilen toplantıya çağrılması da devrimin kesin zaferi için yeterli değildir. Silâhlı mücadelede [elde edilen] kısmî bir zaferden sonra bile (Berlin işçilerinin [askerî] birliklere karşı sağladıkları zafer) tamamlanmamış bir devrim, «sonuna kadar götürülmemiş» bir devrim [yapılması] mümkündür. O halde devrimin tamamlanması neye bağlıdır? Fiilî hakimiyetin kimin eline geçeceğine, Petrunkeviç'lerin ve Rodiveç'lerin yani, Camphausen'lerin ve Hansemann'ların eline ya da halkın yani işçilerin ve demokratik burjuvazinin eline geçmesine bağlıdır. Birinci durumda, iktidara burjuvazi geçecek, proletarya da «eleştirme hürriyetine», en uç devrimci muhalefet partisi olarak kalma» hürriyetine sahip olacaktır. Zaferden hemen sonra burjuvazi, irtica ile bir ittifak (meselâ, Petersburg işçileri sokak savaşında askerî birliklere karşı sadece kısmî bir zafer elde ettiği ve hükümeti kurma işini bay Petrunkeviç ve hempalarına bıraktığı takdirde Rusya'da bu sonuç kaçınılmaz hale gelecektir). İkinci durumda, devrimci demokratik diktatörlük yani devrimin tam zaferi mümkün olacaktır.

İşçilerle birlikte demokratik burjuvaziyi de «halk» kavramına dahil ederek bunu büyük burjuvazi [kavramının karşıtı olarak] kullanan Marx'ın «demokratik burjuvaziden» *(demokratische Burgerschaft)* ne anladığını daha kesin bir şekilde belirlemeliyiz.

29 Temmuz 1848 tarihli *Neue Rheinische Zeitung*'da çıkan bir makaleden alınan aşağıdaki pasaj bu soruyu açıkça cevaplandırmaktadır:

«... 1848 Alman devrimi 1789 Fransız devriminin sadece gülünç bir taklidir.

4 Ağustos 1789'da yani Bastille'in zaptından üç hafta sonra Fransız halkı, bütün feodal mükellefiyetlere bir gün içinde son verdi.

11 Temmuz 1848'de yani Mart barikatlarından dört ay sonra Alman halkı feodal mükellefiyetler altına girdi. *Teste Gierke cum Hansemanno* (54a).

1789'un Fransız burjuvazisi, müttefiki köylüleri bir an bile terketmedi. Hakimiyetinin köylerde feodalitenin kaldırılmasına, toprak sahibi hür bir köylü sınıfı (grundbesitzenden) yaratılmasına dayandığını biliyordu. 1848'in Alman burjuvazisi [ise] en tabii müttefiki olan ve canından aziz bildiği köylülere, kendisini asiller karşısında güçlü hale getiren köylülere ihanet etmiştir.

Pek öğretici olan bu metinden dört tez ortaya çıkmaktadır: 1) Tamamlanmamış alman devrimi, tamamlanmış Fransız devriminden, sadece genellikle demokrasiye ihanet etmiş olması bakımından değil, özellikle köylülüğe de ihanet etmiş olması bakımından farklıdır. 2) Demokratik bir devrimin tam olarak gerçekleşmesinin temeli (şartı) bir hür köylüler sınıfının yaratılmasıdır. 3) Bu sınıfın yaratılması, feodal mükellefiyetlerin ortadan kaldırılması, feodalitenin yıkılması [demektir]; ama bu, henüz sosyalist bir devrim [demek] değildir. 4) Köylüler burjuvazinin yani, köylüler olmazsa irtica karşısında güçsüz duruma düşen demokratik burjuvazinin «en tabii müttefikidirler»

Somut millî özelliklerimize uygun olarak değiştirilmiş bütün bu tezler, feodalitenin yerini serflik aldığına göre, 1905 Rusyasına tastamam uygulanır.

Marx tarafından açıklığa kavuşturulmuş, alman tecrübesinden öğrendiklerimiz, devrimin kesin zaferi için ortaya atılabilecek tek şiarın: proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlük şiarı olduğunu, kesinle bize göstermektedir.

NOTLAR

(1) Demokratik İhtilâl'de Sosyal-Demokrasi'nin İki Taktiği *Lenin tarafından Cenevre'de 1905'de yazıldı. 1905 temmuzu sonunda Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin Merkez Komitesinin yayınları arasında Cenevre'de yayımlandı.*

(1a) *«Prens Potemkin» zırhlısı (2) isyanı. (Lenin'in 1907 basımındaki notu).*

(2) *Potemkin zırhlısında 27 haziran 1905'de patlak veren isyan.*

(3) Proletari, *Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin illegal merkez organı. Parti'nin III. Kongresi'nin kararıyla kurulmuştur. Lenin'i merkez organın baş yazarlığına getirdi.* Proletari, *Cenevre'de 27 mayıs 1905'den 25 kasım 1905'e kadar yani topu topu yirmi altı*

sayı çıktı. Proletari, *eski Leninci çizgisini devam ettirdi.*

(4) Devrimci - Sosyalistler, *1901 yılı sonunda ve 1902 başında, çeşitli grupların ve popülist çevrelerin («Devrimci-Sosyalistler Birliği»nin) kurdukları Rus küçük-burjuva partisi.*

(5) Osvobojdenie (Kurtuluş), *yabancı ülkelerde iki ayda bir yayınlanan dergi. Başlıca yazarı P. Struve. Rus liberal burjuvazisinin organı, ılımlı monarşist liberalizmin görüşlerini savundu.*

(6) *Menşevik yeni-*Iskra, *P.O.S.D.R.'nin II. Kongresinden sonra menşevikler Plehonov'un yardımıyla* Iskra'*yı ele geçirdiler. 52. sayıdan itibaren* Iskra, *menşeviklerin gazetesi oldu. Ekim 1905'e kadar yayınlandı.*

(6a) *P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi'ne sadece bolşevikler katıldı (Mayıs 1905). Cenevre'deki konferansa (aynı dönemde) sadece menşevikler katıldı; biz, bu broşürde onlara, çoğu zaman, «yeni-*Iskra'*cılar» (yeni-*Iskra'*nın taraftarları) diyoruz, çünkü* Iskra'*yı yayınlamaya devam etmekle, o zamanki siyasî dostları Troçki'nin ağzından eski* Iskra *ile yeni-*Iskra *arasında bir uçurum olduğunu dile getirdiler (1907 basımına Lenin'in notu).*

(7) Buligin Komisyonu, *Çarın buyruğu üzerine 3 mart 1905'de kuruldu. Başkanlığa, iç işleri bakanı Buligin getirildi. Toprak ağaları ve mürteci asillerin temsilcilerinden oluşuyordu.*

(8) Demokrat Meşrutiyetçi Parti : *Rus liberal*

burjuvazisinin başlıca partisi. Ekim 1905'de kuruldu.

(9) Milerandizm, *adını Fransız reformist sosyalist Millerand'dan alan oportünist eğilim, Millerand 1899'da gerici bir burjuva hükümetine bakan olmuş ve Paris Komünü Celladı General Gallifet ile birlikte çalışmıştır.*

(9a) Okur, bu broşürün 400, 403, 407, 431 ve 433. sayfalarında aktarılan kısımlardan bu kararın tam metnini çıkarabilir (1907 basımına, Lenin'in notu).

(10) 9 Ocak 1905 olayları kastediliyor. O gün, Çarın emriyle, askerler, kışlık saraya doğru sessiz yürüyüş yapan Petersburglu işçilerin üzerine ateş açmıştı. Bu iğrenç katliam bütün Rusya'da kitle grevlerine ve gösterilere yol açmıştı. «Kahrolsun Otokrasi» şiarı dillerden düşmedi. 1905-1907 devriminin başlangıcı bu olaydı.

(11) Yeni Renan Gazetesi, *Kolonya'da 1 haziran 1848'den 19 mayıs 1849'a kadar yayımlandı. Yöneticileri Marx ve Engels'di.*

(12) Sosyal-Demokrat, *menşeviklerin gazetesi. Tiflis'te 1905 nisan - kasım ayları arasında yayımlandı.*

(13) Zemski Sobor, *Rusya'da 16. yüzyıldan 17. yüzyılın ortasına kadar birçok kere toplanan mezheplerin temsilcilerinden oluşan kurul.*

(13a) Parti'nin, devrim arifesinde, hükümetin taktiği konusundaki tutumuyla ilgili kararın metni şöyledir:

«İçinde bulunduğumuz devrim döneminde, yerinde kalmak amacıyla hareket eden hü-

kümetin, esas itibariyle, proletaryanın bilinçli unsurlarına yönelmiş mutad baskı tedbirlerini artırdığını ve 1) tavizlerle ve reform vaadleriyle, işçi sınıfını siyasî bakımdan yozlaştırmaya, ve onu böylece devrimci mücadeleden saptırmaya çalıştığını; 2) gene bu amaçla, ikiyüzlü tavizler politikasına sözde -demokratik tavizler verdiğini, ve son tahlilde, Zemski Sobor *türünden [temsilî] bir halk [Meclisi'nin] gülünç şekillerini yaratmak maksadıyla, komisyonlara ve konferanslara temsilcilerini seçmeleri için işçilere çağrıda* bulunmaya kalkıştığını; 3) *Kara-Yüzler'i (14) örgütlendirdiğini ve devrime karşı, halkın sinesinde, bilinçsiz, ya da ırk ve din düşmanlıklarıyla gözleri kararmış bütün gerici unsurları harekete geçirdiğini gözönünde tutan P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi, Parti'nin bütün örgütlerini:*

a) Hükümetin tavizlerinin gerici bir amaç taşıdığını ortaya koymaya; propaganda ve ajitasyon eylemlerinde, bir yandan, bu tavizlerin zorla koparıldığı; öte yandan, proletaryayı tatmin edecek mahiyetteki reformlara otokrasinin razı olmasının imkânsızlığını belirtmeye,

b) Bu türden hükümet tedbirlerinin hakiki hedefi konusunda işçileri aydınlatmak amacıyla seçim kampanyasından yararlanmaya ve eşit, tek dereceli ve gizli genel oy'la seçilmiş bir kurucu meclisi, devrimci yoldan toplantıya çağırmanın, proletarya için kaçınılmaz olduğunu göstermeye,

c) *Sekiz saatlik iş gününün ve işçi sınıfının diğer acil taleplerinin, devrimci yoldan derhal uygulanması için proletaryayı örgütlendirmeye,*

d) Kara-Yüzler'*e ve genellikle, hükümetin yönettiği bütün gerici unsurlara karşı direnişi örgütlendirmeye çağırır (Lenin'in 1907 basımına eklediği notu).*

(14) Kara-Yüzler, *polis tarafından devrimci hareketleri bastırmak için kışkırtılan ve kullanılan çete. Kara-yüzler devrimcileri öldürüyorlar, ilerici aydınlara saldırıyorlardı.*

(14a) Vperiod *dergisi, Ocak 1905'de, Cenevre'de, Parti'nin bolşevik fraksiyonunun organı olarak yayınlanmaya başladı. Ocak'tan Mayıs'a kadar 18 sayı çıktı, Mayıs'tan sonra, P.O.S.D.R.'nin III. Kongresi'nin kararı gereğince,* Vperiod'*un yerini, P.O.S.D.R.'nin merkez organı* Proleteri *aldı. (Bu kongre, Londra'da Mayısda yapılmıştı; menşevikler, kendi «konferanslarını» Cenevre'de düzenledikleri için, bu Kongre'ye katılmamışlardı (1907 basımına Lenin'in notu).*

(15) Çipov, *ılımlı liberal; Zemstvo hareketinin sağ kanat liderlerinden biri, Çipov, devrimci atılımı önlemek için Çar'a temsilî. istişarî bir organın bağlanmasını teklif ediyordu.*

(16) Ruskaya Starina, *aylık tarih dergisi 1870 den 1918'e kadar Rusya'da yayımlandı.*

(17) K. Marx, F. Engels, Seçme Eserler *(iki cilt), Progres yayınları, Moskova 1965, cilt II, s. 439-432.*

(17a) «Devrimci Sosyalistler», böyle bir partinin çekirdeğini teşkil etmekten çok, tedhişçi bir aydınlar grubu teşkil etmektedirler. (Her ne kadar bu grubun objektif faaliyeti, özellikle devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazinin görevlerini gerçekleştirmekten ibaretse de).

(17b) Diğer kararların konusunu teşkil eden ve özellikle köylülerle ilgili şiarlardan bahsetmiyoruz.

(18) Ruskaya Viedomosti, *(Rusya Haberleri), 1863'den itibaren Moskova'da Moskova Üniversitesi liberal profesörleri ve Zemstvo üyeleri tarafından yayımlanan gazete.*

(19) Sin Oteçestva, *Vatanın Evlatları, liberal eğilimli gazete. Osvobojdenie taraftarları, ve çeşitli eğilimdeki popülistler bu gazetede yazdı.*

(20) Naşa Jizn *(Hayatımız), liberal eğilimli gazete. Petersburg'da zaman zaman yayımlandı.*

(21) Naşi Dini *(Günlerimiz), liberal eğilimli gazete.*

(22) Kılıflı Adam, *Çehov'un ünlü hikâyesi.*

(23) Marx ve Engels'in edebiyat konusundaki eserlerini belirtiyor.

(23a) Starover'in III. Kongre tarafından iptal edilen kararında yapmak istediği ve Konferans'ın daha başarılı olmayan kararıyla yapmaya kalkıştığı şey (24).

(24) (Potressov takma adıyla bilinen) menşevik Starover'in, P.O.S.D.R.'in II. Kongresi'nde kabul edilen ve liberallerle ilgili ilişkiler konusundaki karar, Lenin «İşçi Demokrasisi ve Burjuva Demokrasisi» adlı makalesinde

de bu kararı eleştirmiştir.

(25) Tsu-Şima takımadası kıyılarında 27-28 Mayıs 1905'de meydana gelen ve rus filosunun yenilgisiyle sonuçlanan deniz savaşı.

(25a) Peki, Zemstvo üyelerinin diledikleri gibi haraket etmelerini nasıl önleyeceksiniz. Belki de «özel bir turnusol kâğıdı» kullanarak.

(25b) Şu işe bak, şu «derin taktiğe bak. Sokaklarda vuruşacak gücümüz yok ama milletvekillerini «kuvvet kullanarak» bölebiliriz. İyi dinle, Tiflisli yoldaş: yalan söylemenin de bir ölçüsü vardır, ölçüyü kaçırmamak gerek.

(26) Parlamenter budalalık, Marx ve Engels tarafından kullanılan bu deyime Lenin'in eserlerinde de rastlanır. Lenin bu deyimi, her şeyin parlamenter yoldan elde edileceğine inananlar için kullanır.

(26a) Iskra'*da mı?*

(26b) Çar Nikola tarafından mı?

(26c) İşte, «muhafazakarları hükümetten uzaklaştırma» taktiğinin anlamı budur.

(26d) Fakat, tarafımızdan böylesine doğru ve bu kadar güzel düşünülmüş bir taktik karşısında imkânsız bir şey bu.

(26e) [Yani] silâhlı proletarya ve «hükümetten uzaklaştırılmış» muhafazakarlar.

(26f) «Bay Lenin'in ve yoldaşlarının «Devrimciliğine» kıyasla, batı Avrupa Sosyal-Demokrasisinin, Bebel'in ve hatta Kautsky'nin devrimciliği oportünizmdir; fakat çoktan yumuşamış olan bu devrimciliğin temelleri de tarih tarafından baltalanıp mayınlanmıştır.» Bay

Struve haddini bilmiyor. Hakkımda söylenen her şeye katlanacağımı sanmakla yanılıyor. Kendisine altından kalkamayacağı bir soru sormam yeter. «Bebel'in ve Kautsky'nin devrimciliğine» nerde ve ne zaman opportünizm demişim? Milletlerarası sosyal-demokrasi içinde Bebel'in ve Kautsky'nin eğilimi ile özdeş olmayan ayrı bir eğilim yaratmayı nerde ve ne zaman iddia etmişim. Bebel ve Kautsky ile benim aramda görüş ayrılıkları ortaya çıktığı nerede ve ne zaman görülmüştür? Meselâ, Breslau'da (27) Bebel ile Kautsky arasında toprak meselesi konusunda meydana gelen görüş ayrılığı gibi ciddi bir görüş ayrılığını kastediyorum. Bay Struve bu sorularımı cevaplandırmaya çalışsın.

Okurlara diyeceğimiz şudur: Liberal burjuvazi, belli bir ülkedeki sosyal-demokratların son derece akılsız olduklarına, komşu ülkedeki yoldaşlarının [sosyal-demokratların] ise «uslu çocuklar» olduklarına inandırmaktan ibaret usule her zaman ve *her yerde başvurur. Alman burjuvazisi, Bebel ve Kautsky'ye Fransız sosyalisterini, bu «uslu çocukları» yüzlerce defa örnek göstermiştir. Fransız burjuvazisi, daha geçenlerde, «uslu çocuk Bebel'i» Fransız sosyalistlerine örnek gösteriyordu. Bunlar eski usuller bay Struve. Siz bu usulle ancak çocukları ve cahilleri kandırırsınız. Bütün önemli program ve taktik meselelerinde milletlerarası dev-*

rimci sosyal-demokrasinin tam bir dayanışma içinde olduğu kesin bir vakıadır.

(26g) Iskra'nın 52. sayısında yayınlanan «Yapılmaması gerekli şey» başlıklık makalenin Osvobojdenie *tarafından oportünistlerle uzlaşma zihniyetine doğru «anlamlı bir dönüm noktası» olarak hararetle karşılandığını okuyucuya hatırlatalım. Rus Sosyal-Demokratları arasındaki bölünme ile ilgili bir notta* Osvobojdenie, *Yeni-İskra'nın tutumunu bilhassa tasvip etmiştir. Troçki'nin «Siyasî Görevlerimiz» adlı broşüründen bahseden* Osvobojdenie, *bu yazarın fikirleri ile vaktiyle* Roboçeye Diyelo *yazarlarının - Kriçevski, Martinov ve Akimov konuşmalarında ve yazılarında ifade edilmiş olan fikirler* (Hatırşinas bir liberal, *Vperiod basımı) arasındaki benzerliği belirtmiştir. Martynov'un «İki Diktatörlük» adlı broşürünün yayınlanmasını da sevinçle karşılamıştır (*Vperiod'*un 9. sayısındaki nota bakınız). Nihayet, Starover'in, eski İskra'nın «Birleşmek üzere ayrılmak» konusundaki eski şiarı ile ilgili gecikmiş eleştirileri* Osvobojdenie *tarafından bilhassa tasvip görmüştür.*

(27) Alman Sosyal - Demokratlarının Breslav Kongresi'nde tarım programı tartışması sırasında ileri sürülen çeşitli görüşler söz konusudur.

(28) Raboçeye Dielo *(İşçi Davası), ekonomistlerin dergisi, yabancı ülkelerdeki «Rus Sosyal-Demokratlar Birliği» nin zaman zaman*

yayınlanan bu derginin yayım hayatı üç yıldır.

(29) Nadejdine'nin basına verdiği ve Leninci Iskra'*nın planını eleştiren bir demecine telmih.*

(30) Frankfurter Zeitung, *Frankfurt'da yayımlanan haftalık borsa haberleri gazetesi. 1949'da* Frankfurter Allegemeine Zeitung *adıyla, B. Almanya'daki tekellerin görüşlerinin sözcülüğünü yapmak için yeniden çıkmaya başladı.*

(31) Bernşteincilik, *marksizme düşman milletlerarası Sosyal Demokrasi akımı. Adını Alman sosyal demokratı Bernstein'den almıştır. Bernstein, marksizmi liberal bir görüş açısından revizyona tabi tutmaya kalkışmıştı.*

(32) Lenin'in «Sosyal-Demokrasi ve Geçici Devrimci Hükümet» ve «Proleterya ile Köylülüğün Devrimci Demokratik Diktatörlüğü» adlı makaleleri söz konusudur.

(33) Lenin, Blanki'ci grup tarafından 1871'de Londra'da yayınlanan programına atıfta bulunuyor.

(33a) Kapitalizmin, hürriyet sayesinde artan ve hızlanan gelişmesi, Karşı-Devrim ve irtica çarçabuk ezildiği oranda bu irade birliğine hemen son vermekte gecikmiyecektir.

(34) Alman Sosyal-Demokrasisi'nin Erfurt Programı, *1891 ekiminde Erfurt Kongresi'nde kabul edildi. Bu programın eleştirisi için Engel'sin* 1891 Sosyal-Demokrat programı tasarısının eleştirilmesine katkı *adlı yazısına*

ve Lenin'in Devlet ve Devrim'*ine bakınız.*

(35) Temmuz 1905'de Lenin bu kitabın 10. bölümü için bir not yazdı. Bu not, eserin birinci basımına konmadı, ancak 1926 yılında, Lenin.in toplu eserleri arasında yayımlandı.

(36) Engels'in Turati'ye yazdığı 26 Ocak 1894 tarihli mektuba bakınız.

(36a) Proletari'*nin 4 Haziran 1905 tarihli sayısında «Yeni bir devrimci işçi birliği» başlıklı uzun bir makale yayınlanıyordu. Makalede, kendisine «Rusya Kurtuluş Birliği» diyen ve Kurucu Meclis'in silahlı ayaklanma yoluyla toplanmasını sağlamak amacını güden yeni örgütün bildirilerinin muhtevasını özetliyor, sonra da, bu partisiz örgütlere karşı Sosyal-Demokrasi'nin tutumunu tanımlıyordu. Bu birliğin ne derece gerçek olduğunu ve devrim sırasında başına ne geldiğini hiç bilmiyoruz. (Lenin'in 1907 basımına notu).*

(37) Lenin'in «geçici devrimci hükümet» hakkında» adlı makalesi.

(38) Credo, *Ekonomistler grubu tarafından 1889 da yayımlanan manifesto. Bu manifesto, açıkça Rus «ekonomizminin» oportünizminin bütününü yansıtıyordu.*

(39) Rabaçya Misl *(İşçi Düşüncesi), ekonomistlerin 1879 ile 1902 yılları arasında yayımladıkları gazete.*

(40) Marx'ın Ekonomi Politiğin Eleştirmesine *Katkı* adlı eserindeki ünlü cümle.

(40a) Struve'nin Jaures'e yazdığı ve geçenlerde Humanité'*de Jaures tarafından ve* Osvoboj-

denie'*nin 72. sayısında da Struve tarafından* yayımlanan mektubu bu bakımdan ilginçlir.

(41) Varlain, Louis-Eugène *(1838-1871), Fransız işçisi, 1. Enternasyonal'in ünlü kişisi. Paris Komünü'nün Merkez Komitesi üyesi oldu.*

(42) Örgütlenme kuralları, *Menşeviklerin 1905 deki konferansında kabul edilen Lenin'in «geriye doğru üçüncü adım» adlı makalesinde eleştirdiği kurallar.*

(43) K. Marx, F. Engels, Seçme Eserler, *iki cilt.*

(44) Almanya'da 1868'de ilerici burjuva partisinden Hirsch ve Duncker'in kurdukları reformist sendikalar. Bu sendikalar sermaye ile emeğin bağdaşabileceğini ileri sürüyorlar ve grevleri inkâr ediyorlardı.

(45) Engels'in «Bakuninciler iş başında. İspanya'da 1873 yazındaki ayaklanma üzerine notlar» adlı makalesi Lenin'in yönetimindeki yazarlar tarafından Rusça'ya çevrilip P.O. S.D.R.'nin Merkez Komitesi tarafından Cenevre'de 1905'de yayımlandı ve 1906'da Petersburg'da ikinci baskısı yapıldı.

Marx ve Eengels'in birlikte yazdıkları Merkez Komitesinin Komünistler Ligasına Mektubu'*nun Rusça çevirisi 1906'da yayımlandı.*

(46) Bu cümle, bu eserin ilk baskısında yer almıyordu.

(47) K. Marx, F. Engels, Seçme Eserler, *iki cilt.* Fransa'da İç Savaş, *Köz Yayınları.*

(48) Moskovskiye Viedomişti *[Moskova Haberleri], 1756'dan beri yayımlanan gazete. 1860 yıllarından itibaren büyük toprak sahipleri-*

nin ve kilisenin en gerici unsurlarının görüşlerini dile getirmiştir. 1905'den itibaren de Kara-Yüzler'in başlıca organlarından biri olmuştur. 1917 ekim devriminden hemen sonra kapatılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ 5

1 — Acil Bir Siyasî Mesele 10

2 — P.O.S.D.R.'nin III. Kongresinin Geçici Devrimci Hükümet Hakkındaki Kararı Bize Ne Getirmektedir? 15

3 — «Devrimin Çarlığa Karşı Kesin Zaferi» Ne demektir? 25

4 — Monarşinin Tasviyesi ve Cumhuriyet . . 34

5 — Devrimi Nasıl İlerletmeli? 42

6 — Tutarsız Burjuvaziye Karşı Mücadelede Proletaryanın Eli Kolu Bağlı Kalması Tehlikesi Nereden Keliyor? 48

7 — «Hükümetteki Muhafazakârların tasviyesi» [Konusundaki] Taktik 67

8 — Osvobojdenie'nin ve Yeni-Iskra'nın İdeolojileri 74

9 — Devrim Sırasında En Uç Muhalefet Partisi Olmanın Anlamı Iedir? 86

10 — «Devrimci Komünler» Ve Proletarya ile Köylülüğün Devrimci Demokratik Diktatörlüğü 92

11 — P.O.S.D.R.'nin III. Kongresinin Ve «Konferans»ın Bazı Kararlarının Kısaca Karşılaştırılması 107

12 — Burjuvazi Demokratik Devrimden yüz çevirirse Demokratik Devrım Etkisini Yitirir mi? 114

13 — Sonuç: Yenmeyi Göze alabilecek miyiz? 127

SONSÖZ 142

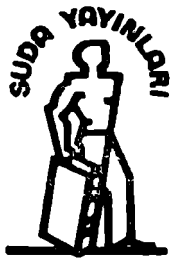

- **Faşim ve Büyük Sermaye** — **25 TL.**
  D. Guérin
- **Faşim ve Kapitalizm** — **12,5 TL.**
  A. Thalheimer, O. Bauer, A. Tasca
- **İspanya'da İçsavaş ve Faşizm** — **20 TL.**
  P. Nenni
- **Ekonomi Politiğin Temel İlkeleri** — **15 TL.**
  Nikitin (üçüncü basım)
- **Marksist Ekonomi El Kitabı,** Cilt 1 — **30 TL,**
  E. Mandel Cilt 2 — **20 TL.**
  Cilt 3 — **30 TL.**
- **Ücretli Emek ve Sermaye** — **8 TL.**
  K. Marx
- **Marksist Değer Teorisi ve Kapitalizm** — **10 TL.**
- **İki Taktik** (toplatıldı) — **15 TL.**
  Lenin
- **Demir Tufanı,** roman — **15 TL.**
  A. Serafimoviç
- **Nöbet,** hikâyeler — **10 TL.**
  Metin İlkin
- **Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu** — **10 TL.**
  Engels
- **Lenin** — **20 TL.**
  Troçki
- **Militan Bir İşçi Kadın** — **10 TL.**
  A. Laguiller
- **Kapital'i Anlamak İçin** — **20 TL.**
  Engels, F. Mehring, R. Luxemburg.

15 TL.